

FRANTIŠEK BĚHOUNEK

KARAVANA

KARAVANA

KARAVANA

SNOK

OSTROV
DRAKŮ

FRANTIŠEK BĚHOUNEK OSTROV DRAKŮ

PRAHA

STÁTNÍ NAKLADATELSTVÍ
DĚTSKÉ KNIHY

1958

PŘEDMLUVA

Jednou z nejzajímavějších osob, s kterými jsem se na svých cestách seznámil, byl zcela jistě Frithjof Storm-Johnsen, výpomocný telegrafista polární výpravy Amundsen-Ellsworth-Nobilovy. Dosti drobný nenápadný chlapík, samá šlacha, ale silák, jak se jednou projevilo, když zachytit ramenem přídu záchranného člunu, jehož závěsné lano vyklouzlo z kladky davitu¹. Podpíral těžký člun trpělivě, dokud důstojník, mající službu, nesvolal píšťalkou celou svou hlídku. To se stalo na palubě dělového člunu „Heimdal“, jež dala norská vláda k dispozici Amundsenovi jako pomocnou loď. Na palubě „Heimdal“ začala také moje známost se Storm-Johnsenem a několikaletý denní čekání v Kingsbayi², kde byla základna výpravy, ji náležitě utužilo.

Storm-Johnsen byl o něco starší než já, ačkoliv v té době ještě nedosáhl třicítky. Jedno příjmení měl po americké matce a ve Spojených státech se také narodil. Zil však dlouhá léta v Norsku, vlasti svého otce, a jak jsem později poznal z jeho náhodných poznámek, přestěhoval se tam, když už byl dospělým mladým mužem, někdy brzy po skončení první světové války. Přes poměrné mládí měl za sebou pohnutý život a dostal se častokrát do situací víc než nebezpečných, čelil jim dobře, dík své povaze, která byla směsí severské trpělivosti a vyrovnanosti, amerického temperamentu a vynalézavosti. Mohu říci, že ze všech lidí, které jsem dosud poznal — a není jich málo — Storm-Johnsen nejvíce splňoval požadavek starých Římanů, „doufat, dokud člověk žije“. Dokázal to, když ho blizzard³ učinil zajatcem Skalistých hor, i když ho ztroskotání lodi vrhlo bezmocného na rozbouřený Pacifik. Tyto příhody, z nichž každá sama o sobě je velkým a neuvěřitelně znějícím, ale přesto pravdivým dobrodruž-

¹ davit — nosník záchranného člunu na palubě lodi, s obloukově ohnutými žebry.

² Kingsbay — zátoka na západním břehu Spicberků s malou hornickou osadou Ny Aalesund, východisko několika výprav k severní točně. Leží už téměř na 79. severní rovníkové, asi 12 000 kilometrů od točny.

³ Blizzard — sněhová bouře, která se strhne i za krásné zimní pohody a je provázena prudkým vichrem

stvím, zde čtenářům vyprávím, jak jsem je slyšel z jeho úst v Kingsbayi a později při náhodné schůzce ve vlaku, který projížděl celou Skandinávií.

F.B.

V HORÁCH VÉTRNÉ ŘEKY

Začalo sněžit. Padaly ojedinělé vločky, ale zanedlouho jich už bylo tolik, že utvořily sněhovou stěnu, kterou vítr hnal do oken i do mých přístrojů. Elektrometr je celkem poslušný a spolehlivý brach, ale jako revmatikové nemiluje vlhkost. Začne se mást, sotva na něj dechne vlhký vzduch, a je-li té vody tolik, kolik jí s sebou přináší sněhová vichřice, vzdá se činnosti úplně. Nemělo smyslu nahřívat jeho krásné žluté jantary, byla to Sisyfova práce. Nechal jsem toho po několika pokusech, které jsem stejně udělal jen pro klid svého svědomí, předem jist jejich nezdarem. A poněvadž v mé dřevěné chatě vyhasla kamna, zatím co jsem nahříval elektrometr, opustil jsem nevládnou jizbu a řádně zachumlán jsem se vydal k příteli Johnsenovi, který byl tehdy dočasně telegrafistou kingsbayské vysílací stanice.

Byl to dosti odvážný podnik. Vichřice mi vmetla v tvář všechnu svou zlobu, dříve než jsem měl čas zarýt nos do šály. Na chvilku mi přecházel zrak i sluch, ale potom jsem se přece jen v cestě vyznal. V sněhové cloně se na okamžik ukázaly pokroucené komíny rozsáhlé truhlárny, jež se stala kantinou a jídelnou naší polární výpravy. Nechal jsem je po levé ruce, opatrně jsem prošel kolem místa — nyní

ztichlého — kde se jinak po celý den hašteřili rackové, ohavně pokřikující, a po čtvrt hodinovém zápasu s větrem a sněhem jsem stál v předsíni přítele Johnsen, oklepal jsem se sebe sněhový nános a vstoupil do vyhřáté pracovny.

Se sluchátky na uších znuděně listoval ve starém anglickém magazínu. Otočil se ke mně s přívětivým úsměvem.

„Že si na mne také jednou vzpomenete, doktore!“ vítal mě výčitkou.

„Přišel bych častěji, ale mám málo času a vy ho také nemáte nazbyt!“ odpověděl jsem na jeho výtku, odkládaje kápí, šálu a nepromokavý plášť s teplou podšívkou. „Co dělá Norge?“

„Norge kotví toho času u stěžně ve Vadso a má dost práce, aby si udržela kostru pohromadě,“ odpověděl.

„A dnes měla přiletět!“ pravil jsem zklamaně.

„Budeme rádi, dostane-li se sem ve zdraví zítra touhle dobou. Počasí je krajně mizerné, špatné zprávy ze všech stran.“ Ukázal na kupu radiogramů, vesměs to hlášení nejružnějších evropských a amerických meteorologických stanic.

„Mám pokoj na hezkých pár hodin,“ dodával, nACPávaje si lulku.

Chvíli jsme se mlčky oddávali pohodě dobře vyhřáté místnosti, za jejímiž okny zuří vánice, a popíjeli silný horký čaj.

„Špatný ostrov pro Robinsony, tyhle Špicberky,“ přerušil jsem ticho. Člověk na štěstí nevidí do své budoucnosti a tak mě ani zdaleka nenapadlo, že o dva roky později budu robinsonovat na místě ještě méně příjemném.

„A přece lidé vydrželi na polárních ostrovech za zlých podmínek,“ poznamenal Johnsen.

„Ostatně zažil jsem něco podobného, ne na polárním ostrově — ale v horách, a nebylo to tam o nic lepší,“ pokračoval Johnsen. Podnítil mou zvědavost a nedal se valně přemlouvat k vyprávění své robinsonády ze Skalistých hor.

Po příjezdu do Spojených států nebyl Storm-Johnsen s to někde pořádně zakotvit, ačkoliv konjunktura byla tehdy mimořádně dobrá. Vykrvácená Evropa se začala pomalu vracet k normálnímu způsobu života a továrny Spojených států, nakvap předělané na mírovou vý-

robu, běžely na plné obrátky, aby uspokojily poptávku Evropy. Storm-Johnsen rychle střídal místa. Nebylo to ani tak zaviněno jeho kusým vzděláním — yankeeský chleboďárce se valně nestará o předběžné vzdělání svých zaměstnanců, jemu je hlavní výkon — jako jeho nestálostí. První rok vystřídal tři místa, druhý rok — to už bezvadně ovládal americký slang⁴ — pět. Přechodně se uchytil jako reportér u menšího chicagského listu a v této činnosti se dostal na západ. A právě tehdy se Indiáni zase na okamžik stali předmětem zájmu amerického obecnstva — někteří z nich se přece docela dobře uplatnili za války na evropském bojišti, dokonce i jako stíhací letci. Jak žijí, co dělají, kolik je jich na světě?

Noviny se snaží odjakživa vyhovět zálibám čtenářů, a tak Johnsenův list vyslal svého nového — a také nejmladšího — reportéra do indiánských rezervací. Storm-Johnsen vzal svůj úkol doslova a věnoval se mu se vší horlivostí. Skalisté hory, tato kamenná páteř celé americké pevniny, lákaly ho odedávna a nyní měl příležitost důkladně se s nimi seznámit. Yellowstonským Národním parkem, zneuctěným svátečními turisty a okružními autokary, prošel jen letmo, zato v horách Tetonských, pod Washakieskou jehlou, a na okolních řekách, Buvolí, Gros Ventre, Marshově, a jak se všechny ty vodní proudy Skalistých hor jmenují, strávil více času, než bylo vedoucímu redaktorovi listu vhod. Nade vše si však zamiloval Wind-River-Range, hory Větrné řeky, skalní hřebeny, na jejichž východním svahu leží rezervace Šošonů neboli Hadích Indiánů a které samy jsou předělem vod, spějících do dvou oceánů, Tichého na západě a Atlantského na východě.

⁴ slang — nářečí

Když se ho někdo optal, co se mu na horách Větrné řeky tak neobyčejně líbí, nedovedl pořádně odpovědět. Měly zvláštní ráz, pravda, se svými hustě stěsnanými kotlinami, vrchy a ledovci, a jejich jehličnaté lesy byly velmi pěkné. Ale Storm-Johnsen ochotně přiznával, že jsou v Skalistých horách hezčí místa. Snad se mu zamlouvala jejich naprostá opuštěnost — Norové si na ni dost potrpí a mnozí z nich nevytáhnou po celý život paty ze svého fjordu — a jistota, kterou tu měl, že nikdy nenarazí na bílého turistu. I s indiánským lovcem se v těchto horách sešel velmi zřídka, ačkoliv tu byla jedinečná příležitost k lovu divokých ovcí a koz. Indiáni se už zpronevěřili tradicím. Nebezpečný lov je již neláká, dávají přednost poklidnému pěstování dobytka — zvláště koní — a školnímu vzdělání.

Brzy potom, když odevzdal svou reportáž o Indiánech, vyslechl Storm-Johnsen z úst vedoucího redaktora, že obtížné soutěžení s ostatními listy je nutí omezit stav personálu, že sice velmi lituje, ale atd. Nikterak se pro výpověď nehoršil. Sebral plat za tři měsíce dopředu, jak to měl smlouveno, a šel se toulat do Skalistých hor. Vrátil se za půl roku, rozbit a rozedrán, s loveckými kořistmi a celou sbírkou indiánského lidového umění. V příštích měsících, kdy marně hledal místo — bylo jich dost, ale žádné nenašlo milosti před jeho zrakem — začal svou sbírku pomalu rozprodávat. Za indiánské věci tak mnoho nedostal, ale za rohy divokého berana stržil dosti slušné peníze. Jednoho dne pak jej navštívil Dick Stilwell, mladý muž, který obchodoval se vším možným, a nabídl mu značně vysokou částku za dobře vyvinuté a hezky zakroucené rohy divokého berana.

„Měl jsem troje ještě nedávno, teď ale nemám už vůbec nic,“ odvětil Storm-Johnsen na lákavou nabídku. Řekl to s upřímnou lítostí, ježto je prodal za cenu daleko nižší, než jakou Dick Stilwell nabízel.

„Odkud se bere najednou takový zájem o beraní rohy?“

„Není to najednou, ten zájem je tu už dlouho a nějaký čas ještě potrvá,“ odpovídal návštěvník. „Jistě víte, že lov na horského berana je hodně nebezpečný?“

„To bych řekl, vždyť jsem ho sám prodělal! Složit grizzlyho pokládám za mnohem menší práci. Jednak na něj můžete se smečkou psů a střelíte hezky z dálky a hlavně — nemusíte se plahočit po horách, kde vás chybný krok může stát život nebo při nejmenším zmražené údy.“

„Pravda,“ přikývl obchodník. „A proto se mezi naší nimrofskou smetánkou pokládá právě v dnešní době skolení horského berana za vrchol sportovní zdatnosti. Mnoho těch mladých lovců skutečně odchází do Skalitých hor poctivě si kořist dobýt, ale mnoho je jich také takových — a řekl bych, že je jich většina, vesměs synkové přebohatých tatíků — kteří dávají přednost pohodlnější cestě. Víte, jak se to dělá: někam se odjede na tři týdny, a potom se člověk vrátí náležitě zanedbán a s pořádnými rohy, které koupil u mistra Stilwella nebo u jiného komisionáře.“

„Vlastně je to podfuk a člověk by ho neměl podporovat,“ mínil Storm-Johnsen.

Obchodník se ušklíbl.

„Oni potřebují vaše rohy — či vlastně rohy vašeho berana — a vy jejich peníze. Řekl bych, že si jste celkem rovni, a nedělal bych si výčitky svědomí.“

Storm-Johnsen se této čistě obchodnické morálce musil usmát, hned však zase zvažněl.

„Je mi velmi líto, ale nemám nic.“

„A co kdybyste se tam vydal? Sezóna je pěkná, za čtrnáct dní můžete být zpátky!“ lákal Stilwell. Mladý Nor se zamyslel. Obchodník ho popadl za citlivé místo. Skutečně, proč by se tam nevydal? Je sice už trochu pozdě — — —

„A přinesete-li jich tucet, koupím je od vás všechny za stejnou cenu,“ sváděl muž dolaru.

Storm-Johnsen se dal do smíchu.

„To bych musil mít na ně nákladní fordku a s tou se do Wind-River-Range nedostanu, milý pane. Víte vůbec, kolik takové slušně vypadající rohy váží?“

„Nemám tušení, obchoduji s tím po prvé,“ přiznal Stilwell.

„Padesát liber a někdy i pětapadesát!⁵ Mohu vzít dvoje menší nebo jedny velké, víc neunesu! Musím nést také pušku a nějaké zásoby; tam není hospoda za každým rohem!“

„Škoda,“ litoval Stilwell. „Ale aspoň dvoje byste měl přinést. Dám vám zálohu...“

„To byste také musil, nemám na výzbroj ani na cestu!“ vskočil mu Nor do řeči. Obchodník ochotně vytáhl náprsní tašku, naditou penězi.

„Počkejte, ne tak rychle, ještě jsem se nerozhodl!“ zadržel mu Storm-Johnsen ruku.

„Jaképak rozhodování?“ smál se Stilwell. „Tady jsou peníze a tady plnicí pero a papír, potvrďte mi to!“

Položil před mladého muže pět set dolarů a list papíru, vytržený z kapesního bloku. Storm-Johnsen se dlouho nerozmýšlel. Září se sice už chýlilo ke konci, ale počasí bylo neobyčejně stále a krásné. Na posledním výletu do hor Větrné řeky objevil místo, kam chodily horské ovce lízat půdu; zde dostane snadno ne jednoho berana, ale půl tuctu, bude-li o ně stát. A za každé rohy mu vyplatí ochotný Stilwell tisíc dolarů, částku, která vůbec není k zahození.

Storm-Johnsen přijal podávané pero a pečlivě napsal na potvrzenku celé své dlouhé jméno.

O pět dní později procházel Jižním průsmykem, který je jedním ze dvou vchodů do málo přístupných hor Větrné řeky. Měl za sebou dvoudenní jízdu vlakem do Landeru, osady, ležící na jihovýchodním svahu hor, a ostrý dvoudenní pochod neschůdnými hřbety podle Bobří řeky a úzkým údolím řeky Sladkých vod, Sweet-Water-Riveru. Tentokrát si pečlivě všechno propočítal a vzal s sebou jen to nejnutnější, aby měl co nejlehčí náklad; chtěl přinést dvoje rohy, a musil proto omezit svou výzbroj na nejmenší možnou míru. Podařilo se mu skutečně snížit váhu všeho, co nesl na zádech, na pouhých pětadva-

⁵ 23 až 25 kg

cet liber; z toho plná polovina připadla na opakovačku a padesát nábojů, a tři libry na hutnou stravu, pemikan a čokoládu. Storm-Johnsen se nemínil živit svými zásobami, počítal s úlovkem a z nouze by byl vzal zavděk i beraním masem, ačkoli páchlo dosti ostře. Ty tři libry pemikanu a čokolády vzal s sebou jen jako železnou zásobu pro všechny případy. Ostatně půjde-li vše dobře, nezdrží se v horách déle než týden a za tu dobu hlady jistě nezemře. Zbývajících deset liber zavazadel rozdělil takřka vědecky na ostatní výzbroj, skládající se z tesáku, sekery, provazu, holi s bodcem, zakončené jako rýč pro výstupy na ledovce, lehkého spacího pytle a hliníkového nádobí. Nikdo by nevěřil, že tolik různých věcí by mohlo vážit dohromady jen deset liber, ale Storm-Johnsenovi se ten malý zázrak podařil.

Jižním průsmykem prošel za nejkrásnějšího počasí „indiánského léta“, jaké zná jen americký západ. Den byl plný slunečního jasu, jedlový les voněl pryskyřicí, a ačkoliv průsmyk ležel téměř osm tisíc stop nad mořem, nedýchal oním syrovým chladem velehor, jenž vane ze skal bez porostu. K večeru, když už měl průsmyk dávno za zády, vystoupiv o dalších tisíc stop směrem k velkému předělu vod, Great Continental Divide, rozbil Storm-Johnsen tábor pod skupinou temných borovic, na břehu malého jezírka s křišťálovou vodou. Jezírko bylo příliš mělké, aby mohlo poskytnout útulek pstruhům, jichž tu bylo ve větších jezerech všude dost, neboť v zimě zamrzalo jistě až na dno. Ale mladý lovec žádal od něho jen vodu k pití. O večeri měl bohatě postaráno, podařilo se mu zastřelit lesního zajíce, jenž důvěřivě přihopkoval na pouhých deset či patnáct kroků, podívat se na divného tvora, který se tu tak po domácku zařizoval. Ačkoliv byl hodně hladov, snědl Storm-Johnsen sotva polovinu svého úlovku a zbytek si schoval na zítřejší oběd. Řádně ho hned také upekl, počítal, že zítra kolem poledne bude už vysoko v norách, kde nenajde žádné dříví na táborák.

Před spaním obešel jezírko a rozhlédl se po okolí. Slunce ještě nezapadlo za nížinou, ale kolem jezírka již vládlo husté šero. Jen večný sníh a led na Wind-River Peak, vysokém přes třináct tisíc stop, zářil rudým odleskem posledních paprsků. Stěží ho našel mezi přečetnými štíty, kupolemi a jehlami, z nichž mnohé nesly bílou čeici nikdy netajícího ledu a sněhu. Odvrátil od něho pohled k západu, na podivně rozeklaný hřeben, jenž byl vlastním vodním předělem. Z neširoké kotliny, v níž tábořil, viděl z hřebenu jen malou část. Místy to byla příkrá temná zeď, s okrajem rovným a zubovitě rozeklaným, místy se skládala z kulatých kuželovitých kopců, hustě na sebe natěsnaných, a jinde opět tvořila sedlové prohlubně, přerušující táhlými a hladkými oblouky roztodivně cípaté štíty. Našel po krátkém hledání mezi nimi ten, který jej zajímal. Končil ledovcem podobným bílé přilbě a zvedal se nedaleko ovčího lizu, k němuž měl naměřeno. Odhadoval vzdálenost a usoudil, že k místu dorazí ještě před polednem, dá-li se na cestu časně zrána. Hlavní je, aby počasí vydrželo. Podíval se starostlivě na nebe a zachmuřil se nad dlouhými bílými a klikatými pruhy, které se po něm táhly. „Kočičí ocasy“ jim říkají námořníci a věští z nich brzkou změnu počasí.

„Dobrá, viděl jsem je už mnohokrát a počásí se po nich vůbec nezměnilo,“ utěšoval se nahlas. Nasekal si ještě důkladnou zásobu dřeva ze suchých větví polomů, jichž tu leželo hojně kolem, a přiloživ pořádně na táborový oheň, vlezl do spacího pytle. Než ulehl, položil vedle sebe nabitou opakovačku. Nemusil se bát lidské návštěvy — jistě nebylo člověka v okruhu patnácti mil — ale stalo se mu již jednou, že ho přišla v noci očichat mohutná šedá medvědice, grizzly-silvertip⁶, a nahnala mu smrtelný strach. Tehdy se hrůzou ani nehnul, a jak zjistil ráno, udělal velmi dobře. Podle stop tu medvědice vyváděla mladé a za takových okolností s ní není žertu.

Po prvé se vzbudil chladem; noc byla ledová a táborák poklesl už tak, že žhnul jen řevavými uhlíky. Pomohl mu k novému plápolu a opět si lehl. Spal sotva hodinu, když ho vzbudilo naříkavé vytí vlčí smečky. Běžela tak blízko jeho ohně, že spatřil šeré stíny, uhánějící s hluboce schýlenou hlavou. Směřovaly někam k průsmyku, dolů, do teplejší polohy. Znovu usínal, ale v polospánku zaslechl skučení kojotů. Byla jich jistě celá smečka, a to ho značně udivilo; kojot bývá samotář, nestojí o to dělit se s někým o náhodné sousto. Potom spal už nerušené, až s prvním rozbřeskem nového dne se probudil.

Vylezl ze spacího pytle, popohnal krev několika prostocviky a nabral si vodu do kotlíku na vaření. Táborák ještě neuhasl, a tak postavil kotlík, do něhož rozkrájel dvě tabulky čokolády, přímo na řevavé dříví a nahrnul je ještě kolem něho do žhoucí zdi. Než se čoko-

⁶ Stříbrohrotý, nazvaný tak podle stříbřité světlého pruhu pod krkem

láda uvařila, vykoupal se v jezírku. Ledová lázeň ho velmi osvěžila. Pak vypil čokoládu tak horkou, jak ji jen jeho patro sneslo, a zajedl ji oběma předními tlapkami zajíce. Zatím se už nebe nad ním rozsvětlo východem slunce a k jeho velké radosti bylo stejně sytě modré a bez jediného obláčku jako včera. Naložil si svoje lehké břemeno na záda a bystře vykročil do nových vrchů.

O dvě hodiny později měl už „svůj“ ledovec na krátký dostřel. Poznal ho neklamně podle nepravidelné hnědé skvrny, jež se tmavě odrážela od oslnivě bílého pozadí ledu. Hejno kobylek, unavených vysokým letem přes nebetyčnou přehradu, zde kdysi usedlo ke krátkému odpočinku a zbylo tu navždy. Nohy a křídla hmyzu přimrzla k ledu, který už svou oběť nepustil. Časem se uložila nová ledová kůra na zamrzlý roj a přikryla ho svým průhledným víkem, jež zachová těla křídlatých poutníků po staletí neporušena.

Těsně pod okrajem hejna se táhla uzounká stezka vydupaná horskými ovci; byla široká jen jako dvě lidské dlaně, ale šlo se tu přece jen mnohem lépe, než po srázném úbočí ledovce. Storm-Johnsen po ní obešel ledový vrch ze tří čtvrtin a potom se pustil šikmo dolů po ledovci, pomáhaje si, kde bylo potřebí, motykovým koncem své hole. Místy se mu šlo velmi špatně a musil dávat pozor, aby nesletěl dolů do propasti tisíc stop hluboké. To postupoval hodně pomalu; nemohl jít dále, dokud si nevytesal v ledu dolík, který zadrží nohu. Když jednu chvíli upachtěn odpočíval, spatřil na kamenném svahu pod ledovcem stádo divokých koz. Bylo jich asi třicet, několik statných kozlů, tucet koz a právě tolik kůzlat. Vůdčí kozel šel asi patnáct kroků před stádem, rozhlížeje se bděle na všechny strany; ostatní ftozlové hlídkovali po stranách stáda, a jeden, kráčejší jako poslední, tvořil zadní voj. I kozy postupovaly opatrně, zato kůzлата poskakovala s plnou bezstarostností mládí. Zatím co dospělí se pohybovali naprosto neslyšně, sjel pod kopýtky kůzlat co chvíli uvolněný kamínek do hlubiny s hlučným rachotem. Ten zvuk také připoutal Storm-Johnsenovu pozornost.

Stanul nehybně a pozoroval stádo. Vždy se rád díval na divokého kozla Skalistých hor, zvíře moudré a obezřetné, nápadně připomínající vyhynulého bisona ve zmenšeném měřítku. Týž mohutný předeek a zužující se slabý zadek, táž brada a hřívá i stejný příznačný

posuněk huboce schýlené hlavy; jen rohy a srst se lišily. Stádo kráčelo kupředu, nevšímajíc si ho; byl vysoko nad nim a vítr, zde nahoře už hodně prudký, vál proti němu, zanášeje pronikavý pach kozlů až na ledovec. Storm-Johnsen pocítil lítost, že se americká „zlatá mládež“ neshání po kozlích rozích. Byl by měl rázem po starosti, jeho postavení bylo tak výhodné, že mohl ručit za dobré dva zásahy, třebaže by byl střílel shora dolů. Lehkonozí obyvatelé hor kráčeli kolem něho jako na přehlídce, obráceni bokem k němu a ve vzdálenosti sotva dvou set kroků — nemohl se minout.

Uklouzl mu hlasitý povzdech, jenž stačil k poplachu. Kozlové i kozy zdvihli hlavy a jako na povel je obrátili k němu; několik vteřin stáli ztrnule, ale potom zmizelo celé stádo v jediném okamžiku, jako by je odmávl čarovným proutkem. Jen občasný hluk kamene, sraženého do propasti, tvořil dozvuk útěku.

Storm-Johnsen sestoupil po svahu ledové hory, prošel úžlabinou, přeplněnou drobnými oblázky i většími kameny, jež sem kdysi před mnoha lety uložil ledovec na své bludné pouti do údolí, kde roztál. Po hodinovém pochodu dorazil do kotliny s ovčím lizem. Byla zcela opuštěná a téměř holá, až na několik malých skupin pokroucených klecí, plazících se nízko po zemi. V okolí lizu, velmi mělké jámy s bělavou hlínou, křížovaly se četné stopy, mnohé z nich zcela čerstvé. Storm-Johnsen si s uspokojením uvědomil, že místo je u ovčích návštěvníků stále ve stejné oblibě. Rozhlédl se bystře kolem sebe, ale nespátl nikde nic podezřelého. Potom pečlivě zjistil směr větru a vybral si vhodné místo k čekání. Kryla je malá houšť kleče ze všech stran tak, že nebylo možné, aby zvěř, použije-li obvyklé své cesty, vyznačené stopami, střelce spatřila. A Storm-Johnsen nepochyboval, že tudy půjde. Věděl ze zkušenosti, že zvěř miluje pohodlí jako člověk. Drží se schůdných a vyšlapaných cest, a jen když jí hrozí nebezpečí, prchá hlava nehlava, bez ohledu na cestu.

Poledne přešlo. Storm-Johnsen se ve svém krytu tiše naobědval, zapil studenou zaječí pečení z polní láhve a trpělivě čekal dále. Horské ovce nechodily lízat sůl v určitou hodinu, přícházely nepravidelně a nezbylo než vyčkat jejich rozmaru. Storm-Johnsen také s delším čekáním počítal, a proto si hned na počátku vystlal holou zemi, na níž musil ležet, uřezanými haluzemi kleče.

Čas se nesnesitelně vlekl a slunce se zvolna nachylovalo k štítům, ohraničujícím kotlinu na západě. Když už se Storm-Johnsen vzdával naděje, že ještě toho dne něco uloví, ozval se za úbočím, po němž běžela ovčí stezka, šramot. Byl tak nepatrný, že by ho necvičené ucho jistě přeslechlo, ale číhajícímu lovcu neušel. Zatajil dech a přichystal si pušku.

Hlava vůdčího berana s ohromnými rohy, stočenými do tvaru písmeny M, objevila se na okamžik u okraje skály, ale hned zase zmizela. Storm-Johnsen se nepohnul. Nebylo příčiny k obavám, beran ho nemohl v jeho přirozeném úkrytu vidět a tím méně zvětřit; ostrý vichr vál už řadu hodin kotlinou, muži na čekané přímo do tváře. Několik minut byl na stezce klid a potom se neslyšně vynořil vůdčí beran a rychle po ní kráčel, následován stádem. Ačkoliv znal zvyky horských ovcí velmi dobře, musil se Storm-Johnsen znovu obdivovat jejich účelnému řádu. Přesně, jako by je byl tomu někdo dlouhá léta učil, oddělilo se několik beranů od stáda, jež se odebralo k lizu, a každý z nich zaujal stanoviště, z něhož mohl přehlédnout určitý úsek kotliny. Nepřítel, jenž by se chtěl kterýmkoliv směrem přiblížit k stádu, neměl nejmenší naděje na úspěch. Jediný možný útok tu byl shora, ze vzduchu, ale zlatý orel a orel bělohlavý s bílým perím na hlavě, dva největší vzdušní dravci Skalistých hor, troufají si

na veverky, deňky a zajíce, v nouzi i na kůzle, ne však na horskou ovci. Jejím jediným nepřítelem je šedý lesní vlk a puma, horský lev, ale těm snadno unikne na nepřístupná místa.

Storm-Johnsen si vybíral cíl. Chtěl se pokusit o dvojí výstřel a musil najít dvě zvířata, která stála pokud možno v jedné čáře za sebou. Padesát kroků od jeho úkrytu se postavil nádherný beran s mohutnou hlavou, mnohem podobnější kozorožci než ovci. Vítr mu čechrál dlouhou šedou srst, a jak se Storm-Johnsen chystal k výstřelu, měl dojem, že beran nedůvěřivě šilhá svým velkým okem po jeho úkrytu. Muška sedla, jak si přál, přesně mezi silné kořeny rohů, a právě se chystal stisknout spoušť, když nad jeho hlavou zazněl ostrý skřek bílého orla. Ohnutý prst dokončil svůj pohyb a třesk rány následoval bezprostředně po orlově výstraže, splýváje v jedno s lovčovou kletbou. Beran, jenž se vzepjal ke skoku, byl zasažen do hrudi místo do hlavy. Rána nebyla smrtelná a zvíře se pustilo za svými druhy, kteří zmizeli, než měl lovec čas vypálit po jiném kusu. Poraněný beran se už ztrácel za ohybem skály a Storm-Johnsen usoudil, že by bylo škoda druhého výstřelu. I kdyby jej zasáhl smrtelně — a při rychlosti, s jakou se pohyboval, to bylo víc než pochybné — zřítí se zvíře z úzké stezky do propastí tisíc stop hluboké a bylo by potřebí celé čety horolezců dostat ho odtamtud.

S povzdechem si přehodil pušku i tlumok přes záda a chystal se pátrat po nějakém tábořišti na noc. Zbývala mu naděje, že zítra k lizu přijde jiné stádo — to, jež tam bylo dnes, se k němu neodváží jistě řadu týdnů — a že se do hry nepřiplete opět nějaký poťouchlý orel, který by ovce varoval. V kotlině na noc zůstat nemohl, nebylo tu dříví, a vítr, jenž tudy ustavičně svištěl, profukoval až do kostí. Storm-Johnsen se vydal přes ostrý štěrk po svahu, který zvolna klesal do lesnatého údolí, nedošel však daleko. Jeho pozornost upoutala šedá skvrna, podivně se odrážející na tmném a příkrém skalním úbočí. Byl to poraněný beran; ležel nehybně a zdálo se, že je mrtev.

„Vida, tak jsem tě přece jen dostal!“ zvolal spokojeně, ale jeho radost dlouho netrvala. „Dostal, ale jak teď s tebou dolů?“ škrabal se mrzutě za uchem. Zvíře nepadlo na stezce, zřítilo se o několik desítek stop po příkrém svahu. Nebýt skalního výstupku, který jeho pád za-

držel, bylo by skončilo svou pout' na dně kotliny, v místech, kde lovec nyní stál.

„Nenechám tě tam, kdybych tě měl sundávat týden!“ vyhrožoval Storm-Johnsen. Promyslel si všechno velmi rychle. Nemělo smyslu tahat se zase nahoru se vší výzbrojí; pušku a tlumok nechá zde, s sebou vezme jen provaz, lovecký nůž, sekýru a samozřejmě hůl, bez níž by na příkré stěně daleko nedospěl. Udělal to, ale když se vydrápal na ovčí stezku, stanul na okamžik nerozhodně. V kotlině se náhle setmělo těžkým černým mrakem, jenž pohltil slunce a zakryl větší část nebe.

„Budu s tím hotov za pár minut,“ řekl si. Vyhlídl si už kleč, která by unesla lano, na něž se přiváže. Useknout beranovi hlavu nemohlo skutečně dlouho trvat. Ale pár minut se protáhlo v pořádnou dobu. Kleč rostla nad ovčí stezkou a dalo mu práci, než se k ní dostal, protože musil jít oklikou. Když konečně k ní dorazil, shledal, že má příliš mělké kořeny a že by ho neudržela. Musil hledat něco pevnějšího, a poněvadž bylo třeba, aby místo, kde uváže provaz, bylo přímo nad mrtvým beranem, a ne o kus vpravo nebo vlevo, neměl valnou volbu. Konečně našel pokroucený stromek, který jeho účelu vyhovoval. Upevnil náležitě provaz, otočil si ho smyčkou kolem prsou, a drže si ho levou rukou, začal se rychle spouštět po srázné stěně. Svůj pohyb brzdil holí, kterou měl v pravé ruce. V tu chvíli už bylo nebe celé černé a bouřka na spadnutí. Z ostrých hrotů skalních výběžků sršely plamínky ohně sv. Eliáše⁷ a Storm-Johnsen cítil, jak ho svrbí kůže v obličeji i vlasy na hlavě nepokryté čepicí.

⁷ Eliášovo světlo — oheň = plaménky, které se objevují za bouří na koncích věží a stěžňů a jsou jenom tichým výbojem atmosférické elektřiny.

„Ted' toho přece nenechám!“ bručel si umíněně, když se octl těsně vedle mrtvého zvířete. Tma byla taková, že stěží rozeznával podrobnosti, přesto však zjistil na první pohled, že výstupek, který zachytil beranův pád po svahu, byl tak nepatrný, že sám na něm nenajde opory. Nemohl tedy pracovat oběma rukama, levou se musil držet lana a jedné ruky bylo na takovou práci málo. Opíraje se nohama o příkrou skalní stěnu, nahnut daleko dozadu, útočil sekerkou na tučný beranův krk. Pracuje spíše po paměti — taková byla tma — trnul úzkostí, že se tělo zvířete při některém prudším seku uvolní a zřítí do kotliny. Pak by se sice dostal beran tam, kde nechal své věci, ale sotva asi s nepoškozenými rohy. Sekal vytrvale do tučné šíje a občas se přesvědčoval hmatem, jak daleko jeho práce pokročila. Brzy měl osvětlení tak vydatné, že nepotřeboval spoléhat na hmat. Blesk následoval za bleskem a hřmění hromu neustávalo ani na okamžik. Bouřka se vybíjela přímo nad kotlinou a nebe nad Johnsenovou hlavou stálo v jednom ohni. Nepršelo a vzduch byl podivně mrazivý, jako by v těžkých mracích byl led a ne oheň. Zase sjel blesk, ale tentokrát jej rána přímo provázela. Storm-Johnsen strnul v bezděčném úleku, přikrčiv hlavu mezi ramena. Žlutavé světlo, jež náhle vzplálo vysoko na úbočí, upoutalo jeho pozornost. Okamžik byl hrůzou neschopen pohybu, ale potom zatkl sekerku za pás a zoufale se začal oběma rukama přitahovat po provaze vzhůru, na ovčí stezku. Vysoko nad jeho hlavou hořela jasným plamenem kleč, k níž připoutal své lano!

Nohy se mu smekaly po hladké skále, ale přesto se blížil ovčí stezce, na níž jedině mohl najít útočiště. Chybělo snad již jen pět stop, když oheň přehlodal lano. Storm-Johnsen, pozbyv jediné opory, udělal přemet nazad a řítí se po skalním srázu do propasti. Náraz na něco měkkého zpomalil na okamžik jeho pád — bylo to beranovo tělo, jež srazil z výstupku — ale nadarmo se snažil zarýt paty do hladké skalní stěny. Klouzal po ní stále rychleji, hlavou napřed. Na vteřinu zachytil topůrkem sekery o neviditelný skalní výstupek. Odrazil se od podivně poddajného balvanu, valil se ještě několik yardů a konečně spočinul nehybně na ostrém štěrku.

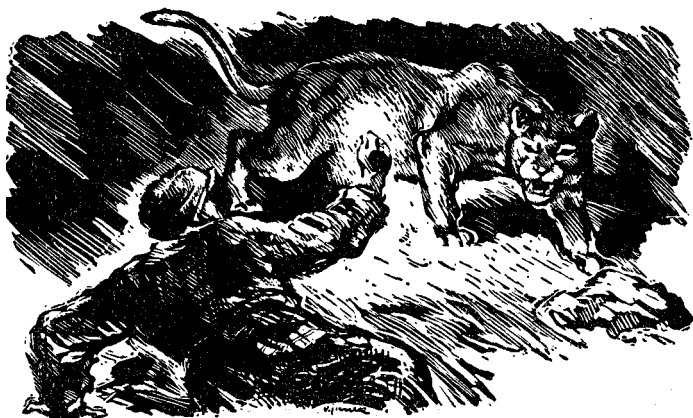
Byl celý potlučený, tělo ho bolelo, jako by bylo od hlavy až k patě jedinou ranou, ale přesto nepozbyl vědomí. Všecek omámen

ještě prudkostí pádu a nesnesitelnou bolestí, opřen o ruce, zvedl se namáhavě a rozhlížel se nepřítomným pohledem. Trvalo chvíli, než si uvědomil všechny podrobnosti svého krkolomného letu. Když si prohlížel ve světle blesku skalní sráz, jenž se tyčil nad jeho hlavou příkře jako zeď do zdánlivě nedohledné výše, zdálo se mu, že je zá-
zrak, že ještě žije. Rozpomenul se na dvojí náraz a uvědomil si, že
jemu má co děkovat za záchranu, neboť jím se značně zpomalil jeho
pád do propasti. Špinavě šedý podlouhlý předmět, ležící opodál, stěží
poznal. Byl to beran, proměněný pádem do kotliny i nárazem Storm-
Johnsenova těla v beztvárnou hmotu.

„Posloužil jsi mi dobře, kamaráde,“ bručel Storm-Johnsen, sou-
střeďuje namáhavě myšlenky. Rozhlížel se, kde nechal své věci, ale
neviděl je. Chtěl se již vydat za nimi, když si uvědomil podivné ti-
cho, jež náhle zavládlo mezi skalami. Bouře ustala jako kouzlem, ale
nevyjasnilo se, ačkoliv do večera chybělo ještě hodně. Ze vzduchu
čišel takový chlad, že se lovec třásl zimou, přestože byl teple oble-
čen. Vzpomněl si pojednou na vyprávění starého světoběžníka, s
nímž se sešel loni u pramenů Big Hornské řeky.

„Když vypukne tady ve Skalistých horách na podzim bouřka z
ničeho nic a najednou přestane jako když utne a neprší, a přesto se
ochladí, jako by měl padat sníh, pak můžete vsadit tisíc dolarů proti
bobu, že přijde blizzard, boys,“ vykládal starý tramp, jenž prochodil
americkou pevninu od oceánu k oceánu a od Panamské šíje k Hudso-
nově zátoce.

Storm-Johnsen si vzpomněl i na smečku kojotů, kteří mýjeli mi-
nulé noci jeho ležení. Není pochyby, zvěř tušila, že se příroda k ně-
čemu chystá. Jakýsi šestý smysl, který se vyvine časem u člověka,
žijícího pod širým nebem, ho varoval, že mnoho času nezbývá. Přes-
tal myslet na své věci a pátral po krytu. Rozpomenul se na velký
balvan tvaru krychle, který spatřil, když zlézal skalní svah. Byl po-
kryt širokými světlými pruhy, tak rovnými, jako by je namaloval
člověk štětcem namočeným ve vápně, a ty mu umožnily, že jej našel
i v panující tmě. Ohromná kamenná deska se o něj šikmo opírala,
tvoříc jakousi stříšku, pod níž lovec vlezl právě v okamžiku, kdy se
vzduch zachvěl hlubokým varhanovým tónem, prvním zvukem sně-
hové bouře, která pak hned vypukla v plné síle.

Po celý večer a po celou noc vyl orkán kolem ubohého přístřeší mladého Nora, poháněje před sebou celá oblaka sněhu. Co chvíli vmetl ostré ledové jehlice, bodající tisíce hroty nechráněnou kůži, i pod kamenný kryt, a Storm-Johnsen nezamhouřil celou noc oka. Kamenná krychle zachycovala sice hlavní nápor vichru, ale ten vnikal přece jen jedním otvorem do skryše, zanášaje sem se sněhem mrazivý chlad. Storm-Johnsen pracoval usilovně, aby tento přístup větru zahradil. Neměl lopatku, a hrabal proto sekerkou nepoddajný štěrk a oblázky, vybíraje je z druhého konce krytu, a vršil z nich ochranný val. Později použil k jeho zesílení i sněhu, jenž rychle mrazem tuhl. Při práci se trochu zahřál a konečně se mu přece jen podařilo jeden vchod do krytu zahradit. Nyní mu bylo mnohem tepleji, ačkoliv druhý vchod jeho kamenného stanu zůstal otevřen. K smrti unaven natáhl se na mokré zemi a snažil se zapomenout na hlad, jenž mu hryzl útroby.

Nedařilo se mu to, a tak začal prohlížet kapsy, zdali v nich nezapomněl něco jídla. Nenašel nic a odevzdaně si utáhl opasek o dvě dírky. Přes to, že mu bylo zima, začal únavou usínat, když ho probudil jakýsi zvuk, který se podivně lišil od hlasu sněžné bouře, řádící venku. Posadil se zprudka, ale neslyšně, a napíнал zrak k nezhrazenému otvoru. Na světlejším trojúhelníku venkovského sněhu se objevil temný stín, šinoucí se dovnitř. Nebylo pochyby, nějaký tvor ho přišel navštívit! Mohl to být nejspíše osamělý lesní vlk, a o takovou společnost Storm-Johnsen nestál. Lesní vlk se stříbrnou srstí je za

dne plachý tvor, i když vystupuje ve smečce, a vyhýbá se člověku. Nutí-li ho však nouze, dovede být zlý a útočný, i když je sám. Citlivý nos lovcův zachytil ostrý pach šelmy. Mladý muž vytáhl tiše z kapsy krabičku s voskovými zápalkami a neslyšně ji otevřel, snaže se, aby sirky nechrastily. Sirka zapraskala a žlutý plamínek ozářil těsnou skrýš. V jeho světle spatřil Storm-Johnsen plochý nos a naježené vousky horského lva.

„To jsi ty? Jedeš mi odsud!“ vzkřikl s opovržením, přibližuje zápalku až k čenichu zvířete. Puma hněvivě prskla, až se plamínek zatetelil, přikrčila se, jako by se chystala ke skoku, ale buď že jí k tomu chybělo místo nebo odvaha, vzdala se všech útočných úmyslů a pozpátku se plíží opustila kryt. Storm-Johnsen držel sirku, dokud mu nedohořela až k prstům; litoval, že nemá ani kousek dřeva na sebemenší táborák, u něhož by se ohřál a který by chránil jeho útulek proti nežádoucím hostům. Později ho napadlo, že neměl nechat pumu jen tak uniknout, že v nejhorším lze jíst i maso šelmy, ale nedalo se už nic dělat. V časných ranních hodinách usnul, a když se probudil, všecek prokřehlý a ztuhlý zimou, den již valně pokročil. Víchr nebylo již slyšet, ale z kalného nebe padal vytrvale sníh a vršil se do vysokých závějů. Vnikl i dovnitř těsného úkrytu a zanesl sem chlad a vlhkost.

Storm-Johnsen se s námahou prodral sněhem ven. Celá kotlina ležela pod sněhem, jen srázná úbočí skal, jež ji uzavíraly, čněla do výše jako temné hradby, neboť vichřice s nich svála sníh do kotliny. První starostí Storm-Johnsenovou bylo, že se začal shánět po svých věcech, po tlumoku se zásobami a pušce. Na skalní stěně snadno určil místo, kde vyhořela kleč, na kterou upevnil svůj provaz. Výzbroj nechal přímo pod ní, ale tam byla nyní jediná ohromná sněhová závěj, ustavičně rostoucí novým sněhem, jenž stále hustě padal. Sem právě orkán zanašel a ukládal všechn přebytný sníh, a když se Nor pokusil určit hloubku závěje, zmizela v ní jeho pět stop dlouhá hůl, aniž narazil na kámen. Snad by se byl ještě pokusil vyhrabat svůj majetek, kdyby tlumok a puška ležely na okraji závěje, leč podle skalních značek bylo zřejmé, že jsou hodně daleko uvnitř sněhové plochy.

„Rota zákopníků by musila pracovat nejméně týden, aby to vyhrabala,“ řekl si zklamaně. Trojčlenkou by si byl mohl vypočítat, jak dlouho by tato práce trvala jedinému člověku, jenž nadto ani nemá lopatu; ale raději se o to nepokoušel. Usoudil, že sníh za několik dní roztaje — vždyť bylo teprve září — a potom se dostane k svým věcem a i k nešťastným beraním rohům. Šlo nyní o to, jak těch několik dnů vydržet a nezahynout hladu a zimou.

V kotlině zůstat nemohl, zde byl jen sníh a kámen a jinak ani travičky. Musil do nižších údolí, kde je les, v němž snad najde něco, čím by utišil hlad, který stále více doléhal. Podle hodinek bylo už poledne, naposled jedl před čtyřiaadvaceti hodinami. Před odchodem spočítal svůj skrovný majetek. Nejužitečnější z nich byla krabička s pětadvaceti sirkami. Pokusil se jít zpátky touž cestou, kudy přišel, ale po svízelném putování, trvajícím několik hodin, pronikl jen k soutěsce pod ledovcem se zamrzlými kobyilkami.

Dál se nedostal. Soutěska byla zaváta sněhem deset stop vysoko a závěj nebyla tak ztuhlá, aby jej unesla. Nadarmo se také snažil zlézt okolní skály, a tak se vrátil kus cesty zpátky a pustil se odbočnou roklí. Zde ho sice ledový víchř profukoval až do morku kostí, ale zato tu neležel téměř žádný sníh. Storm-Johnsen šel po paměti, oslepen mraky sněhu, jež mu vítr hnal do tváře; oddechl si, když ho náhlá zatáčka zavedla do klidnějšího zákoutí. Odtud cesta prudce klesala, a jak s uspokojením zjistil, vedla přímo k vysokému borovicovému lesu, jehož větve byly obtíženy sněhem. V lese zapadal místy až po pás, ale bylo tu klidněji. Nadarmo však se sháněl po něčem k jídlu; zdálo se, že všechna zvíř i ptáci odtud vymizeli, a doba lesních plodů byla dávno pryč. Nanejvýš mohl počítat na nějaké ostružiny, ale těch tu nebylo, jen borovice a smrky a tu a tam jalovci. Seřízl kousek kůry se stromu a začal ji žvýkat; chutnala hořce po pryskyřici, ale měl nicméně dojem, že to trochu zahání hlad.

Byl čím dále tím unavenější, a když se začalo stmívat — zde v lese rychleji než v otevřeném údolí — hledal už jen trochu sušší místo k odpočinku.

Sotva už šel, když dorazil na světlinu, kterou vytvořil hurikán⁸ patrně dosti nedávno. Vyvrácené stromy tu ležely v divoké změti korun a kořenů, čnějících tu a tam jako temné ostrůvky z hlubokých závějí. Storm-Johnsen po značném úsilí dobředl k jednomu z nich, kde dva neobyčejně silné kmeny padly těsně vedle sebe a napříč přes jiný, ještě mohutnější, takže vznikla nízká stříška, téměř uzavřená kořeny příčného stromu. Když pod ni vlezl, shledal, že je tam sucho a něco odumřelých větví, zlámaných pádem stromů. Chtěl je tam nechat, aby měl na čem ležet, a vyplížil se ven, sehnat souš na táborák. Dalo mu to hodně práce, protože vše bylo zapadáno sněhem, a musil hledat pod korunami a kořeny stromů. Když se vracel s náručí suchého dřeva k svému útulku, narazil na stopy ve sněhu. Patřily drobnému zvířátku. Storm-Johnsen je bez dlouhého váhání přisoudil deňce, zemní veverce. Je to malý tvor, menší než krysa a o málo větší než polní myš. Ale Storm-Johnsen byl tak vyhladovělý, že mu bylo každé sousto vhod. Vstrčil rychle dříví pod kryt, aby nenavlhlo ve stále padajícím sněhu, a vydal se po stopách malého hlodavce.

Vedly mezi kořeny stromu, kde byl vchod do podzemní nory, chráněný proti zapadání sněhem. Strom — byla to rozložitá borovice s velmi silným kmenem — stál osaměle a kryl svými větvemi dosti velkou rozlohu půdy, na níž leželo jen málo sněhu. Storm-Johnsen ho obešel, pátraje pečlivě po dalších východech deňky. Našel ještě dva; oba ihned uzavřel silnými kusy dřeva a nahrnul hlínu a sníh. Vrátil se potom rychle k prvnímu vchodu a vsunul do něho zapálenou větev s vlhkým jehličím. Pak uvolnil závoru druhého vchodu, ale jen nepatrně, aby veverka nemohla vyběhnout rovnou ven. Za několik minut se dočkal. Dusící se zvířátko vystrčilo nejprve čenich a po krátkém váhání i celou hlavu. Chopil se ho rychlým pohybem. Věděl, že je nesmí nechat uniknout, neboť deňka dovede velmi mrštně šplhat po stromě i po skále, příkré jako stěna. A ne bez jisté lítosti jí podrízl útlé hrdlo. Když se vrátil k své skrýši pod stromy, rozdělal táborák z malých větviček přímo pod stříškou skáceného kmene a stáhl veverku. Její hnědou, světle pruhovanou kůžičku uschoval, ačkoliv v tu chvíli ani nevěděl, k čemu by jí mohl použít, a malé tělíčko

⁸ Uragan, větrná smršť

po vykuchání nabodl na tenkou větvičku, která musila nahradit rožeň. Větvičku opřel konci o drobné vidlice, vyrobené ze zkřížených kousků silné souše, a netrpělivě jí otáčel, nemoha se dočkat, až se maso upeče. Bylo ještě napolo syrové, když je zhltl několika sousty, ačkoliv si pevně umiňoval, že si polovinu uschová na zítřek. Zbyly mu ještě drobounké vnitřnosti deňky a ty pečlivě zabalil do její kůže na ráno.

Tato skrýš byla zcela jistě teplejší než kamenný kryt, pod kterým strávil minulou noc, takže si umínil, že zde vyčká oblevy. Ale když prohledal deňčino doupě, rozhodl se jinak. Našel tu takovou zásobu veverčí potravy, že se nad tím vážně zamyslel. Bylo jasné, že veverka byla připravena na přezimování, a Storm-Johnsen, jako všichni lovci, důvěřoval pudu zvířat. Zima přišla tentokrát do hor Větrné řeky neobvykle brzo a blizzard byl jejím úvodem. Nemohl čekat, že toto sněživé počasí pomine a že se zase oteplí. Zima je tady. Chce-li se dostat odtud, než všechny cesty zapadají, má nejvyšší čas, není-li už pozdě. Vybral si z deňčiných zásob, co se mu hodilo — bylo toho velmi málo, trochu lískových oříšků a hrst černých bobulí, jejichž původ neznal, které však měly příjemně nakyslou chuť — a opustil světlinu.

Z hor Větrné řeky vedly jen dva východy, South Pass — Jižní průsmyk — jímž přišel, a Union Pass na nejsevernějším konci hor. K Jižnímu průsmyku měl cestu zahrazenou soutěskou, přeplněnou sněhem. Vedly k němu ještě jiné cesty, ale ty se omezovaly na stezky málo schůdné i za sucha a spojené k tomu ještě s takovou oklikou, že se o ně nechtěl pokoušet. K Union Passu bylo daleko a větší část cesty šla kamenitým terénem, kde bude plno sněhu a žádná vyhlídka na nějakou potravu. V té tísní se Storm-Johnsen rozpomenul na starý šošonský trail, úzkou stezku Hadích Indiánů. Běžela přes východní svahy hor Větrné řeky, po stráních porostlých šalvějí, kde bylo na sta doupat divokých králíků, a potom přes Foot Hills, předhoří rovnoběžné s hlavními pásy hor Větrné řeky. Končila ve Wind Riveru, vesnici Hadích Indiánů, jejichž rezervace se prostírala po obou stranách hor, zabírajíc nemalou část státu Wyoming. Storm-Johnsen ještě nikdy po tomto trailu nešel, ale znal jeho polohu velmi dobře z popisu starého Hadího Indiána, který si říkal Big Porcupine — Velký

Dikobraz. Pamatoval si, kde začíná; musilo to být někde blízko mýtiny, na níž strávil noc.

Orientoval se podle kompasu a vydal se mělkou úžlabinou, kde leželo hodně sněhu, směrem na jihovýchod. Sněžilo jen málo, ale zato byl mráz, že až uši pálily, a olověné šedé nebe slibovalo hodně sněhu. Po hodinové pouti vyvstala před ním z lehkých mlh „Černochova hlava“, skála, o které mluvil Velký Dikobraz. Pod ní musila být paseka, odkud stezka vycházela. Po několika marných pokusech, při nichž dvakrát zapadl tak hluboko do závěje, že myslel, že se už z ní nedostane, našel cestu, která ho zavedla na paseku. Sněhu tu bylo dost, ale mráz jej tak zpevnil, že se noha do něho nebořila. Jak mu to Indián popsal, našel Storm-Johnsen uprostřed mýtiny velký krychlový balvan, na němž ležely dva menší, jeden od druhého asi půl druhé stopy daleko. Šel v jejich prodloužené spojnici a dorazil k vysoké jedli, na které byly asi ve výši dospělého muže dva rovnoběžné zářezy, zdaleka viditelné, jako by je byl nedávno někdo obnovil. Obešel borovici a vnikl do lesa, který v těchto místech již končil. Našel tu další stromy se zářezy a bral se od jednoho k druhému, zapadaje do sněhu většinou jen po kolena.

Vyšel brzy z lesa a octl se na mírném svahu, porostlém jen tu a tam keři, zavátými sněhem. Veliký balvan, na němž ležely tři menší, sestavené do trojúhelníku, byly dalším ukazatelem cesty. Storm-Johnsen se k němu dobrodil jen s námahou, zapadaje do hlubokých výmolů, plných sypkého sněhu. Když míjel balvan, spatřil malou

hromadu sněhu, o něj se opírajícíma stanul před ní v bezmezném úžasu. Z hromady čněla temná homolovitá střecha plstěného klobouku, v jakých jsou malováni na starých obrázcích italští banditi. Věděl, že tento tvar klobouků se těší veliké oblibě civilisovaných Indiánů, a že je pro ně američtí kloboučníci zcela zvláště vyrábějí.

„Můj ty světe, klobouk!“ vyhrkl. Napadlo ho, že pod kloboukem může být i hlava, ale hned tuto myšlenku zavrhl jako bláhovou. Přece jen mu to nedalo, a než se vydal na další pochod, napřáhl svou dlouhou hůl a pokusil se srazit klobouk s hromady sněhu jejím motykovým koncem. Nedařilo se mu to, jako by byl klobouk ke sněhu přišitý, a to ho — zcela nerozumně, jak si byl vědom — tak podráždilo, že se dal do rozhrnování sněhu, aby nepoddajný klobouk uvolnil. Pracoval sotva několik minut, když narazil na pestrou indiánskou příkrývku a hned potom na nohy, do ní zabalené.

„Člověk, a patrně Indián, pane na nebi,“ užasl. „A je už chudinka ztuhlý jako rampouch. Co ho to napadlo, dát se tady zasněžit?“ Odhrabával horlivě sních dávaje pozor, aby se sekerkou nešetrně nedotkl tichého těla, a netrvalo dlouho, vyprostil sedící postavu celou. Byl to indiánský hoch, třinácti až patnáctiletý, s výraznými tahy svého plemene. Jeho obličej byl klidný, oči pevně zavřené. Klobouk měl připevněný stužkou, probíhající pod bradou, proto jím nemohl Storm-Johnsen pohnout. Nor byl tak pevně přesvědčen, že hoch je mrtev, že už se chystal nahrnout zase na něj sních, když ho napadlo, že by se měl přece jen přesvědčit, nezbylo-li v Indiánovi aspoň trochu života. Rozepjal mu vlněnou košili a snažil se nahmatat srdeční tep; ale hochova hrud' byla ledově studená a nehybná.

„Nic,“ vrtěl hlavou zklamaně. „Ale co má člověk také cítit, když je sám ztuhlý jako rampouch? Zkusím to ještě s tímhle.“ Vytáhl kapsní zrcátko, pečlivě je očistil a přidržel je potom těsně u Indiánových úst. Velmi se podivil slabému zákalu, který se ukázal na lesklé ploše. Když druhý pokus dopadl stejně jako první, už se nerozmýšlel. Vytáhl hochu ze sněhové hromady, položil jej na svůj nepromokavý plášť a jal se ho křísit se vši energií, jaké byl po dvoudenním hladovění schopen. Pohyboval mu prudce rukama, aby přiměl plíce k nové práci, a třel mu chvílemi horlivě hrstí sněhu prsa kolem srdce v naději, že si srdeční sval dá říci a obnoví svou činnost. Občas ustal, aby si

na chvíli oddechl, ale potom se pouštěl znovu do práce s umělým dýcháním. Už nebylo zima, pot mu tekla po čele i krku a nepříjemně ho mrazil. Zato jeho hlad se při usilovné práci stal nesnesitelným. Když hledal po kapsách zbytky veverčiných zásob, padl jeho pohled na Indiánovu brašnu, které si předtím nepovšiml. Ležela napolovic ještě pod závějí a vypadala, jako by v ní něco bylo. Chopil se jí a chtivě ji otevřel. Unikl mu radostný výkřik, když v ní objevil kukuřičné placky a tenké kousky sušeného hovězího masa. Na okamžik se zarazil, je-li správné, aby si z Indiánových zásob o své újmě něco vzal, ale dlouho se nerozmýšlel.

„Podívej se, kamaráde,“ uvažoval nahlas, obrácen k Indiánovi a drže v jedné ruce placku a v druhé kus masa, „když to nesním, nebudu mít dost síly, abych tě přivedl k životu; a pak ti to jídlo stejně není nic platné, neboť už nic nepotřebuje!“ Maso bylo tuhé jako podrážka, ale Storm-Johnsen měl tak dobré zuby, že je záhy spořádal. Cítil, že se jeho síly neobyčejně vzpamatovaly, a patrně to nebyl jen klam, neboť Indián otevřel po další čtvrt hodinové práci oči a o chvíli později i ústa. Byl to hoch vychovaný v americké škole a mluvil civilisovaně jako každý běloch jeho stáří, přestože měl poetické jméno po otci, Burning Cloud — Zářící Mrak.

Byl navštívit příbuzné, usídlené na západním svahu hor, a když se vracel domů, do Wind Riveru, přepadl ho blizzard. Přestál šťastně sněhovou bouři ve skalní dutině, ale den poté, když šel už po šošonském trailu, zapadl tak nešťastně do zavátého výmolu, že si pochroumal nohu. S bídou se doplazil k balvanu, u něhož si chtěl odpočinout, ale z bolesti a únavy usnul, a nebýt Storm-Johnsena, nebyl by se už asi probudil.

Indián to vyprávěl všechno klidně a bez vzrušení, po zvyku své rasy, ale když pronášel poslední slova, kmitl mu v očích záblesk vděčnosti.

„Ukaž nohu!“ vybídl ho Storm-Johnsen. Stáhl mu šněrovací botu a punčochu a pečlivě prohmatal oteklinu kolem kotníku.

„Máš to jen vymknuté!“ prohlásil spokojeně. „Vydržíš něco?“ Zářivý Mrak jen přikývl. Storm-Johnsen sevřel nohu oběma rukama a prudce ji smáčkl. Po hochově tváři přelétlo trhnutí, ale z jeho sevřených úst nevyšla ani hláska.

„Jsi chlapík!“ chválil uznale Storm-Johnsen. „O vás Indiánech se to ostatně všude píše.“ Hoch se jen usmál a natáhl si punčochu. Chtěl si obout i botu na nemocnou nohu, ale Storm-Johnsen ho zadržel.

„Počkej, to nejde! Tak za týden, až otok sejde. Ale co s tebou udělám? Nemůžeme tu civět, aby nám trail docela zapadal sněhem.“

„Kam chcete jít, pane?“ tázal se Indián. „Kam? Pryč z těch hor, než nastane pořádná zima! Cožpak jsi také nešel domů?“

Indián přikývl. „Šel, ale už bych nebyl došel. Jak padá dva dny sněh, stane se šošonský trail naprosto neschůdným. Dá se po něm jít jen za zcela suchého počasí, zpravidla jen v pozdním létě.“

„To je krásné!“ mrzel se Storm-Johnsen. „A je to vůbec pravda? Od koho máš tu moudrost?“

„Říkají to všichni muži od nás a také můj otec a můj dědeček Jumping Horse (Skákající Kůň).“

„No když to říká Skákající Kůň, — tak to musí být pravda,“ bručel Storm-Johnsen mrzutě, ale Indián byl vůči ironii necitelný. „To je pěkné nadělení! Co teď? Teď jsme tu uvázli do příští oblevy, to může být tak až v červnu. A z čeho budeme živi? To sníme navzájem jeden druhého. Beztoho jsem se už podíval na tvé zásoby.“ Za řeči uřízl kus Indiánovy pokrývky a zabalil do ní nemocnou nohu bez boty. Zářící Mrak nebyl však pesimista. Mínil, že by mohli docela

dobře přezimovat v jeskyni, ve které se schoval před blizzardem. Je v té skále, podobné Černochově hlavě, u mýtiny, z které vychází šošonský trail. Na mýtině viděl stopy svišťů, je jich tam jistě celá kolonie. Vyprávěl to klidně a pomalu a netrpělivý Storm-Johnsen ho přerušil, tentokrát již mnohem veseleji.

„Žes to neřekl hned, už jsme tam mohli být. Vždyť mi tu zmrzneš na rampouch a já s tebou! Potřeboval bys něco teplého. Tak kdybychom mohli to maso uvařit! Že máš kotlík? Ukaž!“ Hrabal v objemné torbě a vylovil malý hliníkový kotlík s pokličkou, dosti nízký, takže se v něm dalo vařit i péci. Našel také plechovou krabičku se sirkami.

„Ti tvoji příbuzní tě pěkně napakovali na cestu,“ bručel. „Taky Indiáni? Je to pokrok, Indián a sirky! Tvoji předkové třeli o sebe dva kusy dřeva...“

„Netřeli,“ ohradil se hoch s úsměvem. „Křesali jako běloši, dědeček si zapaluje dýmku hubkou ještě teď.“

„Dobrá, ale teď jak tě do té jeskyně dopravím? Kdyby byla schůdná cesta, nesl bych tě na zádech, ale takhle? Počkej, už to mám! Uděláme si saně!“ Nebyly to saně, spíše hrubý smyk, zhotovený z propletených větví, zpevněných dvěma silnějšími kusy dřeva a Storm-Johnsenovým provazem. Indián ukázal při jeho výrobě daleko větší zručnost než běloch. Skála byla od balvanu sice jen míli daleko, ale cesta k ní jim trvala plné dvě hodiny. Nebyla snadná, třebaže se Zářivý Mrak snažil pomáhat svému zachránci aspoň rukama. Na nerovném terénu v lese a na pasece se smyk několikrát porouchal. Storm-Johnsen si s pocitem velké úlevy setřel pot s čela, když stanuli před Černochovou hlavou. Indiánova jeskyně nebyla žádný palác; nešlo vlastně ani o jeskyni, byla to jen jakási dutina, utvořená přečnívající skalní stěnou. Dva lidé tu měli místa dost a dost, ale jen vsedě, stát nemohli. „Je to celkem dobré,“ prohlásil Storm-Johnsen, když zase vylezl po kolenou ven. „Moji krajané Nansen a Johansen přezímovali na polárním ostrově v mnohem horší díře, než je tahle.“ K jeho podivu znal Indián jméno slavného norského polárníka a nemusil mu vykládat, kdo Nansen je.

„Nejdříve se najíme a pak si to tu trochu upravíme,“ rozhodl Nor a vtáhl Indiána do jeskyně. Nasbíral suché dřevo v nedalekém polomu a rozdělal oheň přímo ve vchodu do jeskyně. Za chvíli se v ní oteplilo, a z toho, že jim občas vítr srážel kouř dovnitř, a nutil je ke kašli, si nic nedělali. Storm-Johnsen nešetřil a hodil do kotlíku celou třetinu hochovy zásoby sušeného masa. Musili se pořádně najíst, „aby přišli trochu do formy“, jak prohlásil. Maso jedli potom rukou, přikusující k němu placku — uvařené bylo mnohem lepší než sušené, a také měkčí; polévku vypili přímo z kotlíku a Storm-Johnsen nechal Indiánovi mnohem větší díl. Hoch po jídle tvrdil, že už je mu docela dobře a že by mohl také něco dělat, kdyby mu „sir Johnsen“ — jak bělochovi říkal — uřízl pořádnou větev, o kterou by se mohl opírat, chodě po jedné noze. Nor jeho pomoc však rázně zamítl.

„Jen lež a hled’ se pořádně vyspat!“ vybízel ho. Nanosil do jeskyně suché chrástí na lůžko pro oba a za soumraku už se pokusil trochu zahradit její sice nízký, ale příliš široký vchod. Sehnal něco větších kamenů a kusy dřeva a navršil z toho všeho ochranný val před vchodem, ponechávaje z něho část volnou. V té umístil uhasínající ohniště, na něž ještě naposled přiložil. Ulehl potom těsně vedle Indiána, jenž se s ním rozdělil o pokrývku, a v příjemně vyhřáté jeskyni usnuli záhy oba tvrdým spánkem, z něhož je nevyrušilo ani vzdálené vytí hladových vlčích smeček.

To, co potom vedli Nor a Indián po celých sedm dlouhých měsíců, byl robinsonský život v „plném slova smyslu. Storm-Johnsen o tom častěji žertoval, nazýváje Indiána Pátkem a sebe Robinsonem Crusoe. Hoch znal Robinsonův příběh ze školní četby, ale Johnsenovým vzpomínkám naslouchal bez valné účasti, Robinson ho moc nezajímal. Zato se mu oči leskly tichým nadšením, když jeho druh zavedl hovor na život starých Indiánů. Tu se dal sám pohnout k delšímu vyprávění a opakoval, co slýchal od děda a starších mužů jejich osady, jak Indiáni byli jedinými pány stepi i hor, než přišel bílý muž se svými velkými vozy. Jak putovali mnoho a mnoho dní za zvěří, zejména za ohromnými stády bisonů, kteří se stěhovali ze severu na jih s příchodem chladného počasí a zase zpět, když roztál sníh a nová tráva vyrostla na prérii. Storm-Johnsen jeho vyprávění sice velmi zajímalo, ale nedovedl si odepřít kritické poznámky, jež osvětlovaly jasně rozpor mezi primitivním kočujícím Indiánem a praktickým civilisovaným bělochem.

„Je to sice pravda, že jsme vám my běloši ty bisony vyhubili,“ uznával, „ale podívej se! Na stepích, kde se dřív potuloval jen bison a Indián, jsou teď stovky rančů a v těch se pěstuje daleko víc hovězího dobytka, než bylo těch vašich bisonů.“

„Ale ten dobytek nám nepatří,“ namítl hoch.

„Nepatří, nepatří,“ mrzel se Nor. „To je vaše vina, proč ho nepěstujete, půdy vám k tomu zbylo sdostatek. Ale vy tak ještě nanejdvýš chovat koně a dost.“

„Ale to je přece něco docela jiného ulovit si divokého buvola, než zabíjet krotký dobytek na jatkách,“ tvrdil Indián. Storm-Johnsen to musil ze sportovního hlediska připustit, ale přesto se necítil poražen.

„Dobrá. A co když se vám podzimní lovy nevydařily? To se stalo často, neboť bison byl někdy rozmarný brach. Potom hynuly v zimě celé vesnice Indiánů hladem!“ Proti tomu nemohl sice Zářivý Mrak nic namítat, ale jeho do dálky upřený pohled prozrazoval jen stesk nad navždy ztracenou indiánskou svobodou.

Storm-Johnsen také zjistil, že si hoch, ačkoliv byl pokřtěn a učen náboženství methodistické církve — pokřtěn byl ostatně už i jeho otec — přece uchoval různé pohanské zvyky. Tak by se byl nikdy nepodíval na měsíc v úplňku, přese všechno bělochovo škádlení, neboť prý to přináší člověku neštěstí. Neblahé následky měl také nůž zarytý čepelí do země, nebo oheň uhašený deštěm či sněhem.

„S tím ohněm máš pravdu,“ dobíral si ho Nor. „To je jistě mrzuté, když se chtěl člověk u něho zrovna ohřát nebo si na něm připravit jídlo.“ Ale skutečně se podivil, když se na mýtinu začali toulat vlci a Zářivý Mrak napíchal před jejich obydlí ve velikém oblouku větvičky jalovce, podivně dohromady spletené. Vlčí stopy bylo jasně vidět ve sněhu, ležícím trvale na pasece, ale žádná z nich nepřekročila oblouk vymezený Indiánem.

„To je jednoduché, vlci čijí člověka a vyhnou se mu,“ rozhodl Storm-Johnsen, ale Indián vrtěl odmítavě hlavou.

„Vlk vtrhne i do vesnice plné lidí, má-li velký hlad,“ namítal.

„Tak ti naši vlci nemají velký hlad,“ odsekl Storm-Johnsen a dále již o věci nehovořil.

Až do konce roku je živila malá kolonie svišťů, kterou našli na písečném konci mýtiny. Zvířata už se uložila k zimnímu spánku, a proto lov v jejich mělkých doupatech nebyl těžký. Poněvadž zima byla teprve v počátcích, byli svišťové zavalití a vypasení, a při způsobu, jakým oba Robinsoni Skalistých hor s masem šetřili, vystačil jim jeden svišť na celý den, ačkoliv jiného jídla neměli. Maso vařili, pekli a později i udili, to když si postavili z kamenů a hlíny jakýsi komín, do něhož maso zavěsili, zatím co dole přikládali na ohniště vlhké větve, vydávající hodně dýmu. Nešetřili přísadami jalovce a tak se jim podařilo vyrobit „šunku ze sviště“, jak se Storm-Johnsen

vyjádřil, která jim velmi chutnala. Však také byla jediným jídlem na Štědrý večer i na Boží hod.

Štědrý večer si mladý Nor nedovedl představit bez jedle se svíčkami. O stromy tu nebyla nouze, horší to bylo se světly, protože Storm-Johnsen nemohl obětovat své voskové zápalky. Nakonec se mu podařilo vyrobit krátké louče ze dřeva prosyceného pryskyřicí a těmi docela dobře svíčky nahradil. Zářivý Mrak mu ochotně pomáhal při té práci, ačkoliv pro stromek sám mnoho pochopení nejevil. Tak vzplanula vánoční jedle Storm-Johnsenova v horách Větrné řeky a byl to jistě daleko široko jediný vánoční stromek. Postavili jej nedaleko vchodu do jeskyně, u skalního výstupku, aby byl chráněn proti větru, ale nebylo toho ani zapotřebí. Večer byl klidný a v mrazivém vzduchu se třepetalo na nebi tisíce hvězd. Nor zpíval koledy a Zářivý Mrak mu přizvukoval příjemným chlapeckým tenorem. Když umlkli, uslyšeli z dálky teskné vytí hladových kojotů.

„Tak jsem si letos Štědrý večer nepředstavoval!“ podotkl později Storm-Johnsen, když jejich vánoční strom dohořel a oni seděli zase v jeskyni u sviští šunky.

„Měl by nám Ježíšek něco nadělit!“ zatoužil indiánský hoch.

„Vida, to je nápad, a co by sis přál, Frede?“ — Indián byl pokřtěn na Fredericka a Storm-Johnsen ho někdy tak jmenoval, ačkoliv většinou dával přednost jeho romantickému původnímu jménu.

„Opakovačku nebo aspoň kolt,“ pravil dychtivě Fred.

„Cožpak ji ještě nemáš?“ divil se Nor. „Každý bílý kluk tvého stáří má při nejmenším pistoli, tady ve Spojených státech.“

„Já nemám ani luk,“ řekl lítostivě Fred a vysvětlil udivenému kamarádovi, že se v této věci drží jeho dědeček, Skákající Kůň, neúprosně starých indiánských zvyků, podle nichž zbraň patří jen tomu, kdo činem dokázal, že je statečným mužem.

„No, kdyby se to tak mělo provádět mezi bělochy, to by hezky poškodilo obchod se zbraněmi,“ mínil Storm-Johnsen. Na hochovu otázku, co by si přál sám k Ježíšku, prohlásil, že by to mělo být letadlo, které by přistálo, na pasece a odvezlo je odtud mezi lidi. Ale toto přání bylo nesplnitelné už z toho důvodu, že se všechna letadla vyhýbala hřbetům hor Větrné řeky, pověstných větrnými orkány.

„Anebo když to nebude letadlo, aspoň vagón konserv, maso, rajčata, ovocnou šťávu a takové dobré věci. A ovšem nesměl by chybět notný balík cigaret!“ Byl silným kuřákem, a přestože si časem na nedostatek nikotinu zvykl, byly přece jenom chvíle, kdy se mu po něm opravdu zastesklo.

Měl brzy příležitost vzpomínat na své štědrovečerní přání, to když dojedli poslední kousek svištího masa a marně sháněli v nejbližším okolí potravu. Ke všemu ještě nastal krutý mráz — a oba měli dosti lehké šaty — takže nemohli opouštět jeskyni. V té nouzi jedli jen podivné černé kořínky, které Indián vyhrabal ze země; tvrdil, že je jeho soukmenovci jedí. Vařili je a pojíдали je dychtivě, přes jejich trpce hořkou chuť; ale i těch bylo málo.

Po Třech králích mráz trochu polevil a oba se pokusili o delší vycházku za potravou. Prošli mýtinou severním směrem a úzké údolí, vysoko zasněžené, je zavedlo do klínu skal, kde bylo malé zamrzlé jezero. Prosekali led s důvěrou, že se pstruzi přijdou osvěžit k hladině, do vody bohatší na kyslík, a byli ochotni chytat je třeba do čepice. Ale nadarmo mrzli u otvoru, pstruzi se nedali vyrušit z odpočinku, kterému se oddávali v teplejší vodě u dna jezera. Zklamaní se vraceli do jeskyně, a hladem a únavou byli tak vysláblí, že jim cesta zpátky trvala dvakrát tak dlouho, než cesta k jezírku.

„Raději bych spal,“ prohlásil ráno druhého dne Storm-Johnsen. „Francouzi mají přísloví: Kdo spí, obědvá!“

„Když se jim zdá o obědě,“ doplnil si to podle svého Fred. Tak leželi až do poledních hodin, ale potom se ozvalo venku krákorání celého hejna vran a Zářivý Mrak se čile zvedl.

„Kam jdeš? Že neležíš!“ mrzel se Storm-Johnsen, probuzený ze spánku.

„Chytat vrány!“

„Vrány? Zbláznil ses? To je budeš chytat rukou?“

„Rukou, uvidíte!“ jistil Fred. Postavil rychle kotlík na oheň a vhodil do něho lepkavé kuličky z větviček jmelí, s trochou sněhu. Zatím co se vařil lep, robil z kůže svišťů, jichž měli celou zásobu, malé kornoutky a Storm-Johnsen, jenž pochopil jeho plán, mu pomáhal. Vymazali vnitřek komoutků lepem a rozhodli je po sněhu. Při krčení u skály číhali, co vrány podniknou. Netrvalo dlouho a vyhladovělí ptáci se snesli na mýtinu. Chvilku hopkovali kolem neočekávaných soust, nedůvěřivě si je prohlížejíce, a potom se někteří z nich osmělili a vstrčili zoban do kornoutku. Vzápětí se polekaně snažili zbavit se břemene, jež se jim přilepilo na hlavu, a prováděli nejpodivnější skoky, ale ku podivu ani jeden z postižených ptáků se nepokusil vzlétnout a lovci se jich snadno zmocnili. O hodinu později seděli nad kotlíkem s báječnou mastnou polévkou, ve které plavaly četné kousky masa, a Storm-Johnsen musil mírnit Freda i sám sebe, aby jim po tolika dnech půstu nebylo takové hodování na škodu. Ještě dvakrát se jim podařil lov na vrány, třebaže byl již méně vydatný, a tak vydrželi šťastně do konce ledna. A potom se jim zdařil veliký lov, při němž by byl Storm-Johnsen málem zahynul.

Zářivý Mrak, ve snaze najít něco k jídlu, rozšířil svůj průzkum mýtiny do jejího nejodlehlejšího koutu, hustě zarostlého ostružinami. Rostly na svahu, kde se sníh nedržel, a hoch je obcházel podivuje se, že je na nich tak málo plodů, když přišel k místu, kde zela v hustém křoví úplná chodba. Mezitím k němu dorazil Storm-Johnsen a oba si pozorně prohlíželi průsek v ostružině. Indián objevil dlouhá hrubá vlákna šedé barvy, visící na trnech, a přinesl je Norovi.

„Grizzly, kdo jiný má takový kožich,“ usoudil Storm-Johnsen na první pohled. „Ale ty chlupy tu nechal jistě už dávno, vždyť teď spí.“

„Třeba to nebylo tak dávno, on se někdy probouzí a vyleze ze svého bytu,“ mínil hoch.

„Možná věc,“ přikývl Nor, „potom ale tu musí být blízko čerstvé stopy. Pojdme je hledat!“ Nemusili jít daleko, spatřili otisky dlouhých ostrých drápů, sotva sestoupili se stráně na půdu pokrytou sněhem. Nor se u stop v zamyšlení zastavil. Zde snad měli příležitost získat několik metrických centů masa, ale při nedostatku střelných

zbraní to bylo na pováženou. Grizzly sice zdaleka není takovým dravcem, za jakého ho prohlašují spisovatelé indiánských povídek, kteří ho nikdy na svobodě neviděli, ale každý tvor se brání, když mu jde o život, a grizzlyho vybavila příroda k takové obraně neobyčejnou silou.

„Půjdem na něj, co myslíš?“ obrátil se Nor k Indiánovi. Fred přikývl, oči mu zářily nadšením.

„Ale ty hezky za mnou a tak daleko, jak ti řeknu!“ pravil přísně Storm-Johnsen a hoch zklamaně svěsil hlavu. Stopa je zavedla do odbočné rokle a tudy na malou plošinu mezi skalami, zarostlou mladým lesem. Stromky tu stály co nejhustěji vedle sebe, ale šedý medvěd si mezi nimi vylámal pohodlnou cestu, po které se Nor opatrně pustil, s tesákem v ruce. Fred šel za ním, ale Nor jej musil napomínat, kdykoliv se ohlédl, neboť nedočkavý mladý lovec se držel těsně za ním, místo ve vzdálenosti třiceti stop, jak mu nařídil. Když ušli asi sto kroků, medvědí cesta náhle prudce zahýbala, a když Storm-Johnsen opatrně nahlédl do záhybu, ucítil slabý, ale zřetelný pach šelmy.

Nyní musil jednat velmi opatrně, neboť grizzly byl jistě už velmi blízko. Mírný větřík jim byl sice příznivý a nemusili se obávat, že je grizzly zvětří, ale zato je mohl prozradit nejmenší zvuk. Nor nikdy dosud nelovil grizzlyho, který spí, a neměl ani tušení, jak dalece je při takovém spánku sluch zvířete citlivý. Průsek, proražený medvědem, nebyl už dlouhý. Končil ve vysoké a rozlehlé kupě chrástí, větví a pokácených stromků, obklopené neproniknutelnou hradbou mladých jedlí. Sníh v průseku byl pln medvědích stop, starších i novějších.

„Je v tom chrástí,“ šeptal Fred rozčileně Storm-Johnsenovi do ucha. Nor se zamračil a důrazným posuňkem mu naznačil, aby šel dozadu. Sám rychle přemýšlel. Má se pokusit doplížit k spícímu medvědu a vrazit mu nůž pod žebra, než procitne, anebo ho má vylákat ven a utkat se s ním v otevřené krajině? Obojí mělo své výhody a nevýhody. Fredova neopatrnost rozhodla situaci. Zatím co se hoch pozpátku a jen velmi zdráhavě, s očima upřenýma na medvědí pelech, ubíral dozadu, nedávaje pozor na cestu, šlápl na suchou větev;

ta se zlomila a vydala zvuk, který v hlubokém tichu zazněl jako rána z pistole.

Rána ještě nedozněla, když se chrástí a větve začaly pohybovat a z temné kupy vyhlédla medvědí hlava. Tělo následovalo za ní s překvapující mrštností a hned poté se grizzly postavil na zadní nohy, mávaje předními kolem sebe. Spustil se okamžitě zase na zem a Storm-Johnsen se probral z úžasu nad mohutností zvířete. Grizzly byl obr, jak tu stál vzpřímen, měřil jistě nejméně šest stop a převyšoval Nora, jenž byl prostřední postavy, o celou hlavu.

„Utíkej!“ křikl Storm-Johnsen na Freda a sám začal rovněž uhánět zpět, nepřestávaje se ohlížet dozadu. Medvěd se pustil za ním; těžkopádně klusal, ale přesto rychle doháněl Storm-Johnsena, jenž nemohl na kluzkém sněhu vyvinout náležitou rychlost. Před ohybem průseku byl už těsně za ním. Nor mu uhnul skokem stranou mezi jedle, které tu rostly řidčeji. Grizzly se zarazil a stál na stezce, kývaje hlavou ze strany na stranu, obrácen k Norovi levým bokem. Byla to jedinečná příležitost a Storm-Johnsen jí využil. Jediným skokem stanul vedle medvěda a vrazil mu tesák do boku tak hluboko, že jeho rukovět' téměř zmizela v hustém kožichu. Neměl čas vytrhnout zbraň a pokusit se o novou ránu. Grizzly vyrazil chraptivý skřek, vzpřimil

se, začal se rychle točit do kolečka a bil divoce předními tlapami kolem sebe. Nor uhnul dozadu a podařilo se mu pro tu chvíli uniknout z dosahu grizzlyho drápů, ale uklouzl a klesl na jedno koleno. Vzprávil se rychle, přes to, že mu nohou projela bodavá bolest, ale pozdě. Ohromná rána ho zasáhla do prsou, jako by se byl na něj zřítíl stoletý strom. Dech se mu zarazil v plicích a před očima se mu roztancovaly černé mžitky, splývající v jediný temný závoj. Ani necítil, že letí vzduchem, a teprve když dopadl do sněhu, vzpomatoval se trochu novou bolestí, kterou mu způsobil prudký náraz.

Černá tma před jeho očima se roztrhla a otvorem spatřil grizzlyho, jak k němu běží. Zvíře uhánělo tiše, nevydávajíc žádný zvuk, a toto ticho působilo na Storm-Johnsena hrůzněji a tíživěji než jakýkoliv řev. V té krátké chvíli, kdy se pokoušel, celý rozbolavělý, s nenesitelným pícháním v žebrech při každém dechu, vstát, vybavila se mu podivným sdružením představ v mysli vzpomínka na boxerský zápas a na zápasníka, jenž se také tak namáhavě sbíral, zatím co soudce s připravenou píšťalkou odpočítával vteřiny. Grizzly byl od něho sotva deset stop, a on ještě klečel, opíraje se rukama o zemi. Ale medvěd nedoběhl. Ze strany prudce přilítla ohromná hrouda sněhu a roztráskla se na jeho čenichu. Grizzly se rázem zastavil. Zdvihl hlavu, čenichaje ze strany na stranu, a vypadal v tu chvíli tak směšně, že se Storm-Johnsen přes své zoufalé postavení neubránil smíchu. Ale v příští vteřině se už přestal smát. Z hustého podrostu vpravo za medvědem vyrazil na stezku Fred, sekerku v levé ruce a lovecký nůž v pravé. Medvěd se postavil a bleskurychle po něm hrábl tlapou, ale Indián se neobyčejně hbitě uhnul, vrazil mu nůž mezi žebra, a než měl medvěd čas se otočit, vytrhl zbraň z jeho těla, oběhl ho, a bodl ho ještě dvakrát nebo třikrát. Grizzly nadarmo po něm bil oběma tlapami, hoch vždy dokázal zavčas mu uhnout. Jen jednou se zpozdil o zlomek vteřiny, ale i tu se mu podařilo nastavit hrozné tlapě v posledním okamžiku sekeru. Medvěd mu ji vyrazil z ruky, kterou mu div nevymkl, ale to byl už poslední projev jeho síly. Krev stékala několika proudy po šedém kožichu a barvila v širokém okruhu sněh. „Výborně, Mraku, ale nech ho už, má dost!“ volal Storm-Johnsen na Indiána, jenž se ve svém zápalu chystal k novému útoku. Mluvil pravdu. Medvěd klesl na nezraněnou tlapu a chvíli ještě stál, kývaje

hlavou ze strany na stranu, ale tento pohyb byl čím dále tím volnější, až konečně ustal úplně. Hned potom mohutné tělo se zhroutilo do sněhu a zůstalo nehybně ležet, i když opatrný Nor do něho na dálku několikrát důkladně šťouchl dlouhou větví.

„Je zaručeně po něm,“ prohlásil. „Jsi chlapík, Mraku, nebýt tebe, ležel jsem tu já místo medvěda!“ Natáhl ruku a hoch ji srdečně stiskl.

„Já myslím, že už ta vaše rána byla smrtelná,“ odpíral skromně.

„Moc asi ne, když s mým nožem v těle grizzly tak bujaře utíkal,“ řekl mrzutě Storm-Johnsen. „Ostatně to snadno zjistíme, můj nůž v něm ještě vězí.“

Když s grizzlyho stáhli kůži — ta práce jim trvala plné tři hodiny — shledal, že jeho nedůvěra byla oprávněná. Jeho tesák nezasáhl srdce a teprve jedna z Fredových ran pronikla do srdeční komory grizzlyho.

Ale i jemu by se bylo těžko podařilo grizzlyho skolit, nebýt toho, že se medvěd postil už řadu měsíců a že tím tukový pancíř, jež má pod kůží, značně pozbyl na síle.

„Nu tak, až tohle povíme tvému dědečkovi, tak ti koupí při nejmenším kulomet,“ žertoval Nor. „Tohle přece musí uznat jako mužný čin, nemyslíš?“

„Jen jestli tomu bude dědeček věřit!“ staral se Zářící Mrak.

„Jak by nevěřil! Já ti to dosvědčím,“ sliboval Storm-Johnsen. „Ostatně mu přineseme zuby a drápy grizzlyho, to bude důkaz nade všechny důkazy, nemyslíš?“

Hoch přisvědčil a jeho tvář se rozzářila šťastným úsměvem.

„Ted' nám už bylo hej,“ končil Storm-Johnsen své vyprávění o robinsonádě v horách Větrné řeky. „Grizzlyho maso jsme dopravili po částech do jeskyně a bylo ho dobře počítáno na tři metráky. S tím jsme vystačili pohodlně do jarní oblevy a potom se už ukázala zvěř, zajáci, králíci i divoké kozy. To už jsem měl zase svoji pušku a náboje, našel jsem všechno v pořádku, když sněhy roztály, tam, kde jsem to nechal. Bylo to tak dobře zabalené, že sníh neublížil ani zbrani, ani střelivu. Také grizzlyho těžkou kůží jsme po velké namaže dotáhli do jeskyně, kde jsme si z ní udělali lůžko. Spalo se nám potom jako na

oblaku. Počkali jsme, až šošonský trail náležitě vyschl, a po něm jsme se pohodlně dostali do Wind Riveru. Tam už zatím Freda oželeli, jeho dědeček, Skákající Kůň, starý pohan, byl přesvědčen, že si ho vzal veliký Manitou k sobě. Indiáni sice nedávají city najevo, ale tentokrát bylo dobře znát, jak se celá rodina nad hochovým návratem raduje. Starý Skákající Kůň byl zejména pyšný nad tím, jakého má statečného vnuka, když jsme mu pověděli o příhodě s grizzlym a předložili mu medvědí zuby a drápy.“

„Dobrá, a jak to dopadlo s beraními rohy, pro něž jste vlastně tohle všechno podstoupil?“ tázal jsem se.

„Špatně,“ mávl rukou Storm-Johnsen. „Beran se zřítil se skály patrně na ně, levý roh byl zlomen skoro u samého kořene.“

„Takže jste se plahočil zbytečně!“

„Zbytečně?“ opáčil s úsměvem Storm-Johnsen. „A to ne. Na zpáteční cestě jsme padli na místo, kde lavina zasypala celé malé stádo beranů. Vzali jsme dvojce rohy rovnou s sebou a z Wind Riveru jsem se vypravil s mezkem a jedním Indiánem pro zbytek. Přivezl jsem osm párů krásných rohů místo jedněch či dvou, které bych byl mohl získat poctivým lovem. Stržil jsem za ně na sedm tisíc dolarů!“

O týden později jsme čekali za časného rána v hangáru u obrovského trupu Amundsenovy říditelné vzducholodi „Norge“. Všichni už byli na svých místech, jen radiotelegrafista výpravy ještě chyběl. Čekal jsem, kdy se v plátěném vchodu objeví dlouhá postava Rusa Olonkina, jenž sloužil už jako radiotelegrafista na Amundsenově polární lodi „Maud“ a nyní konal tutéž službu na „Norge“. K velkému údivu všech se místo něho přihrnul Storm-Johnsen s polárním tlumokem na zádech, oblečený do těžkých kožišinových šatů jako ostatní posádka „Norge“.

„Kampak? Snad ne na severní točnu?“ dobíral jsem si ho, stisknuv mu ruku. Široce se usmál. „Tam a ještě kousek dále,“ pravil slavnostně, házeje tlumok dveřmi do kabiny. „Olonkin dostal zánět středního ucha a co je do radiotelegrafisty, který špatně slyší? Letím místo něho!“

V tu chvíli jsem mu opravdu záviděl.

OSTROV DRAKŮ

Roku 1930 jsem se zúčastnil mezinárodního vědeckého kongresu geofysiků ve Stockholmu. Pánové kteří kongres pořádali, vybrali si pro něj krásnou dobu letní a to bylo příliš velké pokušení. Když zasedání skončilo, řekl jsem si, že je škoda vracet se rovnou do Prahy do laboratoře, a usedl jsem se ženou do vlaku, který nás měl dopravit přes celé Švédsko do norského přístavu Narviku, odkud jsme se chtěli podívat dále na sever do Tromsö, Hammerfestu a k Severnímu mysu, a potom zpátky nádhernými fjordy přes Trondhjem do hlavního města Norska, Oslo. Naše cesta pohodlným spacím vozem se již chýlila ke konci, když v Abisku kdosi přistoupil do sousedního oddělení, které bylo od včerejšího večera prázdné. Když jsem brzy poté vyšel na chodbičku, rozloučit se s krásným Torneským jezerem, jež náš vlak již opouštěl, sešel jsem se s novým cestujícím. V první chvíli jsem ho nepoznal, ačkoliv mi podával ruku hned, jak mě spatřil. Te-

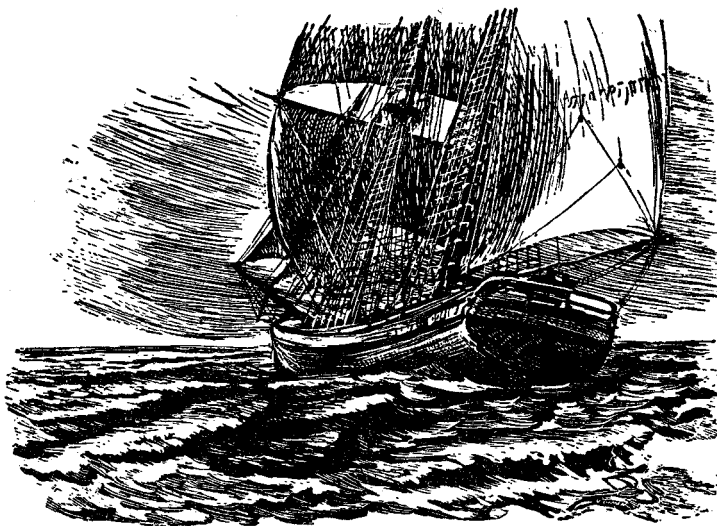
prve jeho protáhlé: „How do you do, mister Behonek?“⁹ — ještě žádný cizinec nevyslovil pořádně mé jméno — mi povědělo, koho mám před sebou.

Byl to Storm-Johnsen, štíhlý, suchý, svalovitý, s mírným úsměvem v pokleslých koutcích úst, týž, jak jsem ho poznal před čtyřmi lety na Amundsenově výpravě. Jel také do Narviku a potom lodí do Bodö, navštívit příbuzné. O chvíli později už seděl v našem oddělení a bavil se s mou ženou, jako by ji znal léta. Věděla o jeho dobrodružném životě a předešla mě otázkou, co dělal od letu přes severní točnu a zda je stále svobodný. Vypustil obláček kouře z lulky — kouřil od té chvíle, co mi stiskl ruku na uvítanou, až do okamžiku, kdy se s námi loučil na narvické přístavní hrázi — a přikývl na její druhou otázku.

„Pochybují, že bych našel ženu, která by se chtěla toulat světem jako já,“ pravil. Nedal se pobízet a vyprávěl ochotně, co podnikal od té chvíle, kdy vzducholod’ „Norge“ s nimi přistála po sedmdesátihodinovém letu v malé aljašské osadě Telleru. Musil se omezit na telegrafický sloh — jak pravil — ježto doba čtyř let je doba dlouhá a vlak jel do Narviku jen dvě hodiny. Jeden příběh, který ho zavedl do podivné říše draků, nám však přece jen pověděl obšírněji.

Polární vzduchoplavci, o jejichž smělou výpravu se zajímal celý svět, stali se v USA velmi populárními, a proto Storm-Johnsen, jenž si chtěl najít v Americe zaměstnání, neměl o nabídky nouzi. Mohl se vrátit k listu, jehož zpravodajem kdysi býval, mohl dostat místo radiotelegrafisty na několika velkých zámořských parnicích, nabízelo se mu místo šéfa reklamy veliké továrny na mraženou čokoládu — cosi podobného „Eskymu“, prodávanému tehdy po celém světě, i v našich kinech — a ještě různé jiné podniky. Z těch všech návrhů si nakonec vybral střízlivé pozvání Americké zeměpisné společnosti, vydávající — kromě jiné činnosti — jeden z nejlevnějších a přitom z nejhezčích zeměpisných časopisů na světě. Tušil, že se za těmi několika řádky, jež ho vybízely, aby je navštívil mezi 11. a 12. hodinou, tají něco poutavého, a ve svém očekávání se nezklamal.

⁹ „Jak se máte, pane Běhoučku?“

Ředitel kanceláře, starší muž s prošedivělými vlasy a velkými blýskavými brýlemi, znal ho nejen jako Amundsenova společníka; Storm-Johnsenův bývalý šéfredaktor mu pověděl všechno, co věděl o neklidném Noro-Američanovi, a nebylo toho málo.

„Mám dojem, že nejraději cestujete ve studených krajích, mistře Storm-Johnsene?“ zahájil ředitel hovor, když mu předtím nabídl skleničku grapefruitu — USA byly tehdy ještě „suché“, alkohol se nesměl volně prodávat.

„Nemohu říci, neboť jsem teplé kraje ještě nezkusil,“ odvětil Storm-Johnsen a vyslechl s napětím nabídku, kterou mu ředitel učinil s americkou bezprostředností a stručností hned poté. Časopis, který společnost vydávala, měl ve zvyku přinášet zajímavé a dlouhé zeměpisné reportáže, jejichž podkladem bylo nesčíslné množství velmi dobrých fotografií. Pro tyto fotografie vysílala Společnost reportéry po celém světě a platila jim velmi dobře. V případě Storm-Johnsenově šlo o cestu na sopečné Sundské ostrovy, pilíře ztraceného mostu, jenž kdysi spojoval Asii s Austrálií. Zcela zvlášť se Společnost zajímala o neblahou Krakatou, ostrov sopečné hrůzy, jenž před třiačtyřiceti lety zničil sám sebe a všechny žijící tvory, kteří se v důvěře na něm usadili. Sopka z něho zbyla a dýmala dále, k radosti holandských učenců, kteří si zřídili jen tři kilometry od ní, na ostrově

Lang Islandu, vědeckou observatoř, a těšili se na nový pořádný výbuch. Právě se prý chystal — ve skutečnosti k němu došlo až za dvě léta, a stál za to, ale to nemohl žádný učenec správně předpovědět. Zeměpisná společnost měla naspěch někoho tam vypravit, aby výbuch nezmeškala.

Storm-Johnsen se dlouho nerozmýšlel. Od severního pólu rovnou na rovník, to bylo něco podle jeho chuti. Přijal nabídku a o týden později sedal v San Francisku na „Maryland“, luxusní parník o dvaceti tisíci tunách, který jel do Jokohamy a Šanghaje. Odtud se dostal skromnější lodí do Manily na Filipínách, ale zde se octl na rozpacích. Nejbližší poštovní parník do Batávie vyjížděl až za týden, a tak dlouho se mu nechtělo čekat. Ve svých nesnázích se obrátil na redakci „Manila-Staru“ a mladý kolega-novinář ho seznámil s přístavním dozorcem, o němž tvrdil, že zná kdekoho. Jak se brzy ukázalo, nijak tímto tvrzením nepřeháněl. Dozorci se podařilo vypátrat holandský obchodní škuner mynheera Blomstranda, který plul takřka přímo do Batávie, odkud už nebylo na Krakatou daleko.

Škuner — jmenoval se „Vilemina“ — byl čistou plachetnicí; slovem „čistá“ je míněno, že mu žádný parní či benzinový stroj nepomáhal k pohybu. Jinak to byla nejšpinavější loď, jakou kdy Storm-Johnsen za svého pestrého života spatřil, a brzy pochopil proč. Její hlavní posádku tvořili Kanaci, a ti nejsou žádnými vyznavači čistoty, leda by byli k tomu usilovně nabádáni. Mynheer Petr Blömstrand, kapitán a jediný majitel „Vileminy“, byl dalek toho nabádat někoho k něčemu, čeho si sám nevážil. Nepotrpěl si ani na čistotu, ani na okázalé vystupování. Procházel se po palubě v podivném úboru, jenž se skládal z rozhalené, dávno neprané košile, stejně špinavých šortek a vysokých bot. Jedině čapka se zašlým, stářím zčernalým zlatým prýmkem patřila k uniformě námořního důstojníka, jinak byl první Storm-Johnsenův dojem, když po vratkém prkně vstoupil na palubu „Vileminy“ a spatřil jejího majitele, že má před sebou velmi zanedbaného nosiče z manilských doků, nad nímž se kdosi smíloval a věnoval mu obnošenou důstojnickou čepici.

Kapitánův „maat“, první a jediný důstojník škuneru, Kornelius Stappen, se úborem svému veliteli věrně přizpůsobil, ačkoliv jinak se mu vůbec nepodobal. Zdálo se, že příroda ubrala vše, co mohla, Kor-

neliu Stappenovi, aby to přidala jeho pánu a veliteli. Kapitán byl horou masa a tuku, korunovanou věčně rudým obličejem, kdežto jeho „maat“ věrně připomínal suchého krejčíka z pohádek, a této podobě nechyběla ani prošedlá kozí bradka. Storm-Johnsen nebyl vybíravý a špinavý škuner i s jeho podivnými vládci měl v jeho očích jednu nenahraditelnou přednost, že totiž odjížděl o dobrých pět dní dříve než jakákoliv jiná loď. Rádio Zeměpisné společnosti, jež na něj čekalo v Manile, nabádalo ho k největšímu spěchu, ježto prý výbuch sopky může nastat každým dnem, a jeho ani nenapadlo čekat.

„Vilemina“ vezla do Batávie manilské konopí a ještě nějaké jiné plody ostrova a měla se cestou stavit jen v Makassaru na Celebesu a složit do podpalubí menší náklad kopry, který tam byl pro ni přichystán. Do Batávie měli 1500 mil, ale kapitán se chlubil, že je urazí za deset dní. Storm-Johnsen byl ochoten mu to věřit. Tyto škunery jsou stavěny jako rychloběžci a vál právě vytrvalý severovýchodní monsun, který byl plavbě lodi neobyčejně příznivý. Když opustili Manilu, byl ovšem nucen svůj nadějný názor trochu poopravit. Kanaci byli čeledí líná a ani kapitán, ani jeho zástupce se neměli k tomu, aby je trochu popohnali. Kapitán se při své hlídce povaloval pod plátěnou stříškou na přídi, kde se člověk přece jen trochu ochladil větrem, vzbuzeným pohybem lodi. Při této své namáhavé činnosti se vydatně posiloval z láhve, která byla okamžitě vystřídána druhou, jakmile se její obsah vyprázdnil. Nad tím úkolem bděl čínský sluha kapitánův, Wang-Li, podivná postavička, s nímž se Storm-Johnsen záhy blíže seznámil. Kapitán ho sebral na ulicích Manily jako náhradu za svého evropského sluhy a kuchaře, který mu utekl, sotva s paluby slétlo přistávací lano.

Wang-Li se chtěl dostat do Batávie a přijal kapitánovu nabídku, nesháněje se ani po mzdě. Storm-Johnsen se později dozvěděl, že Wanga hnala do hlavního města Jávy touha po synovi, jenž tam byl majitelem prádelny a vytrvale ho zval k sobě. Filipíny stejně nebyly jeho rodištěm, a Číňanovi je jedno, kde tráví svůj život, jen když se po smrti dostane do vlasti svých předků. Ačkoliv jeho syn byl nepochybně zámožný, byl Wang-Li z vrozené čínské šetrnosti rád, že se dostane do Batávie zadarmo. Možná, že toho během cesty litoval, příležitosti mu aspoň k tomu nechybělo. Kapitán patřil k onomu dru-

hu opilců, jejichž hádavost a surovost roste s každým douškem. Storm-Johnsen ho brzy přistihl, jak rve starého Wang-Li za jeho směšný cop jen proto, že mu dosti rychle nepřinesl novou láhev. Zakročil velmi ostře a vyneslo mu to zuřivou kletbu kapitánovu a ani slova díky od trýzněného Číňana. Nijak se nad tímto nedostatkem vděku nepozastavil, ježto Číňany již znal z Ameriky. Po této výtržnosti však mu Wang-Li přestal říkat „mistl Stolz“ — neuměl vyslovit „r“, jako nikdo z jeho krajanů, a nazýval ho důsledně Sen-Če, „Dobrý“. Když se ho Storm-Johnsen ptal, proč se nevzepřel kapitánovu týrání, podíval se na něj nezbadatelnýma, smolně černýma očima, a pravil zvolna: „Kdo je smělý v odvaze, zahyne, kdo je smělý v utlpení, žije.“

„Krásná zásada,“ přikývl mladý Nor, „a kdyby ji vyznávali všichni lidé, bylo by rázem po vojenském řemesle. Ale jestli tě ještě jednou bude kapitán tahat přede mnou za ten tvůj myší ocásek, naučím ho, aby byl také smělý v utrpení!“

Zdálo se, že kapitán mladému muži jeho zákrok nijak nezazlival, alespoň se o něm nezmínil, když se prospal na své rohoži pod palubní stříškou. Naopak, vybízel srdečně Storm-Johnsena, aby mu dělal u láhve společníka, ale byl rázně odbyt. Storm-Johnsen si rád vypil s kamarády sklenku whisky se sodou, nebo dvě, ale opilost mu naháněla hrůzu a opilci budili jeho nepřekonatelný odpor.

„Jak můžete dělat ze sebe zvíře?“ řekl ostře kapitánovi, bez ohledu na to, že stářím mohl být mynheer Blómstrand jeho otcem. „A je to vůbec zdravé pít lihoviny v tak horkém podnebí?“

Kapitán pominul urážku mlčením a obrátil se se smíchem k svému zástupci, který mu byl spolehlivým druhem v jeho pitkách. „Slyšíte toho mladíka, Kornélie? Je vidět, že je ze Severu a že nikdy nebyl v tropech! Jakže, mladý muži, právě v horkém podnebí se musí pít, to rozšiřuje žíly a ochlazuje krev!“ Storm-Johnsen pak přestal obracet zatvrzelého hříšníka na abstinenci a staral se raději o plavbu. Přesvědčil se, hned jak opustili nesmírně rozlehlou manilskou zátoku, kde se kapitán choval před lodivodem celkem jak se patří, že řízení „Vileminy“ spočívá více méně v rukou božích. Kormidlo bylo svěřeno Kanakům, kteří se jakž takž naučili vést loď podle podivné malé věčičky, která se vrtěla před nimi, uzavřena ve skle, a kterou

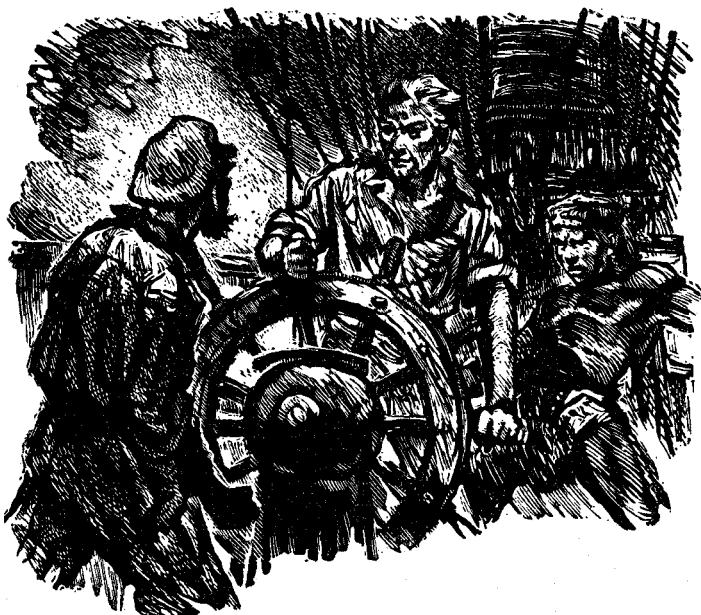
byli ochotni považovat za mocné kouzlo bílých mužů, ukazující jim cestu přes nekonečnou vodní plochu. Kapitán i maat se jen zřídka namáhali dohlédnout na kormidelníka a Storm-Johnsen často poopravil kurs škuneru, když hnědý chlapík zdříml u kola nebo zevloval po delfínech, provádějících kolem lodi své směšné skoky.

Nedbalé řízení nebylo ještě největší útrapou, horší byla obsluha plachet. Monsun je sice vítr dosti vytrvalý a málo měnící svůj směr, ale nelze čekat, že si ani na chvíli neodpočine, anebo že ho nenapadne trochu si zadovádet a zafoukat z jiné strany. U plachetnice ovšem znamená každá změna směru větru práci u plachet a k té se Kanaci nikdy neměli o vlastní újmě. Maat někdy zakročil a občas i kapitán na ně křikl rozkaz ze své rohože, provázeje jej řadou málo srozumitelných holandských kleteb na hnědé pohany, ale většinou si jich nikdo nevšiml a škuner se buď potácel, nebo líně plazil. Za těchto okolností se stal Storm-Johnsen neplaceným druhým lodním důstojníkem. Plavil se často a býval pro svou družnou povahu ochotně trpěným hostem na velitelských můstcích velkých parníků, kam je jinak přístup žárlivě střežen. Věděl toho hodně o námořnictví a vyznal se, jako ostatně každý Nor z fjordů, dobře i v plachtaření. Zakročoval, kdykoliv to uznal za vhodné, a stal se velmi neoblíbeným nejen u svých bílých druhů, ale i u Kanaků. Zvláště jeden z nich, hnědý obr s chundelatou hlavou, Teralejté, provázel ho nevraživými pohledy, kdykoliv se spolu setkali na palubě.

Z nepřízně domorodců si Storm-Johnsen málo dělal, více ho mrzelo zřejmé nepřátelství Kornelia Stappena. Kapitán se o námořnické vměšování svého jediného cestujícího celkem málo staral, protože jasnost jeho úsudku a postřehu byla stále obestřena alkoholickými výpary, ale Stappen, jenž míval více střízlivých okamžiků než jeho velitel, otevřeně se postavil proti Storm-Johnsenovi a rušil jeho rozkazy. Nepřičetně se rozzuřil, když se jednou nahodil k tomu, jak Storm-Johnsen odstrčil nedbalého Kanaka od kormidla a otočením kola zavedl škuner správně pod vítr.

„Žádný cestující nemá právo plést se do řízení lodi!“ hulákal.

„Tohle není loď, to je plující kořalna!“ odsekl Nor. Maat sevřel bojovně pěsti, ale když se podíval do chladných šedých očí mladého muže, jenž byl o hlavu větší a nepoměrně svalnatější, ruce mu klesly.

Odebral se i na před' stěžovat si kapitánovi, ale mynheer Blömstrand právě vyspával. Když procitl a Stappen mu přednesl svou stížnost, musel sám snést první výbuch kapitánova hněvu. Druhý zasáhl norského reportéra, ale byl vzápětí odražen pohružkou, že ho Storm-Johnsen udá u přístavních úřadů pro neschopné řízení lodi ihned, jak vystoupí na břeh.

„S lidmi od novin si nic nezačínajte, nechcete-li, aby tohle byla vaše poslední plavba,“ končil nevzrušitelný Nor svou chladnou, ale důraznou řeč. Kapitán schlíple odtáhl do své rohože a nechal pak již Storm-Johnsena celkem v klidu, jenom maat vytrvale štvál Kanaky proti němu. Nehnuli prstem, když byl Stappen přítomen a Storm-Johnsen zakročil, a ten nechtěl hnát rozepři na ostří nože. Zato soukromě, když u toho maat nebyl, dovedl pobídnout jejich horlivost tím, že je ve vhodném okamžiku přetáhl lanem nebo něčím jiným, co bylo po ruce.

Za těchto okolností se stal Storm-Johnsenův pobyt na škuneru málo příjemným a napětí se stupňovalo, čím dnu plavby — která byla daleko pomalejší, než kapitán předpovídal — přibývalo. V hnědé posádce to vřelo, jak Storm-Johnsen dobře cítil. Věděl, že by se na

bělochy, kdyby došlo k otevřenému odporu, nemohl spolehnout, a uvažoval o tom, že v Makassaru přisedne na jakoukoliv loď, která se mu naskytne, i kdyby to byl nejbídnější rybářský kutr. V tomto rozhodnutí ho ještě utvrdila malá příhoda, ke které došlo, když byli týden na cestě. Storm-Johnsen stál u zábradlí lodi, pod velkým ráhnem hlavního stěžně, na němž se několik Kanaků na vzácný rozkaz maa-tův líně lopotilo s maršovou plachtou. Díval se na delfína, který se vyhupoval nad vodu a zase pod ni strkal hlavu, podobaje se podivuhodně moslimovi, jenž se klátí při modlení, když zaslechl ostrý výkřik Wang-Liův. Překvapeně sebou trhl, a tento malý pohyb mu zachránil život. Dvacetiliberní kladka, vypuštěná z ruky Teralejtého — nedopatřením, jak potom Kanak tvrdil — jen se otřela o jeho tvář a zasáhla ho na rameně. Padala s brámového ráhna, kde Teralejté neměl co dělat, a cestou získala tolik síly, že zchromila Storm-Johnsenovu levici na dva dny. Maat stál pod stěžněm a šklebil se jako ďábel — Storm-Johnsen se od něho odvrátil, aniž se slovem zmínil o tom, co se stalo. Řeči nebyly na místě, to cítil dobře. Ve vhodné chvíli poděkoval Číňanovi za výstrahu. Wang-Li pokrčil rameny.

„Nebojí-li se lid hlozného, přijde velmi hlozně,“ odvětil záhadně, a Nor se nenamáhal luštěním jeho tajemné průpovědi. Měl se od té doby ustavičně na pozoru, ale tento život stálého střehu a nedostatku styku s přáteli mu začal jít přes všechnu jeho chladnokrevnost na nervy a jen posílil jeho úmysl změnit v Makassaru dopravní prostředek i za cenu malého zdržení. Ale když dorazili do tohoto celebeského přístavu, zjistil, že by musil čekat týden a možná ještě déle na příjezd poštovního parníku, který obstarával lodní spojení mezi Novou Guineou a ostrovy Holandské Indie. I kdyby byl chtěl tak dlouho čekat, byl by dorazil do Batávie velmi pozdě, poněvadž tento parník neplul z Makassaru přímo do Batávie, ale stavěl ještě v bornejském Bandžermasinu a v Surabaji na Jávě. Nezbyvalo než zůstat na „Vilemině“ a spoléhat, že s větrem v zádech urazí i tato tak bídně řízená loď zbytek cesty za necelý týden.

První den cesty z Makassaru do Batávie prošel celkem klidně. Storm-Johnsen měl sice dojem, že škuner udržuje zbytečně jižní kurs a že by bylo na čase obrátit trochu ostřeji k západu, ale zdržel se po-

známek. Nebyl si ani svým pozorováním náležitě jist a neměl pořádně, čím by si je ověřil. Na každé lodi, konající dálkovou plavbu, má se sice vést deník a uražená dráha denně zakreslovat do mapy, ale tato podivuhodná loď se svými věčně opilými nebo poloopilými vůdci se vymykala obvyklým pravidlům. Maat se sice někdy vzchopil a určil polohu škuneru, ale to se dělo celkem jen zřídka a většinou se plulo — takový měl aspoň Nor dojem — nazdarbůh. Zdálo se mu to být úplným zázrakem, že za těchto okolností přece jen dopluli do Makassaru, jak zamýšleli. Škuner se choval jako kůň, jenž stokrát konal jednu a tutéž cestu, takže je s to jít po ní bezpečně bez řízení a dopravit svého pána správně k cíli, i když pán na kozlíku usnul. Počasí bylo stále dobré, vlhký monsunový vítr, nepřinášející žádné ochlazení, vál vytrvale a poháněl línou loď kupředu, ale za jitra třetího dne plavby z Makassaru se nebe začalo zatahovat lehkým bílým závojem. Zrezivělý tlakoměr však stál stejně vysoko, jako když opustili Celebes, a to Storm-Johnsena upokojilo. K polednímu křižovali velký tankový parník, podle vlajky holandský, jenž plul rychlostí u těchto lodí neobvyklou k Celebesu. Míjel „Vileminu“, jež se nijak nenamáhala vyměnit s ním vlajkový pozdrav, ve vzdálenosti necelé čtvrt míle, a když se přiblížil, vytáhl základní signalizační vlajku pod svou vlajku národní. Storm-Johnsen měl dobrý zrak a bez kukátka spatřil bílý trojhran vlajky s třemi svislými rudými pruhy, stoupající k signalizačnímu ráhnu.

„Přeje si s námi mluvit!“ upozornil maata, jenž měl právě velení. Così z námořnické výchovy, které se Korneliu Stappenovi kdysi dostalo, se přihlásilo ke slovu. V jeho očích svítl zájem a už se pootočil, aby sňal kukátko s. kolíku na stěžni, kde stále viselo, když se jeho pohled setkal se Storm-Johnsenovým. Snad se něco z pohrdání, které měl mladý muž pro tyto věčné opilce, odráželo v jeho očích, anebo to byl pocit uražené svrchovanosti námořního důstojníka, jenž má poslechnout pokynu obyčejného cestujícího, Storm-Johnsen dobře příčinu nezjistil. Viděl jen, jak ruka, natažená pro kukátko, klesla, a jak se maat k němu opovržlivě otáčí zády. Na parníku snížili rychlost, spustili signalizační vlajku a znovu ji vytáhli, domnívajíce se, že jejich výzva k hovoru byla přehlédnuta, ale když škuner nevšímavě pokračoval ve své cestě, vzdali se marných pokusů. O půl

hodiny později byl parník temným bodem na obzoru. Tak se stalo, že výstraha, kterou chtěl kapitán parníku škuneru dát, udělena nebyla, a ta malá příhoda měla velké následky.

Storm-Johnsen nenaléhal na maata, aby odpověděl parníku, poněvadž dobře věděl, že by tím dosáhl pravého opaku. Sám námořním signálům — až na některé základní, jako byla písmena CN, signál lodi v nejvyšší nouzi — nerozuměl. Nevěděl ani, má-li škuner kódovou knihu a signalizační vlajky, a řekl si, že i kdyby to všechno bylo po ruce a on sám dovedl signalisovat, že by mu v tom maat jistě zabránil. Že zprávu nepřijali, ho velmi mrzelo. Na škuneru nebylo rádio, a tak byl mladý muž, zvyklý na společnost a denní zprávy, úplně odloučen od světa. V Makassaru dostal sice americké noviny, ale ty byly stejně staré jako ty, které četl v Manile, a nijak se jimi neosvěžil.

Díval se toužebně za mizející petrolejovou lodí, a když se mu ztratila v parách obzoru, zahleděl se bezmyšlenkovitě vzhůru k nebi. Jeho vzhled ho velmi překvapil. Jemný bílý závoj, jenž dosud jen stíral ostré obrysy žhoucího slunečního terče, zhoustl tak, že slunce zcela zmizelo. Vzduch byl tíživější než kdy předtím a lehký bílý oděv Storm-Johnsenův byl promočen potem tak, jako kdyby byl v něm právě vylezl z lázně. Zneklidněn přistoupil k otevřenému okénku palubní nástavby a podíval se na tlakoměr, visící uvnitř na stěně.

Ručička lpěla tam, kde ji viděl ráno, a tlak byl neobyčejně vysoký. Nic nenasvědčovalo tomu, že by se schylovalo k bouři, ale Storm-Johnsen si pojednou uvědomil, že zavládlo neobyčejné ticho, jakému nebyl zvyklý. Plachty visely schlíple na ráhnech a obvyklé nárazy kýlové vody, zvláštní temný zvuk, pravidelně se opakující, na nějž si cestující na menší lodi zvykne tak jako obyvatelé mlýna na hrčení vodního kola, ustal úplně. Škuner se líně kolébal z boku na bok a zdálo se, že se vůbec nehýbá z místa. Temně šedá vodní plocha oceánu se sotva prohýbala neznatelnými vlnkami.

Storm-Johnsen se rozhlédl po palubě. Kapitán spal ve své rohoži, maat seděl v skládací židli a podřimoval. Kanak u kormidla se ospale opíral o kolo, jež loď už nechtěla poslouchat, nemajíc dosti rychlosti. Ve stínu vratiplachty se povalovalo několik spících lodníků, ostatní byli zalezlí někde v dusném podpalubí; náleželi ke kapitánské hlídce a nechtěli se zbytečně ukazovat na palubě, aby nebyla od nich požadována omylem práce patřící kormidelníkovi hlídce, jež měla právě službu. Storm-Johnsen měl podivný pocit neskutečnosti; všechno kolem něho spalo, loď, plavci, oceán i nebe. Zdálo se mu, že všechnen život ze světa vymizel a že tu zbyl sám a sám v těžkém tíživém tichu, s jediným zvukem krve, která mu tepala v uších.

Z palubní průvlaky, vedoucí ke kajutě mužstva, neslyšně se vynořil Wang-Li. Storm-Johnsen se k němu překvapeně obrátil, podivil se, že na této spící lodi je ještě někdo kromě něho, kdo bdí.

„Proč nespíš, Čínánku?“ tázal se ochable. Wang-Liovy vráscité tváře se na okamžik prohloubily úsměvem.

„Dost se vyspí Wang-Li v zahladách noci,“ pravil tiše. Storm-Johnsen byl líný přemýšlet, ale přesto uhodl, že Wang-Li mluví svým květnatým způsobem o spánku mrtvého člověka.

„Nač myslet hned na takové věci, muži?“ řekl hněvivě. Wang-Li potřásl hlavou a zadíval se na nebe u východního obzoru. Storm-Johnsen líně sledoval jeho pohled. U obzoru vyvstala temná zeď mraků a rychle se posunovala k nadhlavníku. Ledový závan větru třepetavě nadul plachty a přimrazil Storm-Johnsenovi potem provlhlé šaty k tělu.

„Co je? Co se to děje?“ tázal se překvapeně.

„Oko dlakovo se zadívalo na tuto loď, Šen-Če,“ řekl slavnostně Wang-Li.

„Oko drakovo?“ opáčil nechápavě Storm-Johnsen. „Co to mluvíš za nesmysly?“

„Taj-feng přijde a pohltí všechno, bílé muže, hnědé muže i žlutého muže, nehodného sluhu Lao-Tseova,“ pravil zvolna Číňan. Náhlý poryv větru smýkl lodí, neřízenou kormidlem, na bok, a rozvlnil nehybnou vodu oceánu. Storm-Johnsen sklouzl až k zábradlí, které zachytilo jeho pád. Než se vzpamatoval, zmizel Wang-Li v průvlace. S přídě se ozývaly kletby maatovy, který sletěl dlouhým obloukem se své rozkládací židle a rozrazil si nosní kost o kotevní rumpál. Druhý náraz větru rozezvučel stěhová lana v temný chorál hlubokých tónů. Předehra bouře, napadlo Storm-Johnsena. Co to mínil ten zpropadený šikmooký syn nebes tím svým taj-fengem? Tajfun, mořská smršť, blesklo mu hlavou. Ale to je přece nesmysl, tajfun řadí mnohem více na sever, u čínských břehů. Loď se zahoupala z boku na bok a přídí nahoru a dolů. Podlaha paluby se rozvlnila Storm-Johnsenovi pod nohama a třikrát upadl, než se mu podařilo zachytit se rukou pažení otevřeného okénka palubní nástavby. Pohled na tlakoměr mu dodal. Modře kalená ručička stála hluboko pod žlutým ukazovatelem, s nímž se před chvílí ještě kryla, a poklesla znatelně ještě za těch něko-

lik okamžiků, co se na ni díval. Výkřiky, ozývající se s přídi, odvrátily jeho pozornost od tlakoměru. Přidržel se rámu okna a naklonil se celým tělem, aby viděl za roh nástavby. V úžasu nad tím, co spatřil, pustil se ochranného rámu a vzápětí se smýkl po nakloněné palubě k zábradlí. Levá noha mu projela mimo lodní okraj, ale pravá se zachytila s notnou ranou do kolena na svislé výstuze zábradlí a zastavila jeho cestu do zpěných vln. Celý rozlámaný se s námahou doplazil zpět k nástavbě, až k hlavnímu stožáru, jehož silné hladké tělo křečovitě objal pravou rukou. Před ním stál maat u kormidla a zoufale se namáhal udržet loď po větru. Ale to, co nejvíce překvapilo Storm-Johnsena a bylo příčinou jeho nedobrovolného pádu, byl pohled na kapitána. Po prvé za posledních čtrnáct dní byl mynheer Blömstrand dokonale střízliv. Rubínová barva vymizela z jeho tváře a učinila místo podivné žluté šedi smetanového sýra. Stál široce rozkročen pod upínacím lanem kosatky, jehož se křečovitě držel, a poučil bezmocně oči na spoušť, která vystřídala ticho, s nímž uléhal do své rohože. Ta byla pryč, stejně jako stříška ji chránící, a sama kosatka, veliká třírohá plachta, připevněná předním cípem k čelnímu stožáru. Ohromné tělo kapitánovo mechanicky sledovalo každý prudký pohyb škuneru z boku na bok. Za jiných okolností by byl tento pohled Storm-Johnsena rozesmál, ale náhlé vystřízlivění kapitána Blömstranda mělo v sobě cosi ponurého, z čeho podvědomě usoudil, že škuner je v nejvyšším nebezpečí. Kapitán otvíral ústa, jako by něco říkal, ale buď byl jeho hlas příliš slabý, anebo hluk bouře, smíšený s polekanými výkřiky Kanaků, příliš silný, že ho nebylo slyšet. Storm-Johnsen pochopil okamžitě, že kapitán je k ničemu a že jediný muž, jenž může pro záchranu škuneru něco udělat, je důstojník. Loď měla příliš mnoho plachet a orkán, jenž zatím propukl v plné síle, je strhával jednu po druhé. Ostrý zvuk trhajícího se plátna projel každou chvíli hučením moře a jekem vichřice. Storm-Johnsen si uvědomil, že času je namálo a že loď bude za chvíli bez plachet, nepodaří-li se snížit jejich plochu na snesitelnou míru. Naklonil se k maatovi a křikl mu do ucha: „Starejte se o plachty, vezmu si kormidlo sám!“

Maat k němu otočil hlavu s nechápavým tupým pohledem. Storm-Johnsen ho odstrčil od kormidla a chopil se kola sám. Překvapilo ho, co síly projevuje najednou tento obvykle tak poddajný ná-

stroj. Měl co dělat, aby ho udržel oběma rukama. Slyšel maatovu píšťalku, jejíž ostré zvuky přerušily hlas moře, ale neměl čas otočit hlavu a podívat se, co se děje na hlavním stožáru, stojícím těsně za ním. Vší silou krotil kormidelní kolo, vypovídající pod drtivými nárazy vln poslušnost, a snažil se udržet loď po větru, jehož směr spíše vytušil, než správně rozeznal. Kormidlo se proměnilo v živou bytost, která se zlovolně vzpírala jeho vůli. Chvilími se musil na ně pověsit celým tělem, aby mu dal správný směr, a jindy zase sebou hodilo takovou silou, že mu téměř vymklo ramena z kloubů.

Nevěděl, co se děje za jeho zády, a ani po tom netoužil. Viděl jen příď před sebou, nořící se hluboko do vln, které přes ni přelévaly svou bílou pěnu. Byla zcela opuštěná a Storm-Johnsen nevěděl, kam zmizel kapitán, jenž tam před malou chvílí ještě stál. „Snad ho spláchla některá vlna,“ řekl si zlomyslně, ale v příštím okamžiku jím projel mráz od hlavy až k patě, když koutkem oka zahlédl Kanaka, padajícího v divokém přemetu s ráhna hlavního stěžně. Škuner v té chvíli téměř ležel pravým bokem na hladině a muž, bezmocně rozta-hující ruce v zoufalé snaze něčeho se zachytit, zmizel v důlu mezi dvěma ohromnými vlnami. Storm-Johnsen s námahou pootočil hlavu, ale Kanaka již nespátl. Zapadl ve vlnách a již se neobjevil. Škuner se zatím posunul o hodný kus kupředu a žádná moc na světě nebyla s to obrátit jej proti větru a vyhledat s ním místo, kde Kanak zmizel pod vodou.

Moře, jak je Storm-Johnsen při tomto letném pohledu zahlédl, vypadalo hrůzně. Nebe, pokryté černými mraky, osvětlovalo je neurčitým přísvitem, z něhož probleskovaly bílé hřebeny vln, vybičovaných vichřicí a ženoucích se v rychlém běhu jedna za druhou, od místa, kde malý škuner nastavoval jejich náporu své chatrné stěny, až k obzoru, kde temná voda nerozeznatelně splývala s černí oblohy. Teprve nyní si Storm-Johnsen povšiml, že prudký déšť rozrývá hladinu, a uvědomil si, že je sám promoklý skrz naskrz. Měl dojem, že mezi vodou nebes a oceánu není žádný přechod a že moře splývá s oblohou. Zdálo se mu, že škuner musí podlehnout spojené síle vod a vichřice, a že těch několik prken, sroubených lidskou rukou a tvořících jedinou hranici, která je dělila od smrti, nemůže dlouho vydržet. Na okamžik se ho zmocnila tupá beznadějnost, ale rychle tento pocit

potlačil a upjal pozornost jen ke kormidlu. Zdálo se mu, že se dá lépe řídit, a že se škuner již tolik nezmítá. Bylo tomu opravdu tak, ježto maatovi a jeho Kanakům se po nesmírné námaze podařilo svinout to, co zbylo z hlavní a brámové plachty, a sdrhnout maršovou plachtu natolik, kolik bylo při takovém orkánu zapotřebí.

Jednu chvíli se Storm-Johnsen letmo podíval na svítící číselník svých náramkových hodinek a podivil se, jak dlouho už bouře trvá. Byl u kormidla plné tři hodiny a zdálo se, že bouře je ještě daleka svému konci. Začal uvažovat o tom, jak dlouho ještě může trvat. O tajfunech věděl, že se vracejí, opisující ohromnou smyčku nad oceánem, ale o cyklonech Indického oceánu měl jen nepatrné znalosti. Rozpomenul se, že vznikají nad rovníkem, kde je nízký tlak vzduchu a kde vítr ženoucí se ze všech stran má možnost zesílit a vyrůst do netušené prudkosti. Kdosi mu říkal, že zažil v Bengálském zálivu cyklon, který se pohyboval rychlostí jednoho sta námořních mil za hodinu. Žádná loď, ani ten nejrychlejší válečný motorový člun, nemá ani poloviční rychlost, a není s to takovému cyklonu čelit, napadlo ho, ale rychle se utěšil myšlenkou, že muž, jenž mu svůj zážitek vyprávěl — a byl to muž velmi věrohodný — tento cyklon přežil.

Jako by ho chtěl posílit v jeho optimismu, vítr náhle ulehkl. Moře bylo stále ještě rozbouřeno, ale přesto se s utichnutím vichru hlas bouře pojednou velmi ztlumil. Nebe se začalo rozjasňovat a Storm-Johnsen si ulehčené oddechl, že je po všem. Pojednou pocítil únavu a zatoužil, aby ho někdo vystřídal u kormidla. Ačkoliv rychlost škuneru podstatně klesla, stačila přesto i skasaná maršová plachta hlavního stěžně zachytit tolik větru, že uháněl před těžkopádnými vlnami, a jen občas některá z nich jej dohnala a přelila se přes jeho zád'. Storm-Johnsen zahlédl Kanaka, jenž se vynořil za palubní nástavbou, a houkl na něj, aby přišel převzít kormidlo. Muž neochotně poslechl a Storm-Johnsen, poučiv ho, jak má loď vést, opustil po čtyřech hodinách vysilujícího zápasu své místo. Každý úd jeho těla volal po odpočinku, ale přesto si zašel nejprve prohlédnout loď, jak vypadá po bouři. Nebylo to tak zlé, jak čekal. Velká šalupa, ve které se dopravovalo zboží se břehu na škuner a která, bylo-li třeba, unesla celou posádku, byla vržena ze svého místa proti zábradlí, jež rozbila; při tom se zle porouchala její pravá stěna a řízení. Nebyla k potřebě, ale

to tak mnoho nevadilo, neboť škuner měl ještě dva čluny, které překaly bouři zcela dobře. Břevno vratiplachty se zlomilo a většina plachet vzala za své, ale tato škoda se dala snadno napravit.

Storm-Johnsen se právě chystal vejít do nízkých dvířek palubní nástavby, když z nich vyrazil maat s velkou černou lahví v ruce, následován kapitánem, který se sápal po láhvi oběma rukama. Maat byl rychlejší. Skokem dostihl zábradlí a velkým obloukem hodil láhev do moře. Kapitán vztekle zaječel. Malý důstojník se k němu vzdorně obrátil se zatáťmi pěstmi.

„Řekl jsem vám, že pít nebudete, a to platí, starý mazavko!“ zařval na kapitána. Storm-Johnsen se zastavil jako přibitý. V první chvíli maata ani nepoznal. Nebylo to jen pro cár černého sukna, jímž maat ovázel svůj přeražený nos, a který dal jeho obličej velmi výhružný výraz; Storm-Johnsen překvapil nejvíce pohled na malého muže a jeho neočekávaný postoj vůči alkoholu. Před několika hodinami ještě ochotně popíjel s kapitánem i bez něho, ale nyní to byl docela jiný člověk. Neurčitý, vyplávlý pohled alkoholikův zmizel, malý muž se díval do očí svého mohutného protivníka ostře a sebevědomě, zrakem člověka, zvyklého poroučet. Chvilé nejvyššího nebezpečí vrhla dobrodruha o dvacet let zpátky, do doby, kdy jako čtvrtý důstojník řídil jeden z největších rotterdamských parníků a kdy odpovídal za životy dvou set mužů posádky a patnácti set cestujících.

Kapitánovi naběhla vztekem žíla na skrání. Hulákal holandsky kletby, jímž Storm-Johnsen nerozuměl, a po nezdařeném maatově pokusu vyhnout se skokem jeho útoku, sevřel mužův krk oběma rukama. Byl nejvyšší čas zakročit. Storm-Johnsen zbavil maata nemilého stisku pádnou ranou pod kapitánovu bradu. „Že se nestydíte se rvát!“ pravil přísně ke kapitánovi, ukazuje na hlouček Kanaků, kteří se kupili na zádi a zvědavě přihlíželi zápasu bílých mužů. Kapitán proti němu výhružně pokročil. „Nechte toho!“ varoval ho mladý muž mrzutě. „Nejste ve formě a nebavilo by mě to zápasit tak levně!“ Kapitán zmizel s proklínáním ve dveřích nástavby. „Mohl jste mu tentokrát dopřát skleničku na oslavu, že jsme z toho vyvázli,“ obrátil se Nor k důstojníkovi. Malý muž se na něj podivně podíval. „Umíte se modlit?“ tázal se nečekaně.

„Modlit?“ opáčil překvapeně Storm-Johnsen. „Myslím, ovšem, samozřejmě jsem modlitby z mládí nezapomněl.“ Maat zkřivil ústa. „Tak je zkuste, snad nám pomohou,“ pravil posměšně, obrátiv se k němu zády.

Storm-Johnsen ho chytil za rameno: „Počkejte, co tím myslíte?“ tázal se chvatně. „Je přece po bouři a škuner plave dobře, držíme se stejně vysoko jako drive, do lodi nevníkla voda.“

„Oko dlakovo se na nás stále dívá, Šen-Če,“ ozval se tichý hlas za nimi.

„Ten žlutý pohan to správně říká,“ ušklíbl se maat. „Ostatně za půl hodiny to uvidíte na vlastní oči.“ Nestaraje se již o cestujícího, obrátil se ke Kanakům a ostře jim něco nařídil v jejich řeči. Muži se začali šplhat na hlavní stěžeň a k Storm-Johnsenovu překvapení skalsali ještě víc maršovou plachtu, jedinou, pod kterou škuner ujížděl. Storm-Johnsen se nechápavě rozhlížel po oceánu i po obloze. Vlny se spíše ztišily a jejich hřebeny znatelně poklesly. Také mraky se dále vyjasnily a déšť ustal úplně. Storm-Johnsen se otřásl zimou a teprve tento pocit ho upozornil, že teplota nápadně klesla. Uchýlil se

opět o radu k tlakoměru. Stál ještě níže než ve chvíli, kdy bouře vypukla, ačkoliv se vítr ztišil až téměř k úplnému bezvětří.

„Tomu nerozumím,“ vrtěl hlavou Storm-Johnsen, ale přesto, když vstoupil do své kajuty, jen se převlékl a natáhl si nepromokavý plášť. Všechna chuť na odpočinek ho přešla. Výstraha maatova, podivná duševní proměna, kterou tento zpustlý muž prodělal, i pověřivá slova Wang-Liova, to všechno mu leželo v mysli. Nechápal, jak to Číňan vytušil, ale jisté bylo, že příchod cyklonu uhodl zcela bezpečně.

Když Storm-Johnsen vystupoval po příkrých schůdkách do předsínky palubního domku, naklonil se škuner pojednou na stranu. Zkušený cestovatel poznal, že „Vilemina“ mění směr o více než čtvrt kruhu, a velmi se tomu podivil. U kormidla stál sám Kornelius Stappen, a jediný pohled na kompas přesvědčil Nora, že se nemýlil. Až dosud pluli na západojihozápad, nyní byl škuner obrácen k jihovýchodu.

„Proč ta změna směru?“ ptal se udiveně.

„Poněvadž se větru uráčilo změnit směr,“ odsekl maat posměšně. Ale jako by litoval své ironie, dodal ku podivu mírně: „Měli jsme vyslechnout, co chtěl ten parník dnes ráno. Nepochybně by nás byl před cyklonem varoval. Měl rádio a dostal jistě od meteorologů výstrahu.“

„A mohli jsme uniknout?“

„Nevím, snad. Je tu plno drobných ostrůvků, které kryjí Sundské ostrovy, ale člověk je nezná a neví, je-li tam někde dobré kotviště. A ve špatném je to horší než na širém moři. Do Makassaru bylo už daleko, tam jsme se nemohli vrátit. Parník plul o všechno pryč, ale přesto pochybuji, že se tam dostal.“

Jak se později Storm-Johnsen rozpomínal, byl to nejdelší rozhovor, který kdy s malým dobrodruhem vedl. Byl by v něm rád pokračoval a také maat zřejmě nebyl proti tomu; ale ještě hovořili, už vítr zesílil a při posledních slovech maatových ječel zase hlas bouře plnou silou. Na hovor nebylo ani pomyšlení. Maat vynakládal všechnu sílu, aby udržel kormidelním kolem škuner ve správném směru, a Storm-Johnsen měl co dělat, aby se udržel sám na nohou. Stálo ho to všechno úsilí, a proto se upřímně obdivoval výkonu Wang-Liovu,

když se Číňanovi podařilo po několika marných pokusech připlížit se k nim s thermoskou vřelé hovězí polévky a s hrstí sucharů. Rozdělili se o to s maatem — kterého musil Storm-Johnsen krmit, ježto důstojník nesměl ani na okamžik uvolnit jednu ruku s kormidelního kola — a bylo to poslední jídlo, jehož se jim na palubě „Vileminy“ dostalo. Až do setmění zápasil starý škuner statečně s orkánem, ale potom šly události rychle za sebou. Nejprve jim náhlý nápor vichřice, přesahující silou vše, co až dosud předvedla, urval jejich jedinou plachtu. Pak vlny uchopily loď, neschopnou řízení, a zmítaly jí všemi směry. Maat skočil k stěžni, jehož se držel Storm-Johnsen, a křečovitě se ho zachytil. V tu chvíli byla podlaha paluby skloněna tak, že se podobala střeše s velmi ostrou lomenicí. Storm-Johnsen téměř visel na stěžni; ramenní klouby ho nesnesitelně bolely, ale potom nahmatal nohou čep kormidla, a když se o něj opřel, stala se jeho poloha snesitelnější.

„Neměli bychom spustit čluny?“ křičel na maata.

V panující tmě spíše tušil, než viděl jeho záporný pohyb hlavou. Uvědomil si ostatně hned, jak svou otázku vyřkl, že by to byl nesmyslný podnik. Loď se zmítala na vlnách tak zběsile a nevypočitatelně, že by se čluny musily rozbít o její boky dřív, než by se dotkly hladiny. Prudký náraz do ramene srazil Storm-Johnsena k palubě a rachot, který zazněl těsně vedle něho, připravil ho na okamžik o vědomí. Když pracně zase začal přemýšlet, vytušil, že to bylo hlavní ráhno, které spadlo přímo na ně. Vyvázl dobře, ačkoliv ho rameno hrozně bolelo; silné břevno mu mohlo rozbít hlavu. Volal na maata, co je s ním, a když nedostal odpověď, hmatl po něm, ale nenašel ho. Napadlo ho, že byl asi stržen ráhnem k zábradlí, a rozpomínal se, jak byla skloněna paluba v okamžiku, kdy ráhno spadlo. Usoudil, že maat bude u pravého boku lodi, měl-li štěstí a nebyl-li ráhnem stržen do moře. Chtěl se tam již vydati, ačkoliv to byl nesmyslný podnik s nepatrnou vyhlídkou na úspěch, ale právě v té chvíli se celá loď otrásla tak šíleně, jako by se její plaňky, žebra a výztuhy měly rozlétnout.

Storm-Johnsen myslel, že nastal konec, ale byla to jen jeho předzvěst, ohlášená pádem zadního stožáru. Cítil, jak se široký peň hlavního stožáru, kterého se stále držel, začíná viklat; uvažoval překotně, co by měl udělat a kterým směrem asi stožár padne, ale nezbyl mu

čas to domyslit. Ohromný vodní kužel, vířící kolem své osy, přihnál se s úžasnou rychlostí od levého boku lodi, obklopil škuner ze všech stran, vysoko jej vyzvedl a potom jím s nesmírnou silou mrštil zpět, vlačiv jej hluboko pod hladinu. Když se vodní smršť přehnala, vynesly světélkující hřebeny vln z temných hlubin jen několik ubohých trosek, které se rychle rozptýlily po širém oceánu.

V okamžiku, kdy se na bezmocnou loď přihnala vodní smršť, shodil se sebe Storm-Johnsen pudovým pohybem člověka, nuceného skočit do vody, plášť. Na víc už mu nezbyl čas. Voda ho obklopila ze všech stran, urvala mu dech od úst a srazila ho s kolísající paluby tak

hluboko pod hladinu, že si myslil, že už víckrát nevyplave. Dusil se a s posledním zbytkem vědomí zoufale tempoval, aby se dostal zase na vzduch. Podařilo se mu to a v první chvíli pocítil nesmírnou radost člověka, jenž se vrátil od brány, kterou mu otevřela smrt, zase zpátky na tento svět. Ten pocit netrval dlouho. Uvědomil si, že je v beznadějně situaci, že nemá naději na záchranu a že ani plavat dlouho nevydrží. Zmocnila se ho nesmírná únava, které se marně bránil. Vlna ho vynesla na svém vrcholu a zjedнала mu trochu vzduchu, ale potom zapadl do hlubokého důlu, který se za ní utvořil, a následující vlna ho zalila slanou zátopou, ve které začal tonout.

Sebral poslední zbytek sil a podařilo se mu několik temp, které ho zase na okamžik vynesly vzhůru. Potom spatřil na hřebenu nejbližší vlny temný předmět, a tento pohled mu rázem vrátil všechny síly. Byl to člun. Plul sice kýlem vzhůru, ale přece jen to bylo něco pevného, čeho se mohl zachytit. Vyvinul zoufalé úsilí, aby se k člunu dostal, a když už se vzdával veškeré naděje, přihnál mu jej rozmarný pohyb vlny na dosah. Podařilo se mu zachytit se jeho kýlu jednou rukou a potom i druhou. Pokusil se o přísun, aby se vytáhl nahoru a mohl si sednout na člun obkročmo, ale bylo to nad jeho síly. Visel na člunu rukama, z nichž mu mizel cit, když jakýsi ocelově tvrdý spár uchopil prsty jeho levé ruky a hrubě mu je oderval od kýlu. Otrásl se bolestí i nesmyslnou hrůzou, že nějaký strašný mořský tvor se skrývá za člunem a podnikl na něj útok. Byl by se pustil člunu i druhou rukou a pospíchal pryč z tohoto místa, ale uvědomoval si, že není s to plavat a že tento převrácený člun je jeho jedinou a poslední nadějí na záchranu. Přemohl bázeň a snažil se chopit kýlu znovu levicí. Nepodařilo se mu to a potom něco tvrdého dopadlo na prsty, křečovitě sevřené na kýlu, a způsobilo mu takovou bolest, že se pustil člunu i druhou rukou. V příštím okamžiku se objevilo nad kýlem něco velkého — temného a obludného.

Vlna odrazila Storm-Johnsena od člunu, který se vyhoupl nad její hřbet. Mechanicky hrábl rukama kupředu, ale nedokončil tempo, unavené tělo ho táhlo nezadržitelně pod hladinu. Okamžik ještě udržel hlavu nad vodou a slyšel nelidský příšerný smích, v němž zněla vášnivá zloba. Zdálo se mu, že je to hlas Teralejtého, ale jeho poslední jasná myšlenka to prohlásila za mámení smyslů. Dříve však

ještě, než celý svět zmizel jeho očím, roztrhly se na obloze mraky a měsíc ozářil na okamžik rozbouřené moře. Storm-Johnsen spatřil vítězně rozšklebenou tvář svého nepřítele, a to byl poslední dojem, který si s sebou odnášel pod hladinu nesmírného Tichého oceánu.

Pocit života se vracel Storm-Johnsenovi s krutou bolestí. Měl dojem, že někdo nebo něco se snaží utrhnout mu ruce od těla, a odpor proti takovému nakládání s jeho tělem byl tak živý, že mu vrátil plné vědomí. Otevřel oči, a první, co spatřil, byla vrásčitá tvář Wang-Liova, zpocená nějakou neobvyklou námahou. Nejprve si Storm-Johnsen řekl, že se mu asi něco zdá, ale bolest byla tak nesnesitelná, že procítl úplně. Byl to skutečně Wang-Li. Stál za jeho hlavou, držel obě jeho ruce ve svých, a jak se Storm-Johnsenovi zdálo, škubal s nimi s vražedným úsilím urvat mu je od trupu. Jeho myšlenky byly ještě hodně zmatené a později se za to styděl, že ho nenapadlo nic moudřejšího, než že Wang-Li na něm provozuje pověstná čínská muka. Byl to sice nesmysl, ale vzpružil ho přesto tak, že se prudce posadil. Vsedě se neobyčejně rychle otočil kolem své osy tak, že Wang-Li byl nucen pustit jeho ruce, a potom zkušenou nohou osvědčeného středního útočníka kopl Wang-Lie do holeně.

Kopnutí do holeně je ranou, jejíž bolestivosti nikdo neodolá. Wang-Li nečinil z tohoto pravidla výjimku a s hlasitým zaúpěním se položil do písku vedle Storm-Johnsena. Myšlenky mladého muže se po tomto kopacím výkonu vyjasnily úplně a zaplavily jeho hlavu pocitem hluboké lítosti. Pochopil, že Wang-Li mu nechtěl ublížit, naopak, že s ním prováděl oživovací pohyby, které předpisuje každá příručka první pomoci pro zacházení s utopencem, a že se — soudíc podle jeho unavené tváře — s ním asi hodně nadřel. Rozpomenul se také na noční výjev s Teralejtém a uvědomil si, že mu Wang-Li zcela nepochybně zachránil život, neboť v okamžiku, kdy ho Kanak srazil se člunu, nebyl už s to sám plavat.

S velmi provinilým výrazem pomohl Číňanovi na nohy. „Jsem hloupý surovec, Wang-Li, a přál bych si, abys mně za trest jaksepatří nakopal. Musíš mi ale odpustit. Zažil jsem v noci zlou příhodu s tím darebákem Teralejtém...”

Číňan vztáhl proti němu odmítavě ruku. „Veliký Lao-Tse plaví, doblý člověk má lohy, ale neubližuje, má hlany, ale nelaní, a Šen-Če je doblý člověk!“

„Pašák, ten tvůj starý Lao-Tse, jednou mi musíš o něm povědět něco víc a seznámit mě s ním,“ souhlasil srdečně Storm-Johnsen. Číňan zavrtěl hlavou a ukázal vzhůru k nebi. „Veliký Lao-Tse odešel tam, když syn nebes Ting-Wang vládl třetí lok říši středu.“

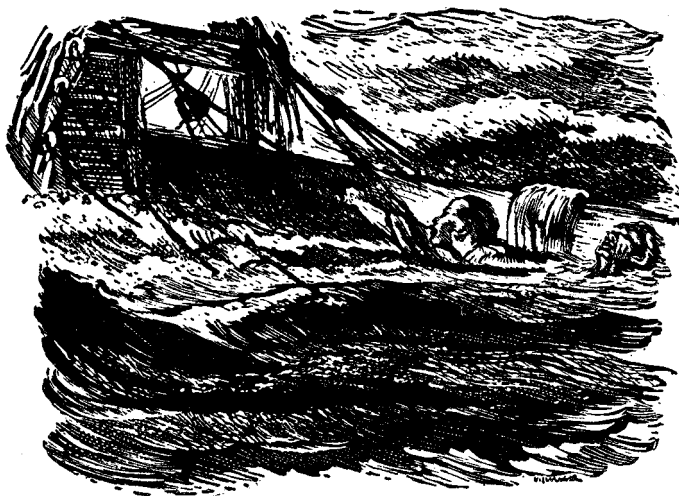
„Dobrá, nevyznám se v těch vašich letopočtech, ale myslím, že to bylo hezky dávno. Mám dojem, že bychom se tam byli málem s ním sešli. Jak ses zachránil a jak jsem se sem dostal já?“

Storm-Johnsen náhle pocítil, že se nohy pod ním třesou, a sedl si do písku vedle Číňana. Slunce vystoupilo už hezký kus nad moře a jeho paprsky mile hřály. Storm-Johnsen se opřel loktem do písku, a slůně se celým tělem, naslouchal Wang-Liovu vyprávění, které bylo ostatně velmi stručné.

Číňan byl v okamžiku, kdy se přihnala vodní smršť, na palubě, ale měl větší štěstí než jeho společník. Když ho příval srazil s paluby, doplaval po malé chvíli k veliké trosce hlavního stěžně. Byl na ní ještě kus ochozu, o nějž se mohl opřít, sedě na pni stožáru, a provazy, kterými se pro jistotu k svému nepotopitelnému plavidlu přivázał. Když se ukázal měsíc, byl právě velmi blízko Storm-Johnsena, ale pro ochoz, který mu bránil v rozhledu, vůbec nespatrił člun ani Tera-lejtého. Jeho smích slyšel, ale myslil si, že je to skřek nějakého vodního ptáka. Náhodná vlna zanesla jeho vor za Storm-Johnsena, a to zrovna ve chvíli, kdy se jeho obličej ukázal naposled. Číňan se rychle odvázal, a ačkoliv riskoval, že už svůj stožár potom nenajde, potopil se pro Storm-Johnsena. Nor ho přerušil ujišťováním, že mu to nikdy nezapomene, ale Wang-Li ho krátce zarazil.

„Doblý pomáhá doblému,“ pravil.

„A zlý zlému, a proto je na světě samá vojna, starý kamaráde,“ zasmál se Nor. „Ale povídej dál, když nechceš poslouchat projevy mé vděčnosti!“

Číňan už neměl valně, co by vyprávěl. Podařilo se mu zachytit cíp Storm-Johnsenova kabátu pod vodou a za něj ho přitáhl k svému voru, který na štěstí zatím daleko neodplul. Tam ho přivázal ke stožáru, hlavou dolů, aby z něho vytekla voda. Divil se, že záhy neprocitl, neboť byl jen nepatrnou chvíli pod vodou, a usoudil, že je buď mrtev, anebo že ho z přílišné únavy zachvátila mdloba. Nemohl nic dělat než čekat a posilovat se myšlenkami vznešeného Lao-Tse. Za úsvitu spatřil před sebou břeh, na který ho konečně příliv zahnal. Potom se dal hned do křísení Sen-Čeho, když se předtím byl přesvědčil, že mu srdce bije a že nemá na těle žádné rány.

„Na ostrově nebo na zemi vlastně nejsme, jen na písčné lavici, kterou před něj moře nanese,“ pravil Storm-Johnsen, když Číňan skončil. „A poněvadž se zanedlouho moře zase začne vracet, máme nejvyšší čas, chceme-li se dostat na břeh co nejméně zmáchaní.“ Wang-Li neměl námitek a tak se vydali k nedalekému břehu; starý Číňan podpíral mladého muže, zchváceného únavou a hladem.

„Ty nemáš hlad, Wang-Li?“ divil se Nor. Číňan zavrtěl hlavou. „Wang-Li je stál a staří lidé nepotřebují mnoho jídla.“

„To máš výhodu,“ bručel Storm-Johnsen. „Já mám takový hlad, že budu jíst kůru se stromu, nenajdu-li na břehu něco přijatelnějšího.“ Písčná mělčina se táhla podle břehu v podobě dlouhého jazyka, asi pět set kroků širokého. Moře na ni vyvrhlo skořápky měkkýšů,

ale všechny byly prázdné. Tu Wang-Li spatřil malého kobaltově modrého kraba, a ponechav Storm-Johnsena na místě, pustil se za ním. Vítězně ho přinesl, ale Storm-Johnsen se zatím zatoulal kus stranou a Číňan ho našel, jak stojí v údivu nad dvojitou řadou podivných stop, které se táhly napříč mělčinou a směřovaly přímo k zemi.

„To jsem blázen, kdo to tady šel, tohle přece nejsou želví stopy,“ podivoval se Nor. „Musila by to být ohromná želva, aby vyryla tlapami do písku takovéhle mísy, a pak, co ta rýha uprostřed? To vypadá jako ocas, který ten netvor táhl líně za sebou,“ uvažoval nahlas. Číňan se odvrátil od stop s tváří podivně staženou strachem.

„Snad se nebojíš?“ divil se Nor.

„Nebeský dlak tudy šel, a kudy jde on, chodí smlt v jeho patách,“ pravil Číňan třesoucím se hlasem. Nor se hlasitě rozesmál. „Nevěř na duchy, Wang-Li! Ukaž raději, co jsi přinesl. Vida, krab, to je dobré jako předkrm, ale chudí lidé si nemohou vybírat. Jen čím ho zabijeme?“ Ukázalo se, že Wang-Li má svůj křivák a také Storm-Johnsen našel svůj velký kapesní nůž, jehož želízko bylo možno upevnit perem, takže se ho dalo použít i jako dýky.

„Udělám raději hned pořádný robinsonský inventár našeho majetku,“ prohlásil Storm-Johnsen, jemuž pohled i na tak nepatrnou

kořist, jako byl malý krab, vrátil dobrou náladu. Na stopy už nedbal a začal prohlížet kapsy.

„Kapesník, samozřejmě, když nemám rýmu,“ povídal si přitom pro sebe. „Vida, provázek, ještě by měla být v druhé kapse káča, jako když jsem byl malý kluk. Ale není tam, a zato je tam zapalovač, který jsem si včera plnil. Lulka, z tabáku je žvanec rozmazaný po celé kapse, ale kouřit se nemusí. To je všechno. Náramkové hodinky mají rozbité sklo a je v nich voda, mohu je rovnou zahodit. Ukaž, co máš ty?“

Číňan měl v kapse kovovou škatulku se sirkami, klubko rezné nitě a hůlky, na koncích přirůznuté, svůj jídelní příbor. Prohlásil, že je to všechno, ale Storm-Johnsen si povšiml, že při své prohlídce vynechal jednu kapsu širokých kalhot, a že ta právě nápadně odstává. Přičilo se mu naléhat na člověka, který mu dvakrát zachránil život, a obrátil taktně hovor k jídlu.

„Sníme to hned, nebudeme se s tím nosit na břeh,“ rozhodl. „Mám hlad, že bych toho kraba spolkl vcelku i s krunýřem.“ Přes toto ujištění odmítl nadbytečnou porci zarůžovělého masa, kterou mu Wang-Li tvrdošíjně nabízel. „Nemáš-li hlad, schovej si to na později,“ pravil přísně, aby ukončil debatu o této záležitosti.

Přesto, že z kraba měl jen několik chudých soust syrového masa, které není nijak vydatné, cítil se Storm-Johnsen znamenitě posílen a urazil zbytek cesty bez Wang-Liovy podpory. Poháněla ho zvědavost a hlavně žízeň, která se po jídle a s rostoucím parnem dne velitelsky hlásila. Od země je dělil neširoký pruh mělkého moře, který přešli, aniž někomu z nich vystoupila voda nad kolena. Dorazili k holému břehu, pokrytému oblázky. Stoupal mírným svahem a už několik desítek kroků od čáry moře jej zarůstala hustá tráva s křovisky a s ojedinělými skupinami vysokých vějířových palem. Džungle se netáhla daleko a končila vysokým a hustým lesem. Les pokrýval i dolní část svahu vysokých rozeklaných černých hor, jejichž ohnivý původ byl zdaleka patrný. Řetěz sopečných hor, z nichž žádná se nehlásila k životu, uzavíral obzor velmi dlouhým táhlým obloukem, jehož konce se tratily u pobřeží.

Teplý vítr zanesl k trosečníkům vůni květín a z džungle i z blízkého lesa je vítalo ohlušující skřehotání papoušků kakaduů se žlutý-

mi chocholkami. Nebyli to jediní představitelé ptačí říše; Storm-Johnsenovo bystré oko zahlédlo modrozlatého bažanta, hrdličky, celé hejno holubů hezky pestře zbarvených, i podivného jakéhosi běžce se žlutýma nohama, velmi podobného čápovi, který dal přednost nohám před křídly a hbitě se před nimi uklidil do neproniknutelné houštiny, dávaje tak najevo, že si od tohoto nového druhu živočichů nic dobrého neslibuje.

„Hlady tu neumřeme, to už vidím,“ prohlásil Storm-Johnsen, klesaje unaveně do trávy. „V nejhorším budeme líčit vějičky na ptáky a vybírat hnízda. Dělal jsi někdy něco takového, Wang-Li? Proč si nesedneš?“ Číňan zůstal stát a sehnut starostlivě pátral v trávě.

„Ztratil jsi něco?“ smál se Nor. Byl v tu chvíli tak unaven, že zapomněl na hlad i žízeň: nejraději by se byl natáhl do měkké trávy, složil ruce pod hlavu a spal.

„Není doblé sednout si do husté tlávy,“ pravil Wang-Li. Storm-Johnsen se ho už chtěl zeptat, zda myslí, že tu najde lavičku, když ho bolestné píchnutí vymrštilo na nohy. „Opravdu to není dobré, jen tak si sednout do trávy,“ pravil chmurně, udupávaje štíra, půl stopy dlouhého. Starostlivě si třel ránu, kterou mu záluďný nepřítel způsobil na lýtku, a lovil v hlubinách své paměti skrovné vědomosti o těchto tvorech.

„Ten štíl není zlý, ale tihle jsou holší,“ pravil klidně Wang-Li, promrskávající pilně travu dlouhým prutem. Užaslý Storm-Johnsen mu dal za pravdu, když spatřil párek bičíkových zmijí, jejichž sláva pronikla až k jeho sluchu; za nimi se zlobně šinula kobra, nadouvajíc nestvůrně svou obrýlenou hlavu.

„Kde se tu vzala, myslil jsem, že žije jen v Indii?“ podívoval se. Nezdržoval se dumáním nad touto přírodopisnou záhadou, ulomil si prut ještě silnější, než měl Číňan, a pustil se do čištění trávy. Ubil dva hady — ani nevěděl, jak se jmenují — a žasl nad roztodivnou havětí, která prchala před jejich ranami. Stopu dlouhá, růžově zbarvená stonožka se mezi ní vyskytla hned v několika exemplářích a naplnila ho skutečnou ošklivostí.

„Ne, Wang-Li,“ pravil upocen, když mu ruce klesly únavou, „tohle je nad naše síly. Ta havěť přímo vylézá ze země, jako na svatého Jiří, a nemá to smysl s ní zápolit. Vyčistíme-li tenhle kousek

země, nalezl nám sem z okolí a jsme tam, kde předtím.“ Wang-Li mu dal za pravdu, a tak se vydali džunglí hledat snesitelnější místo pobytu, cestou se Wang-Liovi podařilo nepozorovaně přiblížit k nízkému stromku a srazit s něho klackem párek holubů.

„O večeri postaráno, jen kde ji sníme,“ staral se Storm-Johnsen, jenž se namáhavě vlekl hustou trávou džungle, opíraje se o silnou větev, kterou si uřízl ze stromu. Zastavil se pod stromem, hledaje v jeho stínu úkryt před palčivými paprsky odpoledního slunce, jež stálo ještě vysoko na nebi. Bodnutí od štíra ho už téměř nebolelo, zato ucítil pojednou na hřbetě ruky nepříjemné pálení, a když ji rychle zvedl k očím, spatřil dva velké rudé mravence s vypouklýma očkami, kteří bystře uháněli do rukávu.

„Takhle spolu nehrajeme!“ pravil rozmrzele, střásaje je do trávy, „co je tohle za podivný kraj, kde sídlí mravenci na stromech?“ Byli tam skutečně, jak zjistil Wang-Li, který vylezl na strom, aby se rozhlédl. Storm-Johnsen si s hanbou uvědomil, že tento zakrslý Číňan, jenž mohl být klidně jeho otcem, je daleko méně unaven než on, mladý a zdatný sportovec. Wang-Li se ovšem na lodi mnoho nenadřel a Storm-Johnsen měl za sebou namáhavou práci u kormidla i plavání, které ho nijak neosvěžilo; ale přesto ho tyto důvody neuspokojily.

„Šen-Če by mohl být tak doblý a vzít tahle vejce,“ ozval se Číňan nad jeho hlavou, podávaje mu šátek, plný drobných ptačích vajec.

„Šen-Če to rád udělá, jestliže ho zatím něco nesežere,“ odvětil mrzutě Nor, natahuje ruku pro balíček. „Cos tam viděl na té rozhledně, Wang-Li?“

Číňan nejprve slezl, potom klidně vytřepal červené mravence ze širokých rukávů své bavlněné kazajky, a pak teprve rozvážně odpovídal, že asi tři sta kroků odtud tam tím směrem — ukázal rukou — jsou velké černé balvany a jen nízká tráva. Mínil, že tam bude asi málo hmyzu, neboť hmyz nežije v kamení.

„Kdo ví, ten zdejší třeba ano,“ bručel Storm-Johnsen, jež cesta, i tak krátká, nijak nenadchla. Wang-Li převzal od něho svou kořist a nabídl se mu, že ho povede; ale Storm-Johnsen odmítl. To tak, ještě se nechá od tohoto staříka, který bystře vybírá na stromě hnízda ptá-

ků, podpírat! Zat' al zuby, a opíraje se o větev, dal se na pochod. Těch tři sta kroků — možná, že to bylo o něco více, ačkoliv to nepočítal — trvalo mu jistě hodinu. Wang-Li zatím slídl okolo jako honič pes, a nenalézaje nic lepšího, sbíral suché větve na rozdělení ohně. Příležitosti k lovu tu nechybělo, každou chvíli vyplašili bažanta, který se před nimi pomalu zvedal z trávy a klidně zase usedal na nejbližší strom, sotva přešli; ale neměli pušku a nebylo po ruce kamení, aby zkusili svou dovednost v házení. Nebyli tu jen bažanti, zahlédli dvě laně, které se klidně pásly ve vzdálenosti sotva sto kroků, a když se prodírali nízkými křovinami, ozvalo se nedaleko nich hlučné chrochtání celého stáda tučných kanců, kteří si bezohledně a přímou čarou razili cestu trnům, nechávající na něm viset celé chumáče své temně šedé hrubé srsti. Storm-Johnsen nepřestával litovat na každém kroku, že nemá pušku, ale poněvadž slova se sama sebou ještě nikdy neproměnila v žádanou věc, zůstalo při lítosti.

Za neširokým potůčkem dobré chladné vody, z něhož se oba dychtivě napili, objevil se nízký řetěz lávových balvanů, které tu kdysi, před miliony lety, vychrlil některý ohnivý jícen až k pobřeží. Kupily se tu a tam do podivných shluků, jako ohromné kameny, navršené na sebe bez ladu a skladu obří rukou.

„Dále to už opravdu nejde,“ prohlásil Storm-Johnsen zničeně, klesaje na nejbližší kámen. Číňan mu pomohl na druhý o něco větší, a zde ho zanechal s oběma holuby a šátkem vajec. Slunce pražilo nesnesitelně a kámen sám byl tak vyhřátý, že měl Storm-Johnsen dojem, že sedí na rozpálené plotně; přesto však by nebyl za nic na světě svou ohnivou pec opustil, tak nesmírně toužil po odpočinku.

Bez zájmu přihlížel, jak Wang-Li čiperně škuje holuby a rozdělává oheň na jiném kameni. Ale když potom ucítil vůni pekoucího se masa, zachvátil ho takový hlad, že se musil velmi přemáhat, aby se nevrhl na jídlo ještě polosyrové. Zhltn svého holuba i s kostmi, zatím co Wang-Li zacházel se svou porcí mnohem hospodárněji a polovinu si schoval na později. Snědli také vejce, která uvařili ve žhavém popelu na tvrdo, a když se Storm-Johnsen ještě důkladně napil z blízké bystřiny, cítil se zase jako na novém světě.

Vylezl na vyšší kus ztuhlé lávy, aby si pořádně prohlédl okolí. Lávové balvany všech možných velikostí byly tu nepravidelně roz-

troušeny v okruhu asi půl míle. Na místě, kde se utábořili, tvořily jakési táhlé „S“, jež se horním svým koncem, od moře vzdálenějším, a středním ohybem téměř dotýkalo potoku. Storm-Johnsen pojal úmysl se tu usadit trvaleji a Wang-Li neměl námitek.

„Ale než si lehneme, očistíme to důkladně od veškeré havěti chodící i lezoucí,“ prohlásil mladý muž. Jeho plán byl jednoduchý. Balvany tvořily nepřerušovaný oblouk směrem k severu, kdežto na východ a na západ se jejich souvislý pás trhal. Zde však je dělil od potoka nešíroký pruh trávy, který spojenými silami zmohli, i když jim to dalo hodně práce. Vyhnali z trávy nejprve hady, štíry, brouky, pavouky a stonožky, pak ji vytrhali v šířce asi pěti metrů i s kořínky. Učinili tak na dvou místech, mezi horním koncem písmeny „S“ a potokem, a potom mezi středním obloukem písmeny a potokem. Tak oddělili travu v horní polovině „S“ od ostatní trávy, a mohli ji klidně vypálit, neboť balvany, potok a holá země na místě, kde travu vytrhali, bránily ohni přeskočit mimo vykázaný prostor.

Přečkali oheň, jenž ostatně nehořel dlouho, na vysokém balvanu a Storm-Johnsen si potom liboval, že se zbavili veškerých nežádoucích tvorů velmi důkladně. Slunce se zatím již hodně nachýlilo k oceánu, chystajíc se v něm zmizet, a byl čas najít si vhodné místo k noclehu. Storm-Johnsen usoudil, že se k tomu bude nejlépe hodit kupa balvanů, tvořící horní oblouk písmeny „S“. Starostlivě ještě prohlédl popel, není-li v něm nějaký drobný živočich, jenž by mohl rušit jeho spánek, a s pomocí Wang-Liovou si potom vyrobil téměř pohodlné lůžko z větví, které nalámali na stromech, rostoucích na druhé straně potoka. Z počátku se natáhl dosti daleko od kamenů, z nichž sálalo nepříjemné teplo, ale sotva zmizela žhoucí sluneční koule v oceánu, přisunul se k nim blíže a potom už se přímo tiskl zády k jednomu z nich. Hned po západu slunce nastalo totiž citelné chladno, které se průběhem noci stupňovalo.

Storm-Johnsen spal klidně jen několik hodin, potom ho probudila zima. Všecek zkřehlý vstal a ještě v polospánku učinil pár kroků, aby se zahřál. Klopýtl o kámen a to ho probudilo úplně. Protřel si oči a rozhlédl se kolem sebe. Vysoko na nebi stál měsíc a zaléval celý kraj pronikavou stříbrnou září, tak silnou, jak to Storm-Johnsen na severu nikdy neviděl. Byl by se vydržel dlouho dívat na tichý kraj,

jemuž měsíční záře dodávala kouzelnou krásu, ale mráz ho přinutil k rychlé chůzi. Chodil tak dlouho, až se zahřál a až se ho znovu začala zmáhat ospalost. Podivil se, že Wang-Liovi není zima. Číňan spal klidně, schoulen do klubíčka vedle velkého balvanu, jako by ležel v pohodlné posteli. Storm-Johnsen si lehl na své místo a ve chvílce usnul. Když ho zima probudila po druhé, chystal se už měsíc zapadnout, a jeho šikmé paprsky změnily tvář spící krajiny. Storm-Johnsen se zadíval k zapadajícímu měsíci a úžasem div nevykřikl. Na nepřirozeně velikém zlatém terči se ostře rýsoval černý stín podivného hrozného netvora. Seděl jako pes na zadních nohou a jeho vysoko vztyčená hlava se téměř dotýkala okraje měsíce. Byl to tak neuvěřitelný a neskutečný pohled a připomínal Storm-Johnsenovi tolik obrazy saní z pohádek, že se domníval, že ještě spí. Roztáhl prudce ruce, až mu luplo v kříži, a znovu si protřel oči. Jeho zjevení nezmizelo, nestvůra tam seděla stále a vypadala nyní ještě příšerněji, neboť měsíc zatím o něco poklesl a hlava saně se ztratila ve tmě. A potom náhle, aniž si to Storm-Johnsen uvědomil jak, ačkoliv se tam upřeně díval, zmizel celý děsivý stín a zbyla tu jen čistá měsíční deska, napolovic již ponořená do oceánu. O minutu později zmizela i ta a Storm-Johnsen třeštil zrak do tmy. Potom již neusnul. Přemítal o tom, co viděl, nyní již s klidnou myslí. Vzpomněl si na podivné stopy v písku na mělčině a došel k závěru, že na této pevnině nebo ostrově — nevěděl ještě, co to je — žijí neobyčejná zvířata. Jako by tu byly obživly fantastické výtvary malířů pohádkových saní, anebo procítl ze spánku nějaký zkamenělý ještěř z jurské doby, brontosaurus, nebo jak se ti netvorové jmenovali.

Storm-Johnsen měl hodně látky k přemýšlení a na spánek ani nepomyslel. Ostatně nad horami už se začalo nebe jasnit a netrvalo dlouho, slunce ozlatilo jejich chmurné hřebeny prvními paprsky. Storm-Johnsen je uvítal s velkým povděkem. Zaplašilo příšerné noční stíny a přineslo teplo, které tolik potřeboval. Než se přehouplo přes hřeben ohnivých hor a začalo měnit noční mráz v nepříjemné parno, vzbudil se i Číňan a šel se čistotně umýt do potoka. Nabídl potom polovinu zbytku ze svého včerejšího holuba Storm-Johnsenovi, ale ten rázně odmítl.

„To nejde, každý za své!“ prohlásil vesele. „Kdybych byl stár nebo nemocen, bylo by to něco jiného, ale takhle se musím postarat sám o sebe a nevyjídát kamaráda.“ Číňan se usmál, ale nenaléhal. Storm-Johnsen překročil potok a po krátkém hledání našel široký nízký keř obsypaný velkými červenými bobulemi. Hejno ptáků jej po jeho nečekaném příchodu mrzutě a s hlasitým protestem opustilo a Storm-Johnsen usoudil, že co neuškodí ptákům, nebude patrně škodit ani člověku. Natrhal si tolik plodů, až už dále nemohl jíst; největší hlad tím na chvíli zahnal. Pak konal s Wang-Liem poradu, co podniknou. Podle draka — jak říkal nočnímu zjevení — usoudil, že nejsou na velkém ostrově, neboť tam by jistě žili lidé a netvory by dávno vyhubili. Nevěděl, kde jsou, mohl se jen domnívat, že je to buď některý větší východosundský ostrov, anebo některý malý ostrůvek, ležící severně od souvislého pásma Sundských ostrovů; takových tu bylo velmi mnoho, ale i kdyby se byl na škuneru vedl pravidelný lodní deník, nebyl by Storm-Johnsen mohl ani přibližně říci, kde jsou. Cyklon je hnál dlouhou řadu hodin nejprve na západ a potom východ, takže určování místa by bylo pouhé hádání.

Shodli se s Wang-Liem na tom, že by bylo nejlépe poohlédnout se kolem sebe a zjistit, jak je ten jejich ostrov vlastně velký — že je to ostrov, s tím souhlasil i Číňan, ačkoliv mu Storm-Johnsen o své

noční příhodě nic neřekl, ani o uzávěrech, které z ní učinil — a není-li nablízku nějaký větší a obydlený ostrov. Řetěz hor valně zmenšoval jejich obzor a Storm-Johnsen navrhl, aby vylezli na některý z jeho vrcholů, odkud bude jistě široký rozhled. Wang-Li neměl námitky, ale jako praktický muž mínil, že by si měli nejprve opatřit nějaké jídlo na cestu, neboť není jisto, zdali na těch holých skalách žije zvěř. Storm-Johnsen mu dal za pravdu, a bylo tedy rozhodnuto, že tento den — a podle potřeby i den příští — věnují lovu.

„Čas je to jediné, čeho máme nadbytek, a tak na nějakém dnu zdržení nezáleží,“ vyjádřil se. Měl jen určité pochyby o tom, jak budou lovit, když nemají ani luk se šípy; ale Číňan vyvinul podivuhodnou činnost, a Storm-Johnsen mu vydatně pomáhal. Důmyslný Číňan objevil malý stromek s tuhými lesklými listy, z jehož kmínku vytékala po naříznutí hustá lepkavá šťáva, která na vzduchu ještě více houstla. Nachytali ji do kornoutu, vyrobeného z velikého listu, a natřeli jí větvičky na keřích, obsypaných bobulemi, které poskytly Storm-Johnsenovi snídani. — Kořist na sebe nedala dlouho čekat. Sotva oba muži od keřů poodešli, žravé ptačí hejno se k nim vrátilo a na vějíčkách se brzy bezmocně třepetal párek modrých holubů, tři buclaté hrdličky a dva papoušci kakaduové. O těch Storm-Johnsen usoudil, že by mohli mít příliš tuhé maso, poněvadž prý žijí až sto let — jak se tvrdí v knížkách — a proto je pustil na svobodu. Z ostatního úlovku měli oběd a ještě zbylo na večeři.

Po obědě šel Wang-Li prohlédnout oka, která vyrobil z rezné nitě a naličil na místech, kudy běhali bažanti. V jednom nebylo nic, dvě byla potrhána, jako by se byl do nich chytil větší tvor než bažant, a oko bylo pro něj příliš slabým poutem, ale ve čtyřech se třepetala tučná kořist, jedna slepice a tři bažanti kohouti s krásným modrým a zlatým peřím. Storm-Johnsen usoudil, že mají tolik jídla, kolik potřebují na večeři a na jednodenní „výlet do hor“, jak se vyjádřil. Nemělo skutečně smyslu hromadit více masa, které v parném podnebí podléhalo rychle zkáze. Byl by rád doplnil tuto masitou stravu ještě nějakými plody, ale k jeho velké lítosti palmy neměly ještě ovoce. Spokojili se tedy červenými bobulemi, které chutnaly jako čerstvé fíky, a Wang-Li jich natrhal plnou svou kazajku.

„Ale v čem půjdeš a co si vezmeš na noc, je tu zima?“ staral se Nor. Wang-Li prohlásil, že se něco najde, a skutečně se také nemýlil. Když se zatoulali k okraji lesa, našli tu všude popínavé rostliny, visící jako guirlandy ze stromu na strom, a z jejich ohebných šlahounů upletl Wang-Li ještě před večerí kabelu, do které uložil dospod upečené bažanty, zabalené do palmových listů, a navrch bobule. Palmové listy natrhal Storm-Johnsen, jenž za nimi vylezl až do koruny, vznášející se sto stop nad zemí. Nebyl to snadný výkon a mladý Nor byl na něj právem hrdý. Kmen palmy byl sice nahnutý, což mu šplhání usnadnilo, ale zato tak hladký, že se mu po veliké námaze teprve třetí pokus povedl. Byl řádně unaven, když se pozdě odpoledne vraceli do svého tábora u lávových skalisk, ale přesto šel ještě nalámat dříví na noc, zatím co Wang-Li škubal a kuchal ptáky a připravoval oheň.

Pečení převzal Storm-Johnsen a Wang-Li zatím zručně pletl tlumok na jejich zítřejší cestu. Storm-Johnsen se zájmem přihlížel k jeho práci, otáčeje rožněm — větví, na kterou nabodl celého ptáka — a vyzvídal na něm, kde se tomu naučil. Wang-Li mu stručně a neochotně vyprávěl o svém životě. Pocházel od veliké řeky Jang-c‘, kde

zdedil po otcích malé rýžové pole, ale hladomor, opakující se třikrát po sobě, vyhnal ho z rodné země. Odešel s celou svou rodinou — ženou a šesti dětmi — na Filipíny, kde potom léta pracoval v továrně na lana.

„Proto dovedeš tak dobře plést,“ prohodil Storm-Johnsen. Vzácný úsměv rozjasnil vráscitou Číňanovu tvář. Několika slovy poučil bílého pána, že lana se už nepletou ručně, ale strojem, a Storm-Johnsen se cítil trochu zahanben, že dal najevo takovou nevědomost. „Robinsonoval jsem už jednou s Eskymákem a ten nebyl o nic povídavější, než jsi ty,“ stěžoval si, když Číňan brzy skončil a nejevil chuť dále vyprávět. Storm-Johnsen byl družný a rád se bavil. Když Wang-Li mlčel, dal se sám do řeči o svých cestách a zdálo se, že Číňan jeví o jeho vyprávění značný zájem. Neříkal sice nic a nevyptával se, ale chvílemi to v jeho černých očích pobaveně svítilo. Za hovoru si Storm-Johnsen opět povšiml odstávající kapsy Wang-Liovy, která upoutala jeho pozornost již včera, chvilku zápasil se zvědavostí, ale potom mu nedalo a zeptal se Číňana přímo, co to v kapse schovává za poklad. Wang-Li se na okamžik zarazil, svrátil obočí a potom zdráhavě sáhl do kapsy. Vytáhl figurku, velkou asi jako pěst, z černého dřeva, pěkně řezanou, ale tak směšnou, že se Storm-Johnsen

stěží udržel smích. Podle uctivého pohledu, s jakým Wang-Li svůj majetek pozoroval, usoudil, že si figurky velmi váží, a přemohl svou veselost.

„Je to velmi hezky vyřezávané,“ chválil upřímně, prohlížeje si skutečně umělecky vyřezávanou sošku buvola, na němž seděl tučný mužík s tlustou dobrosrdečnou tváří, mající na zádech slunečník. Mužík svíral jednou rukou buvolí roh a v druhé držel svitek nějakého rukopisu. Měl dlouhý plnovous a tvářil se tak žertovně, že Storm-Johnsen znovu pocítil nezadržitelnou veselost, a proto honem raději vracel sošku Wang-Liovi.

„Kdo to je?“ tázal se zvědavě. Wang-Li nejdříve schoval sošku a potom zdráhavě řekl, že je to obraz samotného velikého Lao-Tse. Storm-Johnsen by byl rád slyšel něco podrobnějšího o tomto podivném čínském světcí, jehož jméno Wang-Li pronesl již na škuneru, ale Číňan se neměl k řeči. Pověděl mu jen, že Lao-Tse uložil všechnu moudrost života v knize Tao-Tek-King, což je kniha o Tau a ctnosti, čo to je Tao, Číňan říci nedovedl anebo nechtěl, a Storm-Johnsen jen hádal, že je to jakási filosofie o dokonalosti na tomto světě, která má získat člověku šťastný život na onom světě. Zato byl přesvědčen, že z knihy Tao-Tek-King čerpal Wang-Li své moudré průpovědi, které pronášel tu a tam a právě ve chvílích, kdy by se byl normální běloch nepochybně uchýloval k velmi zlostným výrokům, nemajícím s životní dokonalostí nic společného. To mu vnuklo jistou úctu k Lao-Tseovi a byl by si rád sošku prohlédl ještě jednou a tentokrát jistě s mnohem větší vážností, ale Wang-Li nejevil ochotu znovu ji ukázat.

Zatím skončili oba svou práci a dali se do večeře. Slunce již zapadlo, ale tentokrát jim nebylo zima, poněvadž se zajistili řádným táborákem. Dříví bylo dost a Storm-Johnsen, kdykoliv mu začalo být v noci zima, takže se probudil, přiložil na uhasínající oheň. Živil jej tak až do rána a bylo mu příjemné teplo, i když spaní několikrát přerušil. Kouř zato od nich zaháněl komáry, kterých tu bylo miliony, vedle nesčetných much a mušek, zamořujících každý tropický kraj. Přízrak z minulé noci se neopakoval a Storm-Johnsen se vzbudil ráno čilý a odpočatý. Wang-Li spal celou noc, jako by ho do vody hodil, a nedal se rušit, ani když jeho kamarád lámal v noci větve a přihazoval je na oheň.

Rozhodli se, že vyrazí hned po snídani, dokud je vzduch ještě aspoň trochu chladný, a také to učinili. Storm-Johnsen si vybral vrch, jehož úbočí se zdálo nejschůdnější, a k tomu zamířili džunglí přímou čarou. Po půlhodinovém pochodu, při kterém tloukli větvemi do trávy, aby vyplašili hady a náhodou na ně nešlápli — to má každý had velmi nerad a přiměřeně se za to mstí — dorazili k lesu, u něhož byli už včera. Byl to skutečný prales, nikdy nedotčený sekerou dřevorubcovou, a po několika krocích se zarazili před bujnou změť popínavých rostlin, splétajících od stromu k stromu neproniknutelné zelené řetězy. Pokoušeli se pod nimi prolézt, ale šlo to špatně a hadovitě zkroucené kořeny stromů, deroucí se na povrch, jim cestu nijak neusnadňovaly.

Storm-Johnsen se proto rozhodl, že půjdou podle okraje lesa a budou hledat schůdnější místo. Šli asi čtvrt hodiny, když spatřili stezku, kterou si vyšlapala zvěř. Byla dosti široká a tak udupaná, že Storm-Johnsen na okamžik zaváhal pustit se na ni. Největší zvěř, kterou až dosud spatřili, byla srnčí, a zdálo se mu nemožné, že by ta byla stačila svými něžnými kopýtky půdu udupat tak do tvrdá. Vzpomněl si na noční přízrak a zachvěl se podivnou bázní.

„Stezka draků!“ napadlo ho. Schýlil se nad udupanou zemí, pokoušeje se z ní vyčísti stopy, které spatřili v písku za odlivu, ale půda byla příliš tvrdá a nevydala své tajemství. Číňan se na něj díval udiveně.

„Ztratil něco Šen-Če?“ tázal se.

„Ne, nic, pojďme!“ bručel v rozpacích Storm-Johnsen, jenž se cítil jaksi zahanben. Vnikli do pralesa a záhy je obklopilo zelenavé šero provanuté těžkým pronikavým pachem tlejícího dřeva. Byl tu chládek, příjemný po úmorném vedru, a po stezce se pohodlně šlo. Postupovali rychle a po půl hodině je stezka, probíhající pralesem s několika oklikami, zavedla na světlinu, která vznikla nepochybně ničivým účinkem smršť. Storm-Johnsen znal takové světliny z amerických lesů, kde jim říkají hurikán, podle orkánu téhož jména. Rozhlížel se kolem sebe, hledaje zbytky stromů, a skutečně našel víc jak z poloviny zetlelé a mechem obalené kmeny, hluboce zabořené do půdy, která tu byla dosti bahnitá.

Tichý zvuk upoutal jeho pozornost. Přicházel z protějšího kraje světliny, a když se tam Storm-Johnsen zahleděl, spatřil krásného černého buvola. Buvol vystoupil pomalu ze zeleného příšeří do prostory, zalité slunečním světlem, a zde se zastavil, široce rozkročen, hlavu vysoko zdviženou, s mocně vystupujícími svaly na krku a na plecích. Jak tu stál, sotva třicet kroků od Storm-Johnsena, ve slunečních paprscích, poskytoval krásný obraz ztělesněné síly, ale Storm-Johnsen si nedal čas, aby se mu obdivoval.

„Rychle za strom a potom nahoru!“ syknul přes rameno na Číňana, jenž stál za ním. Nestaraje se již o buvola, uskočil jediným dlouhým skokem za první strom, který se mu naskytl. Věděl toho o buvolech dost a přesvědčil se, že opatrnost byla na místě. Se sklopenou hlavou vyrazil buvol vztekle přímoú čarou k místu, kde okamžik předtím ještě stáli. To už byl Storm-Johnsen na první větvi, rozhlížeje se, kde je Wang-Li. Číňan s tlumokem přehozeným přes rameno objímal silný kmen oběma rukama, ale marně se snažil na něj vylézt. Storm-Johnsen obemkl koleno pevně větev, na které seděl, hluboko se sehnul, a uchopiv oběma rukama Wang-Lia za copan, vytáhl ho k sobě.

„Tohle bys se mnou nemohl udělat!“ smál se spokojeně, pomáhaje mu, aby se dobře usadil. Buvol byl zatím pod nimi a otloukal si v zuřivé zlobě hlavu strom.

„Škoda, že má tak tlustou lebku, byl by si ji už dávno o ten strom rozbil,“ litoval Storm-Johnsen. Byl dobré náladě, že se jim podařilo v poslední chvíli šťastně uniknout. Strom byl silný a ani stádo buvolů by jej nebylo vyvrátilo z kořene. Číňan uvyklý na mírné buvoly, které zapřahal doma do pluhu, podivil zběsilé zuřivosti zvířete, útočícího na jejich strom.

„Ten?“ pravil Storm-Johnsen, „ubodá tygra a na kaši ho rozdupe. Každý lovec, který se klidně postaví lvu nebo tygru, jde z cesty divokému buvolovi, nemá-li dobrou pušku a střely s ocelovým pláštěm. Obyčejná olověná kulka se buvolovi rozplácne na hlavě jako na pancíři.“ Buvol na chvíli upustil od marných útoků a stál nehybně pod stromem se zvednutou hlavou; černé oči, pohlížející na nedostupnou kořist, svítily mu zlobou. „Tak jsem kdesi četl, že buvol nikdy v lese neútočí, jen v otevřené stepi,“ rozpomínal se Storm-

Johnsen. „Rád bych tu měl autora té knihy po ruce, aby si po druhé rozmyslil psát takové nesmysly. Štěstí, že jsem si na to nevzpomněl, když jsme tuhle toho starého zuřivce zahlédli, byl bych mu šel docela klidně naproti.“

Čas míjel a nezdálo se, že by buvol měl úmysl od obléhání jejich stromu upustit. Chvillemi zaútočil, potom zase stál klidně, a dvakrát nebo třikrát dokonce poodešel a začal se pást. Ale když se Storm-Johnsen jen trochu nenápadně pohnul na stromě, otočil okamžitě hlavu, připraven vyrazit k novému útoku.

„Tohle je trochu jednotvárné a začínají mě brnět nohy,“ poznamenal Nor, když už seděli na stromě dobrou hodinu. Postavil se na větev, což přivedlo neúporného nepřítele okamžitě do střehu, a pátral nad sebou po uschlých větvích. Našel jich několik podle svého přání, nalámal je na kratší kusy, které svázal dohromady, a obalil jeden konec tlustého svazku dřeva, jež tak vyrobil, suchými listy.

„To bychom měli,“ prohlásil spokojeně, sedaje si zpátky vedle Wang-Lie. „Ted’ ještě aby se milostpán obtěžoval k našemu stromu!“ Jako by jeho přání rozuměl, přiblížil se buvol rozvázným krokem a stanul přímo pod nimi. Storm-Johnsen křesl zapalovačem, zanítil svou pochodň a jistou rukou ji hodil přesně na buvolova široká záda. Za letu vzplálo dřevo mocným plamenem, jenž okamžitě sežehl kosmatou srst zvířete. Buvol se vzepjal s bolestným řevem na zadní

nohy, a pochodeň se mu svezla po hřbetu, spalujíc mu na něm kůži po celé jeho délce. Zbavil se sice té příšerné rudé věci, která mu způsobila takovou bolest, ale palčivý pocit na jeho zádech neustával. Malou chvíli se točil zuřivě do kolečka na jednom místě, a potom se pokusil setřít se sebe pálení třením hřbetu o strom, na němž seděli oba trosečníci. Ale páliło to ještě hůře, a tak se zuřivým bučením vyrazil na světlinu a zmizel na stezce, odkud muži přišli.

„Nerad dělám zvířatům bolest, ale ten by se odtud nebyl hnul do tmy,“ pravil omluvně Storm-Johnsen. Wang-Li se chystal slézt, ale Nor ho zadržel. „Myslím sice, že se náš přítel teď už válí někde v bahně a chladí si záda, ale jisté to není. Je pořouchlý jako opice a není nemožné, že na nás někde číhá za stromem. Bude lepší, když ještě chvíli počkáme.“ Učinili, jak řekl, a když se kolem nich nic nehnulo, opatrně slezli. I potom dávali cestou velký pozor, připraveni každým okamžikem uskočit pod ochranu stromů, ale s buvolem se už nesešli. Jejich opatrnost se jim však vyplatila při setkání s jiným obyvatelem pralesa. Na to setkání Storm-Johnsen nezapomene až do konce svých dnů.

Stezka končila u močálů s četnými stopami buvolů a kanců. Za ním začínal hustý křovinatý podrost, porostlý řidčeji mohutnými stromy, a půda už zřetelně stoupala, jako předzvěst srázných vrchů, které měli před sebou. Storm-Johnsen zahlédl už z dálky veliký rozložitý strom, který tkvěl polovinou kořenů ve svahu, kdežto druhá splývala volně k zemi. Ustupující svah i volné kořeny tvořily dohromady velikou dutinu, široce otevřenou, a Storm-Johnsen právě uvažoval, jaké zvíře by v ní asi mohlo přebývat, když se v temném otvoru něco pohnulo.

„Za strom a bud' me hezky tiše!“ zašeptal důrazně Číňanovi do ucha, a nezdržuje se vysvětlováním, zatáhl ho za široký dvojitý kmen, který je dokonale kryl a mohl se stát dobrým a snadno přístupným útlukem, kdyby bylo třeba. Čekali, dívajíce se upřeně k temné díře pod převislými kořeny, ale nic se neobjevilo. Storm-Johnsen už se domníval, že se mýlil, a chtěl říci Wang-Liovi, aby se dali zase na pochod, když se pod stromem vysunula veliká ohyzdná hlava na dlouhém krku a za ní nestvůrné tělo saně z pohádky. Storm-Johnsen zaslechl, jak Wang-Li zděšeně vedle něho vykřikl, ale nebyl

s to jej pokárat. Užasle třesl oči na zjevení, jež daleko předčilo to, co spatřil na dálku v noci za klamného svitu měsíce. Celou jeho pozornost k sobě z počátku upoutala jen ohyzdná rozevřená rudá tlama, ze které visel rozeklaný žlutý jazyk, ustavičně se pohybující, jak netvor kýval hlavou ze strany na stranu. Nemohl od ní odtrhnout oči a trvalo chvíli, než si povšiml i ostatních částí drakova těla. Kůže byla šupinatá jako kůže plazů, černá a pokrytá četnými jizvami, stopami bojů, které zvíře prodělalo. Oči, černé a vypouklé jako knoflíky, hluboko zapadaly pod silnými nadočnicemi. V rudé tlamě zableskly ostré dozadu zahnuté zuby.

„Jsou pořádné,“ pomyslnil si Storm-Johnsen a jeho pohled sklouzl k mohutným bočítým předním nohám drakovým, na prsty se silnými a dlouhými drápy. Řekl si, že takové drápy a zuby musejí udolat každé zvíře. „Možná ale, že mu křivdím,“ uvažoval sám u sebe. „Je šeredný, že jsem něco takového neviděl ani v snách při horečce, ale co sejde na zevnějšku? Je to nepochybně nějaká ohromná ještěrka a to bývají neškodní býložravci. Konečně i pravěký veleještěr brontosaurus byl nevinný býložravec, ačkoliv chudák vypadal tak, že by vyděsil setninu vojáků!“ Upokojen touto úvahou obrátil se k Wang-Liovi šeptem, co říká tomu tvorovi. Byl překvapen změnou, která se s Číňanem stala. Použil vyděšeně zrak na netvora a jeho žluté tváře podivně zezelenaly.

„Nu tak, co je ti, vzpamatuj se, vždyť je to jen veliká ještěrka!“ konejšil ho Storm-Johnsen. Wang-Li jen vrtěl hlavou. Něco šeptal, ale hlas se mu tak trásl, že Storm-Johnsen jen s námahou porozuměl. „Dlak sestoupil s nebe plo nás!“

„Samozřejmě, pro nás dva se bude zrovna tvůj nebeský drak obtěžovat! Hlavu vzhůru, stará pověro!“ Hluk z protější strany přerušil šeptané domluvy. Drak až dosud seděl na zadních nohou, obrácen k stromu, za nímž se skrývali, rozhlížeje se ustavičně nalevo a napravo. Ted' se zvedl a dal se pomalu na pochod, míjeje úkryt trosečníků na vzdálenost pouhých několika kroků. Storm-Johnsen si ho prohlížel se zatajeným dechem. Tichý, setmělý prales, dýchající těžkým pachem hniloby, a toto nestvůrné zvíře mu připomínaly obrazy pravěké krajiny s mohutnými přesličkovými stromy a s ohromnými j estery příšerných podob. Na okamžik zapomněl na své okolí a cítil se svědkem výjevu, který se odehrál před miliony let.

Zvíře kráčelo pomalu kolem nich, kývajíc hlavou ze strany na stranu a ustavičně pohybuje žlutým rozeklaným jazykem. Na vteřinu pocítil Storm-Johnsen strach, že je ucítí, a již se chystal vyzvat Wang-Lie, aby se vyšplhali na strom, ale drak šel kolem jejich úkrytu zcela nevšímavě. Číňan se tetelil hrůzou, a jak přešlápl na místě, vstoupil nohou na suchou větev, která hlasitě praskla. Pobouřenému Storm-Johnsenovi to připadalo jako rána z pušky, ale k jeho velikému údivu drak, jenž se právě díval na druhou stranu, vůbec k nim neotočil hlavu.

„Je hluchý jako poleno!“ šeptl Nor užasle. Toto zjištění mu přineslo podivný pocit úlevy. Netvor s takovou vadou mu už zdaleka nepřipadal tak hrozný jako okamžik předtím. Rozpomenul se, že všechny ještěrky mají velmi bystrý zrak, a chvilku starostlivě uvažoval, jsou-li za stromem dokonale skryti, ale potom přestal i na to myslet a všímal si jen draka. Odhadoval délku jeho trupu na čtyři metry a mocný silný ocas, který musil být strašnou zbraní, na půl druhého metru. Věděl, že žijí krokodýlové ještě delší, ale toto zvíře vypadalo mnohem hrůzněji než největší krokodýl, a byla to jeho výška, která způsobila takový dojem. Jak pomalu kráčel na všech čtyřech, nesl drak hlavu nejméně půl druhého metru nad zemí; ale když jednu chvíli začal panáčkovat jako zajíc, vzpřímil se do výšky

přesahující dospělého muže a podobal se skutečnému ještěru z pravěku.

Něco patrně před sebou spatřil, neboť se rázem zase spustil na všechny čtyři a nemotorným, ale rychlým pohybem se skryl v podrostu. Zmizel v něm tak dokonale, že by Storm-Johnsen nebyl býval s to říci, kde je, kdyby si nebyl ono místo dobře zapamatoval. Z hlubin pralesa se ozvalo slabé chrochtání stáda kanců a trvalo hodnou chvíli, než se černí štetináci objevili. Po celou tu dobu nedal drak o sobě nejmenší známky života. Choval se nevšímavě i vůči předním

řadám kanců, krácejícím pomalu s čenichem u země sotva deset kroků od jeho krytu. Storm-Johnsen si již myslel, že drak nadobro odešel, ale hned se přesvědčil, že se jen neodvážil na tak velkou vzdálenost útočit. Jeden z posledních vepřů, ohromný starý kus, uhnul poněkud stranou, a dostal se jen na tři kroky od číhajícího netvora. Z temného úkrytu vyrazila hlava s široce rozevřenou tlamou, ozvalo se bolestné zakňučení překvapeného zvířete a praskavý zvuk drcených kostí. Kanec klesl a ležel nehybně. Nad ním, široce rozkročen, stál drak, ohlížeje se napravo a nalevo, zatím co poděšené stádo zmizelo v podrostu.

To trvalo jen okamžik, potom se mocné drápy začaly do teplého ještě těla a jediným škubnutím odtrhly z něho celou zadní čtvrt. Drak ji uchopil do nestvůrné tlamy, zvedl vysoko hlavu, a potom, rozvíraje do široka dásně, až se mu kůže na krku vzdmula, pohltit ohromné sousto i s kopyty. Opakoval tento výkon i s druhou zadní čtvrtí své kořisti a zdál se mít dost. Chvilku ještě postál nad zbytky svých dravých hodů, jako by se nerad s nimi loučil, pak si čistotně několikrát otřel rudou tlamu o trávu a pomalu se vydal zpátky do svého doupěte, zažít v klidu, co pozřel.

„Ne, odvolávám, co jsem si o tom děsném zvířeti myslel,“ pravil o hodnou chvíli později Storm-Johnsen, když se opatrně prodírali na kraj lesa, zvolivše si zcela opačný směr, než byl ten, v němž leželo dračí doupě. „To není žádná nevinná býložravá ještěrka a nechtěl bych mu přijít do cesty.“ Poděšený Wang-Li krácel beze slova vedle něho. Pro něj byl drak nebeskou bytostí, která vzala na sebe pozemský tvar, a Storm-Johnsen měl dojem, že by nebohý Číňan považoval za smrtelný hřích její vůli se bránit, i kdyby šla na něj s úmyslem ho sežrat. Ostatně ani neměli čím se bránit a nezbývalo jim nic jiného, než dbát nejvyšší opatrnosti a snažit se jít drakovi z cesty dřív, než je spatří. „To je konec konců špatná vyhlídka,“ poznamenal Storm-Johnsen sám k sobě, „on má jistě daleko lepší oči než my.“

Les po tomto setkání s drakem již brzy přešel v džungli a potom jim nastalo svízelné slézání lávového vrchu, po ostré trávě nejprve, a pak přes rozpálený kámen, který jim nelítostně vracel žár slunečních paprsků. Chvillemi jim sjela noha po uvolněném kameni, a jednou se octl Storm-Johnsen na okraji propastného srázu; ale pomohl si z ne-

bezpečného postavení, dříve ještě než mu Wang-Li, jenž lezl jako kamzík, přispěchal na pomoc. Na vrcholu, kde stanuli udýchaní, zpočení a utmáčení ve chvíli, kdy i slunce dostoupilo nejvyššího místa své denní dráhy a zaplavovalo je nesnesitelným žářem, naskytl se jim rozhled po celém ostrově, jak Storm-Johnsen očekával. Byl to neveliký ostrov, podlouhlý ve směru od severu k jihu, s málo členěným západním pobřežím a s několika zátokami na východě. Les a džungle kryly valnou jeho část a nezdálo se, že jsou někde lidská obydlí, ať Storm-Johnsen napínal zrak, jak chtěl. Jiný menší ostrov, jenž neležel daleko, kryl jej na jihovýchodě, a malé, nepochybně zcela pusté korálové ostrůvky čnely jako černozelené skvrny z oceánu kolem dokola. Storm-Johnsen měl dojem, že se na východě, za druhým ostrovem, táhne nízké pobřeží jiného ostrova, značně vzdáleného; ale obzor tu byl zamlžen, a proto si nebyl svým pozorováním jist.

„Zdá se, že jsme tu jedinými pány,“ pravil k Číňanovi, když si unaveni sedli do skrovného stínu lávového balvanu. „Mohli bychom to rovnou všechno pojmenovat, jak se patří na pořádné Robinsony, ale za prvé je na to trochu horko, a potom bude lépe počkat, až si ostrov trochu víc prohlédneme.“ Dali se do jídla a tišili palčivou žízeň červenými bobulemi. Za jídla Storm-Johnsen uvažoval, co počít. Řekl si, že nebude na škodu prohlédnout si ostrov trochu důkladněji, poněvadž beztoho nemají nic na práci. Snad zjistí, že některé místo bývá navštěvováno loděmi — stopy po takových zastávkách zůstanou vždy — a potom bude účelné na takovém místě se utábořit a čekat na loď. Lodi, zejména plachetní, stavívají se často na zcela neobydlených ostrovech pro pitnou vodu. Storm-Johnsen byl přesvědčen, že jim prohlídka ostrova, jehož délku odhadoval na 35 kilometrů a šířku na 20, nedá mnoho práce, zejména budou-li se držet pobřeží. Draci a buvoli byli jistým nebezpečím, ale jinak se zdálo, že na ostrově není šelem, aspoň nenašli dosud po nich nikde stopy.

Po obědě začali sestupovat po východním svahu hory, aby se dostali na východní břeh, který neznali. Po krátké cestě našli malé jezírko, jež naplnila dešťová voda. Nebylo docela vyschlé a osvěžili se jeho vodou, i když byla hodně teplá. Brzy na to se stalo něco podivného. Sestupovali právě opatrně sráznou a neširokou roklí, když se za nimi ozval rachot řítících se balvanů.

Storm-Johnsen se překvapeně ohlédl a měl dojem, že se ze skalního záhybu vynořila hnědá hlava s černými vlasy. Trvalo to jen zlomek vteřiny a neměl ostatně čas se tam dívat déle, neboť se musil starat o záchranu před kamennou lavinou, ale byl by přísahal, že poznal svého zapřísáhlého nepřítele, Teralejtého. Brzy zjistil, a to za tragických okolností, že se nemýlil. Když šťastně přečkali kamenný příval na skalním výstupku, sestoupili už klidně do džungle, a brzy potom váhavě stanuli před lesem, u něhož končila. Hrozný výkřik smrtelné bolesti, jenž se ozval z lesního šera, a hned opět ztichl, je přimrazil na místo.

„To byl člověk!“ pravil přidušeně Storm-Johnsen, a nedbaje Číňanova zdržování, pustil se směrem, odkud zazněl hlas. Nekráčel dlouho, když spatřil v kaluži krve znetvořené tělo Teralejtého. V půdě, provlhlé krví, zřetelně se rýsovaly stopy, které spatřili na mělčině. Storm-Johnsen zavřel oči, přemožen na okamžik hrůzou. Pak si teprve uvědomil nebezpečí a rychle se rozhlédl na všechny strany, pokud to les dovozoval. Nikde se nehnul ani lístek, les byl klidný, jen z jeho neviditelných korun znělo skřehotání papoušků. Storm-

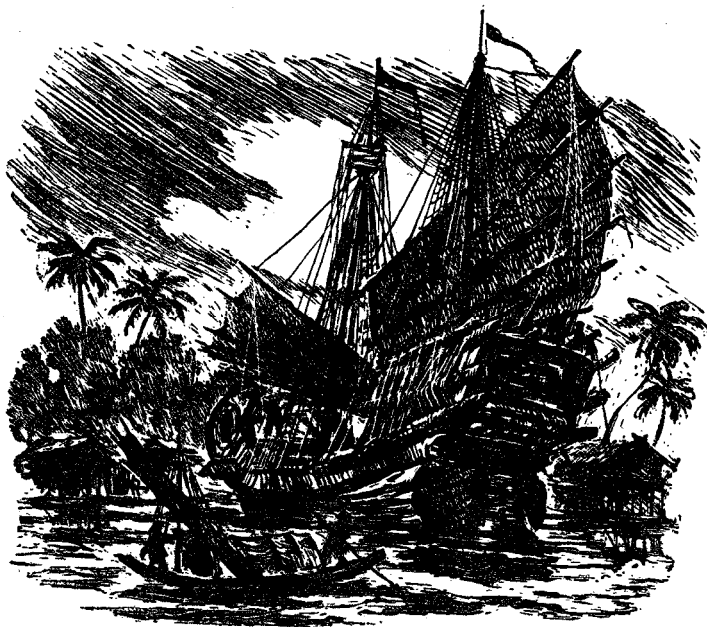
Johnsen se shýbl ke Kanakovi, pátraje po tepně, ačkoliv bylo na první pohled jasné, že Teralejté je mrtev. Tělo začalo pomalu chladnout a Storm-Johnsen si řekl, že není radno déle zde prodlévat. Nemohl Kanaka pohřbít, nemaje nástrojů, a když ani kamení nebylo po ruce, aby jím mrtvolu pokryl. Ač nerad, musil nechat Teralejtého ležet, jak ho našel.

Na proniknutí lesem už nepomýšleli, Wang-Li by tam nebyl vkročil za nic na světě, když mu Storm-Johnsen pověděl, co tam našel. Dali se na cestu severním směrem, džunglí podle lesa, a hezky daleko od jeho kraje. Wang-Li kráčel dlouho mlčky a ani Storm-Johnsenovi nebylo do řeči. — Hrozný konec Teralejtého, jenž se ještě před chvílí snažil zahubit je, dojal ho víc, než by byl očekával. Když po hodné chvíli Číňan přerušil ticho poznámkou, že drak ztrestal Kanaka za jeho zlé skutky, Storm-Johnsen se na něj nevrle obořil, že na trestání jsou tu jiní, a ne pitomí ještěři.

Tak došli na konec lesa a počali jej obcházet podle jeho severního okraje, když zaslechli vzdálené zvuky, pravidelně se opakující. Storm-Johnsen poklekl a přiložil ucho na zem. „To je bubnování,“ pravil radostně, když zase povstal. Věděl, že Malajci mají ve zvyku bubnovat, aby přilákali vítr k plachtám svých lodí. Bystře vykročili po hlasu bubnu a Storm-Johnsen měl jen strach, aby vítr nepřišel dříve než oni a loď jim neodjela. Měli však štěstí, a když navečer dorazili do krásné zátoky, našli tu nejen malou ves bambusových chýší, pokrytých palmovými listy, ale i nemotornou malajskou džunku.

Mezi četnou posádkou džunky byl na štěstí míšenec, který mluvil dosti slušně anglicky. Ten řekl Storm-Johnsenovi, že velitel džunky, která patří rádžovi velikého ostrova Sumbavy a která přivezla do zdejší trestanecké kolonie právě nové vězně, rád vezme na Palubu bílého tuana (pána) i jeho žlutého sluhu. Od něho se také dozvěděli, že ostrov se jmenuje Komodo, že na východ od něho leží rozlehlý ostrov Flores — Storm-Johnsen tedy dobře viděl šedý pruh země u zamlženého obzoru — a že rádža posílá na Komodo jen trestance, jichž tu v té době žilo asi padesát. Malajci se přátelsky rozdělili se svými hosty o pečené ryby, které měli k večeři, a potom ulehli všichni, neboť slunce zatím zapadlo. Za svítání se zvedl touže-

ný vítr a zvečera toho dne dojížděla džunka do Bimy, sídelního „města“ radži Bečery na ostrově Sumbavě. Dlel tu také holandský resident, který přijal trosečníky velmi vlídně, zejména světem scestovalého Storm-johnsena.

Pobyli si u něho čtrnáct dní, až do příjezdu poštovního parníku, který tu stavěl dvakrát za měsíc. Od svého hostitele se také Storm-Johnsen dozvěděl, že přírodopisci vědí o dracích na ostrově Komodo od roku 1912, kdy domorodci přivezli prvá dvě mrtvá zvířata do muzea v Buitenzorgu na Jávě, a že jim dali učené jméno *varanus komodensis*. Je prý to poslední zbytek pradávných ještěřů, kteří patrně měli svou vlast v Austrálii, odkud se dostali přes ostrovy až na Komodo. Zde a na přilehlých ostrovech se jedině zachovali, ačli ovšem nežijí v některém ztraceném koutě australské pustiny.

„To by tak asi bylo všechno, až na jednu maličkost,“ končil s úsměvem Storm-Johnsen, právě když náš vlak vjížděl do prostého narvického nádraží.

„Ze vám tahle výprava nic nevynesla?“ hádal jsem. Nor zavrtěl s novým úsměvem hlavou. „Snímky jsem sice Zeměpisné společnosti

nepřinesl, ale přesto jsem na té podivné cestě vydělal víc, než kdybych byl nafilmoval sopku Krakatou v okamžiku největšího jejího výbuchu. Zapomněl jsem se vám zmínit, že jsme se cestou podle lesa, v němž tak bídně zahynul ubohý Kanak, sháněli po nějakém jídle, neboť jsme nahoře na lávovém vrchu snědli všechno do posledního drobtu, takový hlad jsme měli po té horolezecké túře. Nic jsme sice neulovili, ale na jednom místě jsem našel mezi drobnou lávou, vyhřátou sluncem, tři vejce. Byla větší než pštrosí, nazelenalá a podivně žilkovaná, a právě jsme se rozhodli s Wang-Liem, že si je upečeme, když jsme zaslechli bubnování.

Blížkost lidí nás tak zaujala, že jsme na jídlo nadobro zapomněli, a na džunce bylo jídla dost, takže jsme se o ta vejce nestarali. Později, když jsem si na ně v Bimě vzpomněl, řekl jsem si, že budou už jistě zkažená, vždyť ležela na horkém slunci, když jsem je našel, a cestou bylo také řádné horko. Chtěl jsem je už zahodit, ale potom jsem se rozhodl, že si je schovám, jako jedinou památku z cesty. V Batávii mě Wang-Li opustil, sešel se tu se synem, za nímž jel. Rozešli jsme se velmi přátelsky a dodnes na podivínského, ale charakterního Číňana rád vzpomínám. V Batávii jsem musil čekat na loď do New Yorku, a poněvadž mě zatím americký konsul zásobil dostatečně penězi, udělal jsem si výlet do Buitenzorgu, kde mají velmi hezké museum přírodních věd. Viděl jsem tam vycpané varany a porozprávěl jsem si s kustodem sbírek o těchto nepříjemných zvířatech. Pověděl mi, že byla dopravena do Evropy a do Ameriky i živá — to jsem nevěděl — ale že v zajetí nevydržela. Vyslovil srdečnou lítost, že žádný z přírodopisců, kteří šli draky chytat na Komodo, nepřivezl jejich vejce. Nikomu se nepodařilo je nalézt a to, co měli v museu a chovali jako drahou mast — ani to nevystavili pod sklem, aby se tomu náhodou nic nestalo — bylo jen několik neúplných skořápek, nalezených domorodci.

Hned jsem si vzpomněl na vejce, která jsem si přivezl, a vydal jsem se pro ně do svého hotelu. Z opatrnosti jsem vzal s sebou jen jedno, a ukázalo se, že jsem moudře učinil. Kustod byl nad ním u vytržení, prohlásil je za krásný exemplář vejce komodského draka a nechtěl ani slyšet o tom, že bych si je ponechal na památku. Nabídl mi za ně dvanáct set holandských zlatých, a já jsem se s ním samo-

zřejmě o cenu nehandrkoval, vždyť to Komodo je konec konců jejich ostrov a třeba by tam potom dali tabulku: „Vybírat dračí vejce se pod pokutou přísně zakazuje!“ končil Storm-Johnsen se smíchem a dodal: „Za ta dvě ostatní dračí vejce mi dali v newyorském museu po tisíci dolarech, dvakrát tolik, než pan kustod v Buitenzorgu!“

To už jsme stáli na molu, kde na našeho milého přítele čekal parník.

KDYŽ SE NĚKDO STORM-JOHNSENA ZEPTAL, co se mu na Horách Větrné řeky tak neobyčejně líbí, nedovedl pořádné odpovědět. Měly zvláštní ráz...

MĚLY ZVLÁŠTNÍ RÁZ JAKO CELÉ SKALISTÉ HORY

V jejich hlubokých údolích, průsmycích a sedlech řádí zimní bouře, která tak zrádně zaskočila oba naše hrdiny. **Blizzard** vtrhne do krajiny neuvěřitelně náhle a právě proto je smrtelně nebezpečný. Teplota rázem klesne hluboko pod bod mrazu, z 10° C nad nulou až na -34°, divoký vítr přizene spousty prašného přemrzlého sněhu, obloha i země utone v jediné tmavé šedi. Člověk se octne v té čině jako v začarovaném kruhu. Ztratí smysl pro orientaci a začne bloudit. Ledový vichr rve dech od úst, rdousí hrdlo, oslepuje oči. Zmrzly sněžný prach vniká do každé sebemenší skulinky v oděvu, bodá do obličeje tisíce jehel. Běda, není-li nablízku les nebo stavení! Všechno živé musí pevně přilehnout k zemi nebo se schovat za nějaký balvan, nechat se zasypat sněhem a pod nelidsky studenou pokrývkou vyčkat, až se bouře přežene.

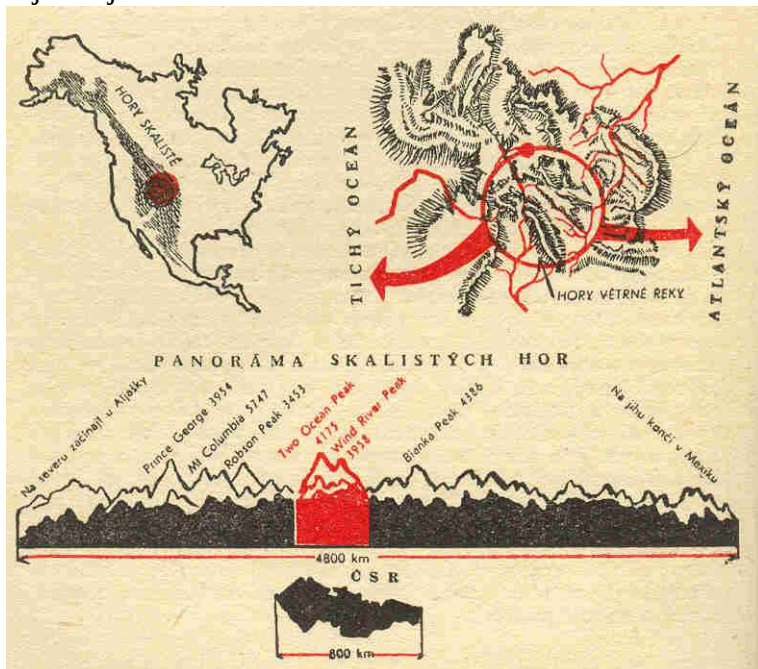
Vichřice dovede povalit na zem silné muže, koně i velké šelmy. Často se stalo, že lidé, kteří chtěli nerozumně vzdorovat a pokračovat v cestě domů, zmrzli vyčerpání a oslepeni několik desítek metrů od svého prahu.

Jak vůbec může dojít k takovému rozpoutání živlů? Nad Ledovým severním oceánem se na podzim a v zimě natěsňají masy mrazivého vzduchu. Jsou těžké — těžší a hustší než vzduch dole, který je ze všech stran obklopuje. Touží se rozepnout, rozprostít, rozlít jako kopec tající zmrzliny. Někde se roztékají poměrně pomalu a stejnoměrně — tak se rodí např. náš český severák — jinde se vyřítí v občasných výpadech pod lehčí vrstvy teplého vzduchu rychlostí závodního automobilu. Proti předlouhé hradbě Skalistých hor útočí ze severozápadu právě tímto způsobem. Netrpělivě vlétnou do řídkých teplých prostor, které si hoví v záštitě na jihovýchod od horského pásma, ale soutěsky, údolí a nakupené štíty sevřou jejich běh jakoby obrovskými kleštěmi. Vzdušný proud zuří v průrvách jako příval

vody v úzkém skalnatém korytě, a bičuje dvojnásob prudce zemi spoustami ze sněžných mraků, které s sebou přinesl.

Blizzard patří do skupiny t. zv. místních bouří a má své bratry a sestry po celém světě. Jejich tvář je zbarvena podle kraje, který navštěvují: na Sahaře zasypává karavany pískem žhavý **samum**, v povodí řeky Nilu vysouší stromy suchý a ostrý **chamsin**, novorossijský mrazivý **buran** rušívá občas pěkné a teplé počasí nad černomořským pobřežím Kavkazu, suchý, horký **afgánec** zastírá ve střední Asii slunce mračny prachu a na Sibiři se sněžná **purga** podobá **blizzardu** jako vejce vejci.

HŘBETY SKALISTÝCH HOR SE TÁHNOU CELOU SEVEROAMERICKOU PEVNINOU JAKO TĚLO OBROVSKÉHO KROKODÝLA

Hlava se dívá k žhavým pískům Mexika, krk se rozšiřuje na sever do mocného trupu a dlouhým, pomalu se špičatícím ocasem hrozí polárnímu sněhu Aljašky. Jsou to divoké a drsné hory a běloši do nich začali pronikat teprve před dvěma sty lety. Zatím co podle tvrzení současníků byl v r. 1700 východní atlantický břeh americké pevniny již tak hustě osídlen přistěhovalci z Evropy, že se dalo cestovat na koni od města Portlandu ve státě Maine až k jižním hranicím Virginie a každou noc přespát ve slušném městečku, lovili ve Skalistých horách svobodně Indiáni, kteří ještě nikdy nespátřili bílou tvář.

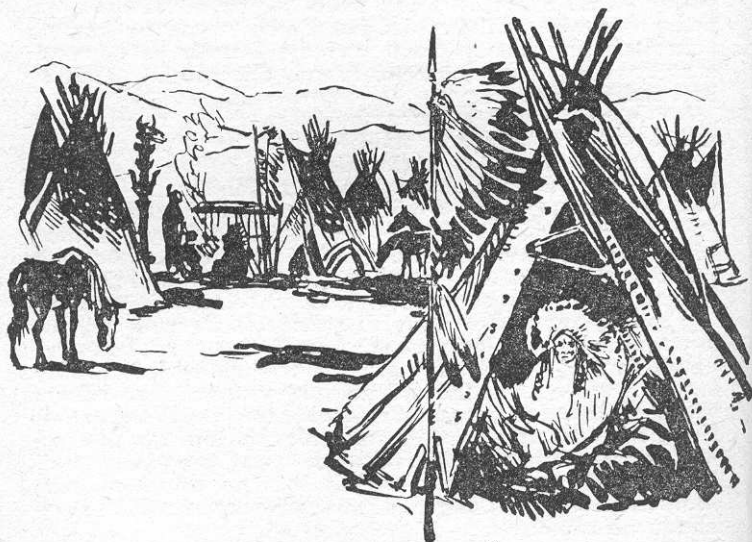
O padesát let později vyjednávali už s prvními francouzskými a anglickými obchodníky s kožišinami.

Rys, kamzík, puma, bobr, jezevec, medvědi, lišky a veverky vábili ze začátku jen málo bílých odvážlivců, ale pak proud sílil, přibývalo i potulných lovců, po cestách necestách přidrkotaly první povozy. Stavěly se pevnosti a srubové stanice k ochraně bílých obchodníků, kteří se báli indiánské pomsty.

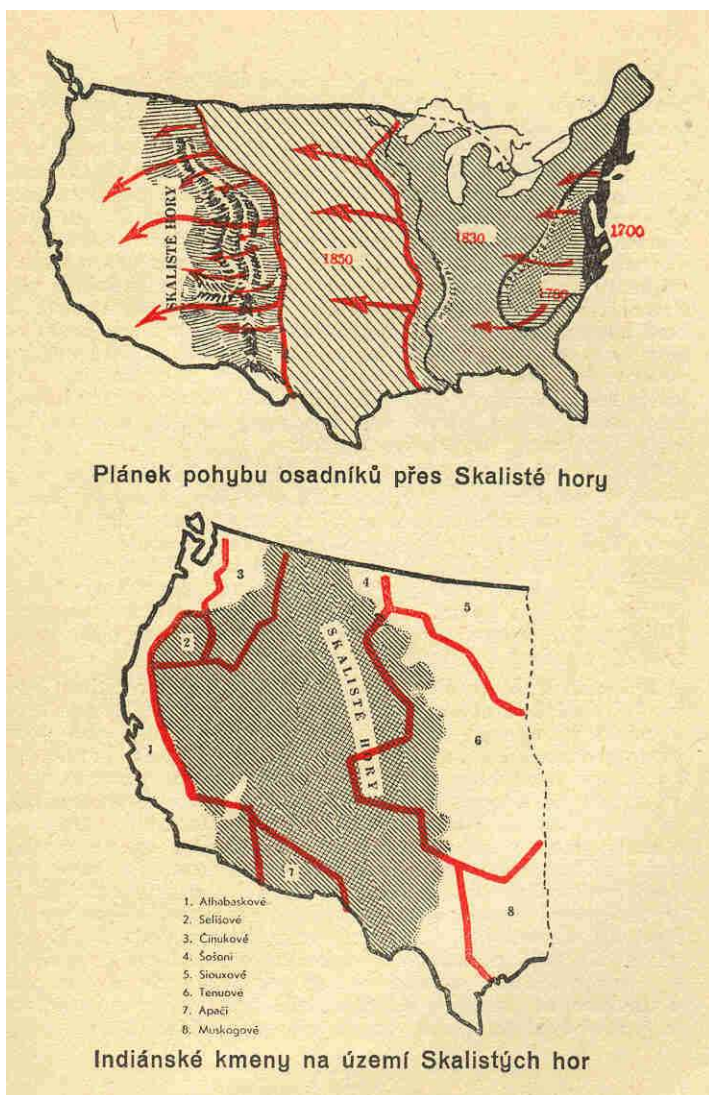
Jak plynul čas a severoamerická pevnina se postupně zalidňovala od východu stále hlouběji na západ, hranice mezi osídlenou půdou a divočinou se sunula blíž a blíž k hřebenům Skalistých hor. Lidé, zaclánějící si oči, dívali se proti západnímu nebi, kde zubatá hradba zastiňovala obzor. Dovídali se od lovců kožišin o úzkých soutěskách, jimiž se sotva prodere zpěněná řeka, o neschůdných, rozeklaných štítech, o vodopádech a jezerech, o hlubokých lesích, vyhaslých sopkách a horkých sloupech vod, jež tryskají ze země. Jiní hovořili střízlivěji. Poutník prý ani nepozná, že přišel do vysokých hor. Tak povlovně se zdvíhají z roviny, tak mírné a oblé jsou jejich bezlesé hřbety. Sirých plání a kotlin najdeš tam prý víc, než těch hřbetů, všude je schůdno, čas od času dokonce narazíš na spolehlivou indiánskou stezku — trail. Mnoho lovců a obchodníků si zejména zapamatovalo tak zvaný oregonský trail, který vedl územím oregonských Indiánů dnešními státy Montana, Idaho a Oregon a přetínal hory napříč, od východu na západ.

Pionýrské vozy přemáhají Skalisté hory

Indiánská vesnice kmene Šošonů

A právě tam, daleko za pásmem Skalisticých hor, se u pobřeží Tichého oceánu rozkládalo utěšené údolí řeky Willamette se širými rozlohami úrodné půdy. Chvála willamettského údolí se rychle šířila od úst k ústům a pronikala na východ. V roce 1848 se k ní úderem blesku přidružila zpráva, že v Kalifornii bylo v údolí řeky Sacramento objeveno zlato. Skalisté hory se ocitly v ohni útoku, jaký dosud

nepoznaly. Pěšky, na koních a ve vystěhovaleckých vozech s vysoko klenutými bílými plachtami ztěkaly tisícové zástupy horskou hradbu, neboť stála v cestě jejich cíli. Rozvážnější se řídili radami zkušených zálesáků a volili buď oregonský trail, anebo podobnou povlovnou cestu na jihu, zvanou Santa Fé. Přesto však zakoušeli lidé strašné útrapy. Na horských pláních byl velký nedostatek vody, místy se měnily v pouště a na poušti číhala smrt v horečném rubáši zízně. Když se pak povozy brodily řekami, bývaly pohlceny bezedným pískem.

Ti, kdo chtěli být co nejrychleji na druhé straně a příliš nevěřili nebezpečí cesty, dopadli obvykle ještě hůř. Vedle poctivých farmářů hrnuli se přes hory i dobrodruzi všech povolání, posedlí touhou po kalifornském zlatě. Dokonce i kněží, profesori, lékaři, právníci, obchodníci, zloději a falešní hráči, kteří nikdy nepoznali tvrdost průkopnického života. Když se dostali do divokých míst se strmými srázy, řítily se jejich povozy do roklín a rozbíjely se o balvany. Mlčící pustiny je navždy pohřbily.

Jednoho květnového dne roku 1869 přibil prezident Spojených států zlatým hřebem do pražce stříbrnou kolej v místě, kde se po pětiletém budování setkaly obě poloviny předlouhé železnice zvané Union Pacifik. První dráha, která probíhala celou severoamerickou pevninou od východu na západ, byla vyměřována a stavěna současně od obou konců. Vedla také Skalistými horami — po trase starého oregonského trailu, neboť nikomu se nepodařilo najít příhodnější cestu, než byla ta, kterou před dávnými časy objevili Indiáni. Teď se už mohli pionýři dostat do vytoužených zemí za horami poměrně pohodlně a bez nebezpečí. Proud přistěhovalců vsukutku zmohutněl jako lavina. Někteří podnikavci dokonce vyskakovali za jízdy z oken vagónu, nečekajíce, až vlak dojede do stanice, a úprkem se hnali k místům, kde tušili dřímát bohatství v podobě zlata nebo úrodných polí. Chtěli být první u cíle aby mohli zabrat nejlepší kus půdy. Kdyby nebyly v krátké době vystavěny dvě další pacifické dráhy, jedna na severu a druhá na jihu, byli by snad nedočkaví lidé v těch hrozných návalech přišli o život.

Skalisté hory drsně a mlčenlivě přihlížely lidským řekám, jež se přes ně valily. I v údolích a stráních jejich větvitých výběžků zachy-

tilo se dost osadníků. Mezi obchodní stanice a samotářské lovce kožíšin pronikaly houfy chovatelů dobytka, a když bylo na několika místech objeveno zlato, vzdula se vlna osadnického přílivu skoro tak vysoko jako před lety y Kalifornii. I zde rostla města takřka přes noc, i zde vznikaly státy a jeden po druhém vstupovaly do svazku Unie severoamerických států.

Ale divočina si zde přece jen uhájila své panství silněji než kdekoli jinde v Spojených státech. V leckterém koutu Skalistých hor zůstala příroda nedotčena a mohla poskytnout útulek zbytkům hrdých indiánských kmenů. Neboť Indiáni nade vše milovali volný život v prériích celé americké pevniny, odkud byli nemilosrdně vytlačeni bílými přistěhovalci. Vzpomínali na svá bohatá loviště, nenáviděli bělochy s jejich rvavou touhou po úrodné půdě a mstili se jim. Proto byly zbytkům Indiánů vyhrazovány rezervace, zvláštní území, kde měli žít v klidu a po svém. Jakmile se však v rezervaci objevilo cokoli, co přinášelo bohatství, rezervace se jednoduše zrušila a Indiáni byli zahrnání kamsi do jiné pustiny. Ve Skalistých horách i v podhůří se udrželo rezervací nejvíc, protože na té drsné oblasti záleželo osadníkům nejméně. Dříve Indiánům patřila celá Amerika; nyní se stali vyhnanci ve vlastní zemi a musili vzít zavděk jejími nejchudšími drobtý.

Bělošská civilisace připravila Indiány také o hlavní zdroj obživy — o nespočetná stáda bizonů. Říkává se jim též „američtí zubři“, protože jsou opravdu velmi blízcí příbuzní evropského zubra, který dodnes žije v běloruském pralese. Jsou ale mnohem nevzhlednější než jejich evropský bratříček. V obrovské hlavě, zarostlé huňatou houštinou dlouhých chlupů, svítí pod korunou mocných rohů malá, zlomyslná očka. Sklon mohutné šíje prozrazuje nesmírnou sílu. V době línání jim rezavě hnědá srst odpadává s těla v celých chuchvalcích a zvláště tehdy budí zvíře dojem tvora nadmíru divokého a sveřepého. Vyhlíží ten těžký brach o mnoho hůř, než jaký ve skutečnosti je: tupý, klidný, celkem důvěřivý a neútočný. Dá se poměrně snadno ulovit a jistě právě proto byl před lety téměř vyhuben. V době Kolumbově žilo v severní Americe snad na 60 miliónů kusů bizonů. A protože Indiánů tam nebylo nikdy víc než sto tisíc, měl vlastně každý rudoch, každá indiánská squaw i každé maličké dítě už od narození v

zásobě pro svůj užitek na 600 kusů dobytka. Nemusili se o ně vůbec starat; bizoni pobíhali volně po prériích a živili se sami. Stačilo v příhodný čas vyjet na lov a složit tolik kusů, kolik jen kdo potřeboval k obživě.

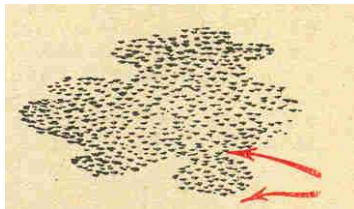
Jaké neštěstí pro všechny indiánské kmeny, když s příchodem bělochů začalo bohatství nezadržitelně ubývat! Ke konci minulého století se žalostně scvrklo na pouhých 800 kusů pro celou severoa-merickou pevninu! Tu už mohli jen starí muži vzpomínat u ohňů na dávné časy, kdy jejich krev byla zjitřena vášní lovu a oni na svých rychlých koních harcovali do prérií, kudy táhla tisícová stáda.

Lov byl většinou hromadný, šlo tedy vlastně o pořádání honů s ustálenými pravidly, která se podobala téměř vojenské taktice. Když skupina Indiánů na koních narazila na stádo příliš početné (třeba i několikatisícové), vytvořila jakési klíny a snažila se nejprve odštěpit od stáda menší shluk zvířat.

Jakmile se to podařilo, zahnali jezdci toto menší stádečko na takové místo, kde by příhodně a snadno mohli rozvinout další manévry.

Místo musilo být pokud možno rovné a musilo mít hodně volného prostoru pro bleskurychlý cval.

Neboť lovci se nyní rozdělili do

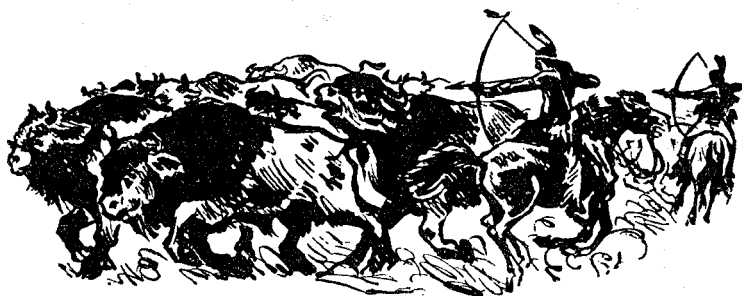
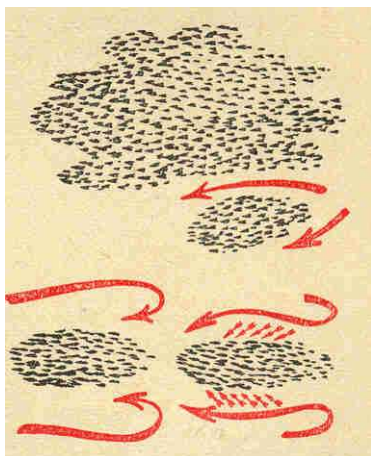
dvou stejných skupin a rozjeli se tryskem, v řadě jeden za druhým, kolem obou boků stáda, jako by je chtěli obklíčit.

A téměř to také udělali. Před uzavřením kruhu začal však každý jezdec otáčet koněm do malého oblouku tak, aby mohl najíždět na stádo šikmo proti směru jeho pohybu.

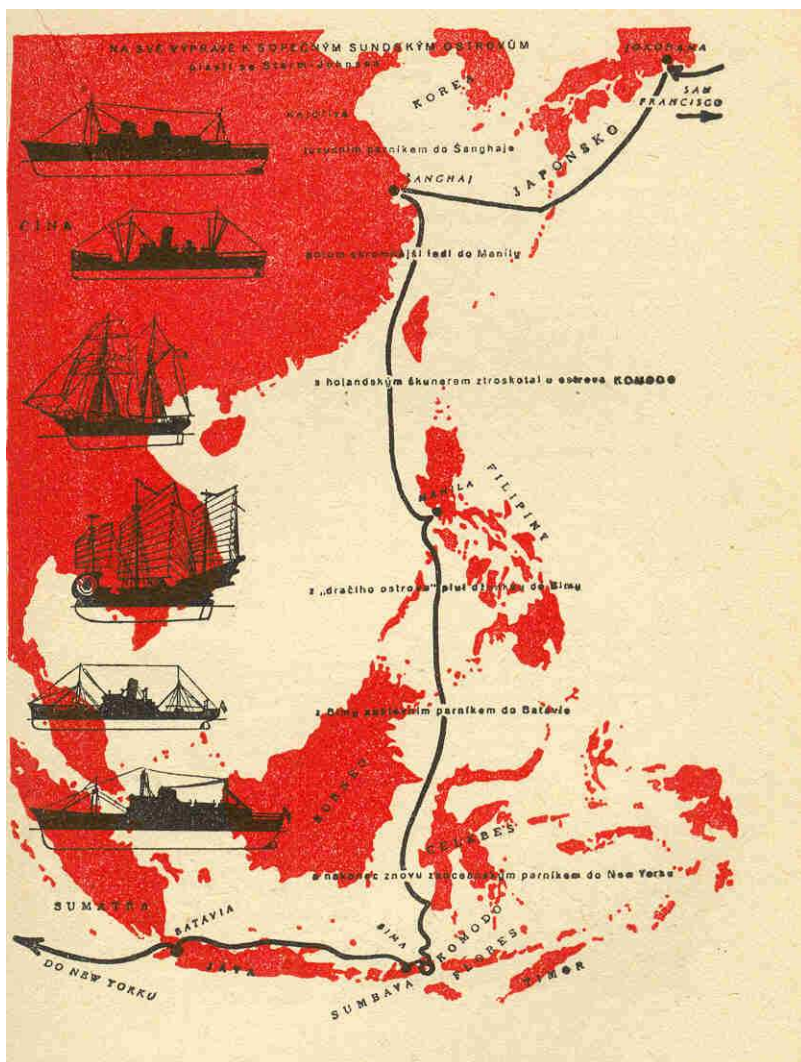
Teď už záleželo na jezdeckém umění, pohotovosti, odvaze a střelecké přesnosti každého jednotlivého muže. Najížděje proti stádu napjal lovec svůj luk a odstřeloval jednotlivá zvířata. To vše se odehrávalo v šíleném trysku, za zběsilého a zmateného dupotu stáda, za stálého nebezpečí, že kterýkoli poraněný býk rozzuřen napadne koně i s jezdcem a pobodá je nebo rozdupe.

V zimě volili Indiáni jiný způsob honby, divošský a krutý. Kolem odděleného stáda zapálili v kruhu prérii, vysoká přeschlá tráva obklíčila zvířata zakratičko mořem plamenů a vyděšené stádo bylo pak dobíjeno uprostřed ohnivého prstence.

Bizoni nedávali Indiánům jen potravu, z bizona pocházelo skoro všechno, co nezbytně potřebovali k životu: z kůže se vyráběly šaty, mokašiny, pokrývky na stany, měchy na vodu i nádoby na vaření (vařilo se tak, že do zavěšeného měchu s vodou vhazovali rozžhavané kameny z ohniště, až uvedli vodu do kлокotu). Kůže a kosti byly

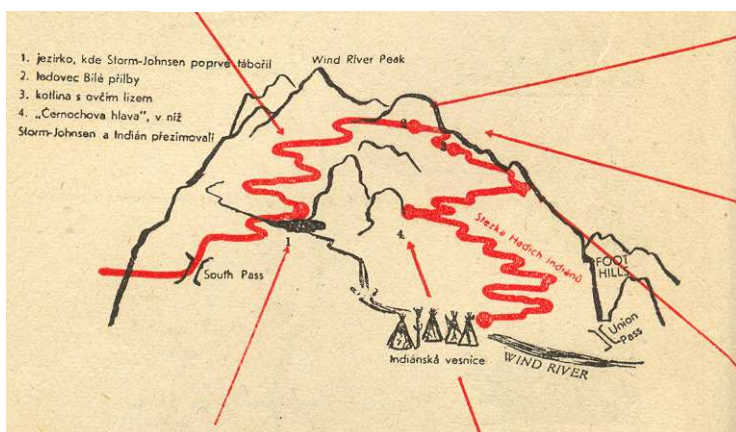
materiálem téměř pro všechno domácí nářadí. I šlachy a střeva se zužitkovaly ke kroucení provazů a k výtečným tětívám na luky.

1) Zde spatřil stádo DIVOKÝCH KOZ. Zcela nepochybně jde o kamzíky běláky. Storm-Johnsen je přirovnává k malému bizonovi a oni opravdu bizona připomínají svým silně skloněným hřbetem, statnou, přes metr vysokou postavou, huňatou bělavou srstí a dlouhou bradou. Žijí v Kanadě i v USA a milují vysoké hory: v létě šplhají za pastvou až do výše 4000 m. Před lety by je byli málem vyhubili pro jejich hustý, sněžný zimní kožíšek. Dnes prý běláků opět mírně přibývá, protože jsou chráněni zákonem a jejich kožešina vyšla z módy.

1

3

2

2) Zde se Storm-Johnsen a Indián utkali s medvědem GRIZZLY. Když ho přírodovědci po latinsky pojmenovali „strašlivý“, popřáli asi sluchu obyvatelům Skalistých hor, kteří o něm odedávna tvrdí, že je to zlý a svěřepý dravec. Pohled na šedého huňáče nahání opravdu hrůzu, zvláště když se člověku připlete do cesty tvor s palicí delší než hlava velkého koně, s kůží, jež může měřit i přes 3 m délky, obr váhy někdy až půltunové. I on však bojuje až tehdy, cítí-li se ohrožen na ži-

votě nebo brání-li svá mláďata. Můžeme se mu divit? V takovém případě dovede bojovat statečně i drobná lasička.

3) Zde zahlédl Stoim-Johnsen KOJOTY. I když se v zimě shlukují do smeček, nikdy se neodvážejí obtěžovat člověka. Chovají se ostatně zbaběle i vůči zvířatům a podobají se tak povahou šakalům. Můžeme je opravdu považovat za jakési zástupce šakalů pro severní Ameriku. Vyhlížejí trochu jako zavalitě lišky, ale mají vyšší běhy. Za tichých noci dovedou provozovat hoto-
vé koncerty — asi tak, jako někdy naši psi na vesnici při měsíčku. Jejich táhlé vyti a poštekávání nerozlučně patří k oněm tajemným nočním zvukům divočiny, jež rozechvívají srdce všech lovců a cestovatelů.

4) Zde postřelil HORSKÉHO BERANA. Mohutné zvíře, které může vážit až 180 kg (tedy tolik, jako náš průměrný jelen), patří k druhu t. zv. ovčí tlustorohých. To jméno je opravdu na místě, protože beran je obdařen rohy vskutku neuvěřitelně obrovskými. Jsou někdy až přes 30 cm tlusté a skoro 25 kg těžké. Jen si představte, že byste měli nosit na hlavě čtvrt metrického centu! A přece se beran potuluje se svým stádem po nepřístupných horských stráních právě tak jistě a bezpečně jako my na rovné louce. Protože je zároveň velice ostražitý, dá se ulovit jen s největšími obtížemi a s notnou dávkou štěstí.

5) Zároveň byl vyrušen ORLEM BÉLOHLAVÝM. Hnědý dravec s leskle bílou hlavou, krkem a ocasem zůstává věrný severoamerické pevnině. Američané si jej z vděku za tu příchýlnost zvolili do státního znaku USA, ale když byl návrh podáván, ozvalo se mnoho nespokojenců: pták prý si nezaslouží být symbolem Spojených států, nemá prý dvakrát ušlechtilé sklony. Nedá se však říci, že by se tento menší příbuzný euroasijského orla mořského, mě-

řici v rozpětí křídel asi 2 m, nějak podstatně lišil způsobem života od jiných členů velké orlí rodiny.

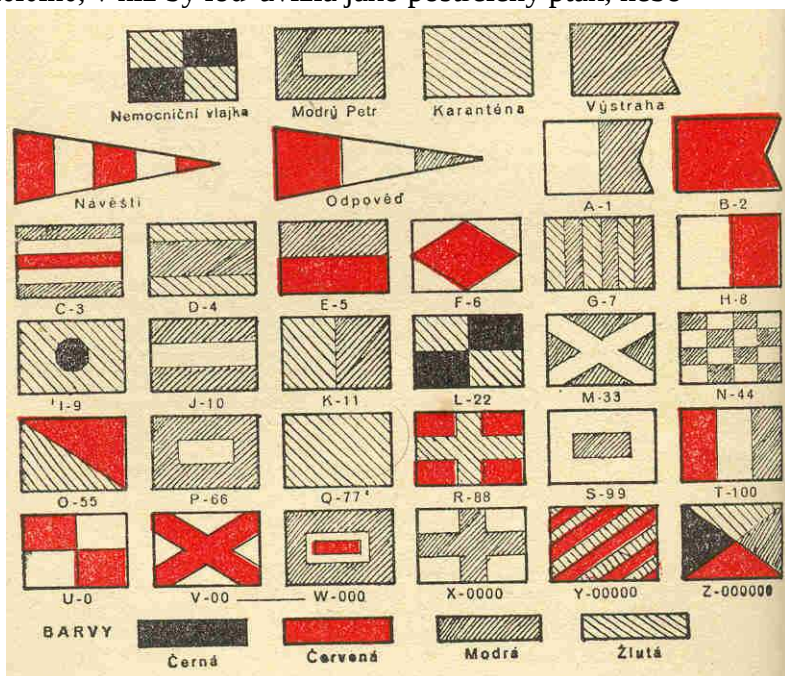
6) Jeskyně, kde se setkal s PUMOU. Říká se jí také kuguár a má snad nejhorší pověst ze všech amerických šelem. Ta veliká žlutá kočka vraždí lstivě a krutě vše, nač se odváží, ale přespřílišnou statečností nevyniká. Člověku většinou nebývá nebezpečná a její odvahy a dravost se často přehání, zvláště v dobrodružných románech. Houževnatosti má zato nazbyt. Málokterý savec se tak uměl přizpůsobit nejrůznějším druhům podnebí jako puma. Od vyprahlých jihoamerických pustin rozšířila se na jih do nehostinné Patagonie i na sever přes tropické pralesy brazilská do Mexika a dál až na studený sever USA a Kanady.

7) Zde ulovil veverku DEŇKU. Podobá se trochu naší veverce a trochu syslovi, je roztomilá, něžná a ráda si hraje. Můžete se s ni shledat v kdekterém americkém lese. Četné druhy deněk jsou zajímavě vybarveny, např. deňka třináctipásá. Jak už jméno napovídá, je po celém tělíčku pěkně pruhovaná, od čenichu až k oháňce.

PROČ SE VLASTNĚ OCTL STORM-JOHNSEN S ČÍŇANEM NA OSTROVĚ DRAKŮ?

Kapitán holandského škuneru nedbal vlajkových signálů protijedoucího tankového parníku.

Vlajkami se lodi dorozumívaly od dávných dob. Posádky pluly na širém moři úplně odříznuty od světa, od pevniny, od domova. (Spojení bezdrátovou telegrafií bylo zavedeno teprve na začátku našeho století.) Jak bylo milé potkat loď a vyměnit s ní alespoň pozdrav! Jak důležité bylo vyslat druhům varovný signál o blížící se bouři, o mëlčině, v níž by loď uvízla jako postřelený pták, nebo

o obrovské kře, která z devíti desetin je ukryta pod vodou a hrozí zrádně rozdrtit kýl i lodní boky! Jak smrtelně významné bylo zachytit takový signál!

Různobarevným vlajkám a praporkům dávali námořníci vždy přednost před jakýmkoli jiným druhem signálů, na př. před zname-

ními zvukovými. Údery gongu, píšťalou nebo sirénou mohlo se sdělit jen několik nejjednodušších smluvených zpráv a výstrah, a proto používali zvuků jen v mlze. Lehké, pohyblivé pestré vlajky mohou v nespočetných kombinacích vyjádřit každé slovo, každou myšlenku, mohou promlouvat lidskou řečí. Mohou sdělovat výstrahy před nebezpečím všech druhů právě tak přesně a podrobně jako údaje o správném směru plavby, o síle mořských proudů, o stavu ledu v zamrzajících přístavech, nebo pohotově předpovědi o větru a bouřích, a mohou pomoci lodi, aby si ujasnila, kterým bodem oceánu právě proplouvá.

Vlajkovou výzbroj spatříte na jednoduchých dřevěných člunech tichomořských domorodců — jak byste ji byli mohli vidět před tisíci lety — a můžete ji zrovna tak dobře zahlédnout i na nejmodernějším parníku, vybaveném radiovým spojením, televizí a radarem. I dokonalé technické spojení může občas zklamat, může být přerušeno právě ve chvílích nejvyššího nebezpečí, kdy jediný signál znamená záchranu pro celou loď. Proto si každé námořní plavidlo ponechává v záloze starou jednoduchou vlajkovou signalisaci.

Mezi vlajkami na domorodých člunech v Tichomoří a mezi těmi, kterých se běžně používá na moderních obchodních, poštovních i válečných lodích, je ovšem rozdíl. Dokud před staletími vyjížděly na oceán k osamělým výpravám jen lodi hrstky tehdejších velmocí (hlavně Španělska, Holandska a Anglie), dokud čilejší plavební ruch vládl jen blízko pobřeží, měl každý stát a někdy i kraj různé soustavy vlastních vlajkových abeced. (Domorodci v Tichomoří používají dodnes svých člunů pouze k pobřežním plavbám anebo ke krátkým cestám na sousední ostrov. Proto jim stačí znát pouze signály svého náruďku nebo kmene, proto si dodnes udrželi své vlastní vlajkové značky, staré snad tisíce let.)

Když však začal rozkvétat obchod mezi jednotlivými světadíly, a každý národ, pokud jen trochu mohl, stavěl horlivě lodi; aby mohl výhodně dovážet i vyvážet co nejvíc zboží, přibývalo na světových mořích plachetnic i parníků pod barvami nejrůznějších států. Lodi nesly na palubách posádky ze všech konců světa, které hovořily spoustou rozličných jazyků. A přece se ten mořský Babylón chtěl navzájem dorozumět. Byli konec konců všichni na jedné vodě, spo-

jovalo je společné nebezpečí a společná strážení plavby. Včasná zpráva je na moři nejlepší pomoc — to věděli dobře z mnohé trpké zkušenosti. Proto uvítali s nadšením vynález Angličana Marryata. Kapitán Frederick Marryat (1792-1848), proslulý autor dobrodružných románů (dodnes s potěšením čteme jeho „Kormidelníka Vlnovského“) a výborný mořeplavec, vládl mocnou zámořskou lodí právě tak zdatně jako svým perem. Ošlehán větry všech oceánů, vymyslel novou soustavu vlajkových signálů, jejíž hlavní cena spočívala v tom, že smluvené značky byly zapsány do velké knihy, kterou musila mít na palubě každá anglická loď. V knize bylo pamatováno na každou potřebnou podrobnost námořního života, a proto se jí brzy začaly řídit i lodi ostatních států. Byla doplněna a přeložena do nejrůznějších jazyků, takže jí může rozumět každý námořník. Pluje dnes s obchodními, poštovními, výzkumnými i válečnými loďmi celého světa.

Každá vlajka znamená jisté písmeno v abecedě, ale k vysílání zpráv po jednotlivých písmenech se přistupuje jen výjimečně, na př. je-li třeba signalisovat jméno nějaké osoby. Byl by to způsob nesmírně zdlouhavý a kromě toho by zprávy byly srozumitelné jen v tom národním jazyce, kterého by použila vysílající strana. Proto každá vlajka a hlavně různé skupiny vlajek vyjadřují také určitá slova nebo věty. Seznam těch slov, doprovázený písmeny příslušných vlajek, tvoří vlastně obsah signální knihy.

JAK SE SIGNALISUJE?

Když se lodi na moři potkají, nejprve se podle starého námořního zvyku pozdraví vztyčením národní vlajky. První zdraví loď která vyjíždí z mateřského přístavu nebo ta, která předjíždí. Jestliže pak chtějí navázat signalizační spojení, musí

1. volající loď pod svou národní vlajkou vztyčit zvláštní praporek — kódovou vlajku — která je vlastně jakousi výzvou k rozhovoru.

2. druhá loď vztyčí ve dvou třetinách své signalizační žerdě vlajku E na znamení, že výzvu vidí a přijímá.

3. teprve potom může první loď začít s vysíláním zprávy.

Vlajky se vytahují po skupinách podle klíče signální knihy. Když přijímající námořník na druhé lodi nezná signál nazpaměť, vyhledá si v signální knize skupinu vlajkových písmen, jež byla právě vztyčena, a za skupinou přečte příslušné slovo nebo větu.

Mezitím stáhne vysílající námořník na první lodi vlajkové lanko, vymění vlajky do nové skupiny, vytáhne ji znovu na žerď a vyšle tak další signál.

Je-li vytažena jen jediná vlajka, znamená to vždycky životně důležitou zprávu:

(obr. vlajky O) = **Muž přes palubu!**

(obr. vlajky K) = **Zastavte okamžitě vaši loď!**

(obr. vlajky W) = **Potřebuji lékařskou pomoc.**

I dvě vlajky na signálním lanku hovoří o vážných záležitostech:

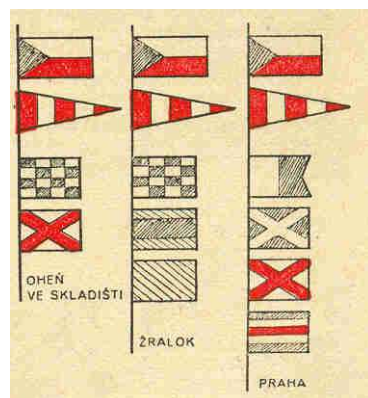
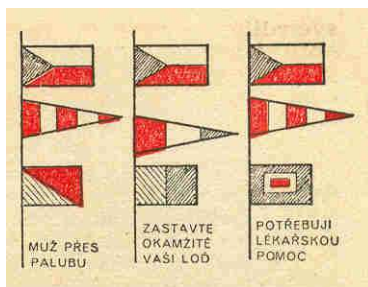
(obr. vlajek NV) = **Vypukl mi oheň ve skladišti zásob!**

Tři vlajky se zmiňují o nejrozličnějších věcech, které se zběhnou na moři, na lodi i v přístavu a mají nějaký význam pro zdárnou plavbu.

(obr. vlajek NDO) signalisuje na příklad, že se nablízku objevil **žralok**.

Čtyři vlajky oznamují zeměpisnou délku a šířku, názvy zeměpisných dat, která námořníci potřebují ke své práci. (Obr. vlajek AMVC) je na příklad značka naší zlaté Prahy.

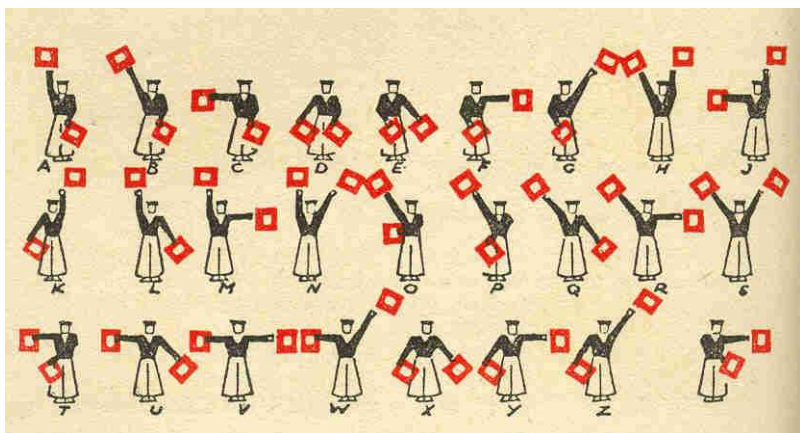
Někdy zůstávají jednotlivé vlajky vztyčeny nadlouho, třeba i po celou dobu plavby. Loď, jež veze výbušniny, musí neustále upozorňovat na svůj nebezpečný náklad **červeným B, žlutočerné L** vyhlašuje poplašně, že na lodi řádí nakažlivá nemoc, **vlajka P** (námořníci jí

říkají „modrý Petr“) vybízí posádku, aby se ihned vrátila na palubu, protože loď se chystá co nejdříve vyplout na širé moře.

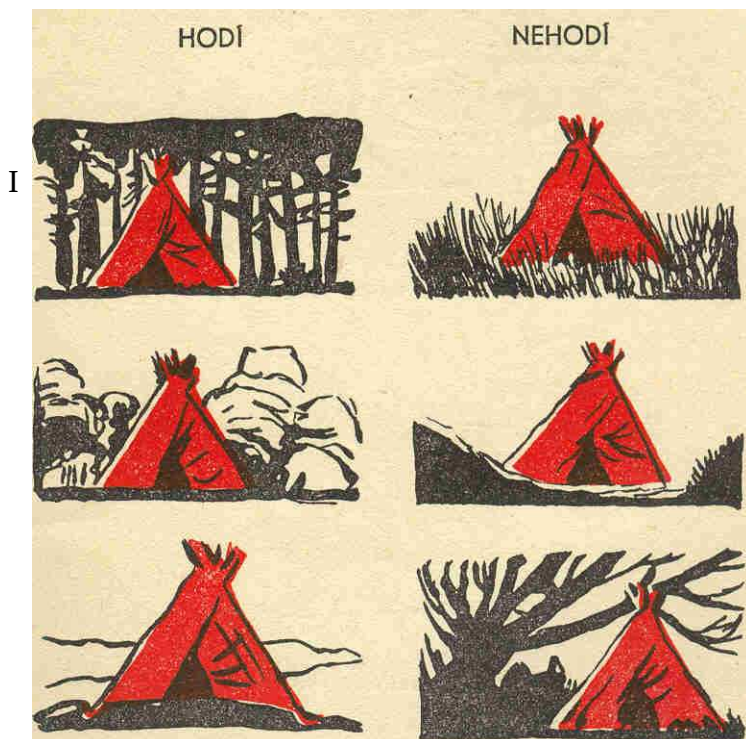
Muži na lodích se rádi dorozumívají ještě jinou signální abecedou. Je k ní zapotřebí všeho všudy dvou stejných jednoduchých praporků — a dvou obratných rukou. Má ovšem jednu velkou nevýhodu: přijímající námořník musí znát jazyk, jímž vysílající loď signalizuje.

Tak provázejí barevné vlajky celé pestré námořnické putování od přístavu k přístavu, z oceánu na oceán a pomáhají statečným mužům v boji s nesmírným vodním živlem.

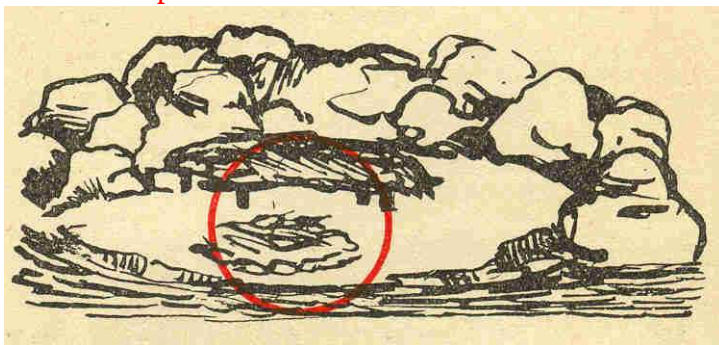

VYHLEDAT TÁBOŘIŠTĚ NA KOMODU NEBYLO SNADNÉ.

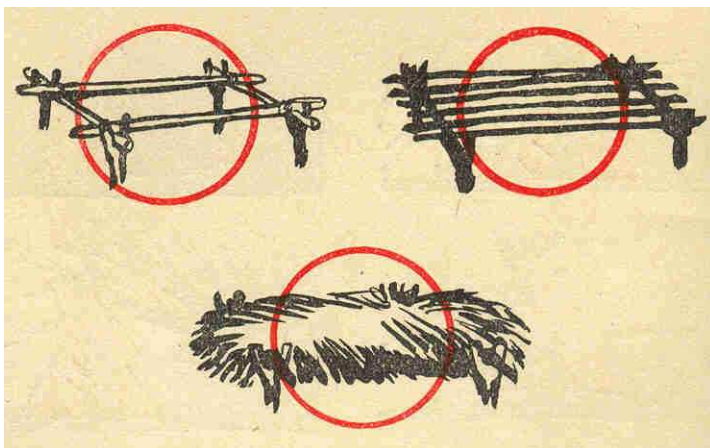
K táboření se

STORM-JOHNSEN A ČÍŇAN se utábořili výhodně: před větrem byli chráněni balvany, před hmyzem vypálenou trávou, měli nablízku vodu a topivo.

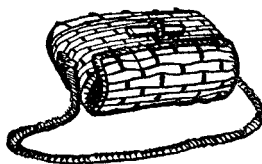
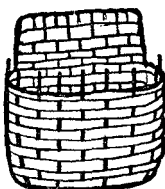
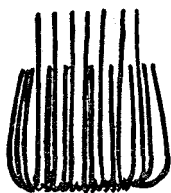

Polní lůžko z větví si upletli bez velkých obtíží:

Malý Číňan Wang-Li uměl také uplést ze šlahounů popínavých
rostlin kabelu

cestovní tlumok

dovedl chutně upéci zvěřinu na rožni

v hlíně

Kromě toho, že dokázal ještě mnoho jiných věcí, znal zahánět těžké chvíle příběhy moudrého Lao-Tse, jehož sošku při sobě stále nosil.

Sedí na volkovi. Je to snad obyčejný čínský venkovan se svým jednoduchým slunečníkem a jeho tvář je široká, dobrá a teplá jako slunce. Usmívá se, ale úsměv je zároveň pln starosti. Nikdo přesně neví, kdy se narodil. Je tomu však jistě alespoň pět set let před naším letopočtem, kdy u jednoho čínského královského dvora spravoval archiv a spisoval státní dějiny. Tenkrát nebyla Čína jednotným státem jako dnes. Země byla rozštěpena hranicemi mnoha rozličných království a vladaři mezi sebou rádi válčili. Říkává se, že Čína je říší moudrosti a velkých vynálezů. Tak tomu vskutku bylo už za časů Lao-tseových: Číňané znali odlévat bronz, vyráběli keramiku, používali železa. Při řekách pracovaly mohutné stroje na umělé zavlažování polí, která se také uměle hnojila. Byla osévána účelně, podle promyšleného pořádku. Učenci složili přesný kalendář, který denně zachycoval pohyb slunce a měsíce na obloze. Věděli, jak po sobě následují sluneční zatmění. Pozorovali dráhy komet a zaznamenávali je. Sestavili první seznam hvězd na světě. Na cestách určovali směr podle kompasu. Objevili nezávisle na Evropanech jednu z nejdůležitějších geometrických pouček, kterou známe pod jménem „Pythagorova věta“.

Prastaré rukopisy s vyobrazeními dokazují výmluvně, že už tenkrát pronikli nejedno tajemství lidského těla i umění lékařského. Herbář s dvěma sty druhy rostlin napovídá, jak pečlivě a pozorně schraňovali čínští mudrci vědomosti o pokladech přírody.

A byli i takoví, kteří přemýšleli, jak by lidé měli lépe žít. Pokoušeli se vyzvědět, proč musí války ničit životy a pole, proč musí rolník jíst pomalu hůř než zvíře, zatím co vladařský dvůr a mandarini se přejídají na hostinách, obveselování hudebníky, oděni v hedvábí a kožíšiny. Všimli si všeho, co bylo vynalezeno, všeho, co bylo objeveno o zemi, hvězdách, rostlinách i zvířatech. Pátrali po minulosti měst a říší a srovnávali ji s přítomností. Podle jakých zákonů odvíjí se nit osudu přírody, lidí, národů? Hledali moudrost života jako žíz-

nivec na poušti a našli vskutku mnohé zlaté zrno, jež podrželo svou cenu až po naše časy.

Na filosofa Lao-tse nevzpomínají jen Číňané; celý svět si dodnes váží jeho stručných ponaučení a rad, vtělených do knihy **Tao te t'ing**. Vypráví se, že Lao-tse kteréhosi dne opustil své místo v dvorním archivu, neboť pozoroval, že poměry ve státě Čou se horší den ode dne. Vydal se na dlouhou pouť k západním hranicím. (Stát Čou ležel přibližně v prostoru dnešní provincie Honan.) Když dorazil až k nim a chtěl je překročit a vzdálit se navždy od lidí, s nimiž společně žil, zastavil jej velitel pohraniční stráže. Poprosil prý mudrce, aby mu napsal knihu,, v níž by zachytil své učení. I vyhověl Lao-tse důstojníkovi, napsal knihu o pouhých pěti tisících slovech a nazval ji **Tao te t'ing**. Potom přešel hranice a nikdo z těch, kdo ho znali jej už nikdy víc nespatrił. Jak vypráví stará pověst.

Ve skutečnosti asi napsali knihu Lao-tseovi žáci: bylo totiž ve staré Číně rozšířeným zvykem, že učedníci zaznamenávali písmem odkaz svých mistrů

O spisu brzy věděla celá Čína, neboť mluvil moudře a docela jinak, než ponaučení a příkazy, které uděloval panovník a jeho dvorní filosofové. Ti tvrdili, že svět řídí neviditelný „nebeský vládce“, kterému se líbí lidská pokora a poslušnost.

V **Tao te t'ing** mohl se každý dočíst, že příroda ani lidé nepodléhají bohu, nýbrž zákonu **tao**. Tao je věrný syn přírody a světa, tryská z jejich náruče. Nepřišel na svět odnikud shůry, žije jen s přírodou, s živly, předměty a tvory, kteří se den co den rodí. Určuje pořádek ve zmatku věcí a ukazuje lidem směr k dokonalosti, spokojenosti a klidu. Je přirozeným během světa. Člověk jej má sledovat a neprotivit se mu. Kdo porušuje tao, páše zlo. Vládci porušují tao, když vybírají od lidu nesnesitelné daně, sahají na jeho obydlí a přezírají jeho život.

Přirozené tao připomíná napjatý luk. Když jeho vrchní díl klesá, dolní se zvedá. Odnímá, co přebývá, odebrané však vrací tomu, kdo je potřebuje. Přirozené tao odnímá bohatým a vrací chudým, co jim bylo odebráno.

Není většího neštěstí, než neznat hranice své vášně, a není většího nebezpečí, než bažit po bohatství.

Moudrý člověk jedná jinak:

Protože se nevystavuje na odiv, září; protože nemluví o sobě, je slavný, protože sebe neoslavuje, je zasloužilý; protože se nevyvyšuje, je mezi druhými uznáván.

Je činný po celý den a nevzdává se namáhavé práce.

Nemá vlastní srdce. Jeho srdce se skládá ze srdcí lidu.

Ví že všechno na světě je v pohybu, že věci se vyvíjejí a mění ve svůj opak.

Neúplné se stává úplným, křivé se napřimuje; prázdné se naplňuje, zestárlé je vystřídáno novým.

Věří, že nova dobrá věc, i kdyby byla zpočátku slabá a nepatrná, nakonec zvítězí nad starým zlem. Ať se jiní posmívají, ať upadají na mysl, ať si pohrdlivě mávají rukou!

Moudrý člověk dobře ví, že

tvrdé a pevné bývá to, co zmírá, něžné a slabé to, co začíná žít.

Nenávidí válku a miluje mír, neboť

kde meškalo vojsko, tam roste trní a bodláčí. Po velkých válkách nastávají hladová léta.

Je nutno udělat vše, aby pokrm lidí byl chutný, jejich šat krásný, obydlí klidné a jejich život veselý. Sousedící státy by na sebe pohlížely z dálky, vzájemně by poslouchaly kokrhání kohoutů a štěkot psů, a národy by až do stáří a smrti nemusily putovat z místa na místo.

Lao-tse byl jedním z těch, kdo se významně zasloužili o rozkvět lidského myšlení. Častokrát se také mýlil — přirozeně, neboť mýliti se je lidské a Lao-tse žil v době, kdy zdaleka nebylo možno tak bohatě a volně přemýšlet jako dnes. Při všech objevech, o kterých jsme mluvili, věděli lidé o přírodě, o světě a o dějinách přece jen strašlivě málo — ve srovnání s námi téměř nic. Oč se mohl Lao-tse opírat? Víc než znalost přírody posilovala jej láska k chudým čínským vesničanům. Žili v hrozně panské porobě; musili zadarmo obdělávat pole vladaře i vladařových úředníků a oblíbenců. Musili odvádět vladaři velkou část své úrody jako daň. Každou hodinu nad nimi viselo nebezpečí, že král jim pole vezme a oni zůstanou bez obživy, bezmocní otroci, hříčka v rukou pána, který jediným slovem může rozhodnout, aby navždy opustili rodinu, ženu, otce, dítě, aby zemřeli.

Bouřili se často se zbrani v ruce. Toužili po změně. Chtěli, aby **tvrdé a pevné** panství královo **zemřelo**, aby se **bohatým** odnímalo a **chudým** vracelo, **co jim bylo odebráno**, aby zmizely **války**, po nichž **na**stávají **hladová léta**, aby jejich **pokrm** byl **chutný**, **šat krásný**, aby **měli klidné obydlí a veselý život**.

Srdce starého Lao-tse bylo plno té jejich touhy, neboť se skládalo ze srdcí lidu. Proto se mnoha jeho moudrými slovy můžeme řídit i v době atomových motorů a umělých družic, přestože byla napsána před 2 500 lety, kdy lidé ani ještě neznali pluh.

Konfucius, jiný proslulý čínský mudrc, který se podle pověsti s Lao-tsem setkal, pravil prý svým žákům: **Vím, že pták umí létat, ryba umí plavat, zvěř umí utíkat. Prchajícího lapíš do tenat, plovoucího do sítí, letícího do osidel, ale drak? Věřu, jak ten s větrem a oblaky vzlétá do nebe! Po setkání s Lao-tsem shledávám, že se podobá draku.**

Ale strach z „draka nebes“ varana byl přece jen silnější než moudrost které se Číňan naučil od starého filosofa. Není se co divit: **VARAN BYL OPRAVDU STRAŠNÝ**, i když je to vlastně jen obrovská ještěrka.

Už dlouho před tím, než byl objeven pro civilisovaný svět a převezen do muzeí a zoologických zahrad různých velkoměst, předcházely jej hrůzostrašné pověsti. Domorodí rybáři ze sousedních ostrovů se zdržovali v lesích a nevlídných skaliskách Komoda jen v nejvyšší nouzi, na kratičký čas, jen když je na širém moři překvapila bouře nebo lijavec. A hned jak nepohoda ustala, veslovali na svých lodkách co nejrychleji pryč. Znali z vyprávění starců, že na ostrově žijí **obrovští černí draci**, kteří pohlcují naráz celé laně a vepře a mohou snad zahubit i člověka.

Když pak střízliví přírodovědci varana přesně ofotografovali, změřili a popsali, musili uznat, že na dračích pohádkách bylo víc pravdy, než kdo tušil. Třebaže nebyl zdaleka tak dlouhý, jak líčily

pověsti, třebaže největší exempláře nepřesáhly čtyřmetrovou hranici, čí srdce by se neroztlouklo před netvorem, který s horní polovicí těla zdviženou po způsobu pravěkých dravých tyrannosaurů trhal vzrostlého koloucha strašlivými dýkami svých nesčetných zubů! Údery svalnatého ocasu usmrcuje vzrostlá zvířata a dovede se zuřivě ubránit i člověku. A je-li už rozzuřen, který odvážlivec by se neměl ostražitě na pozoru před bleskurychlým útokem jeho chrupu?

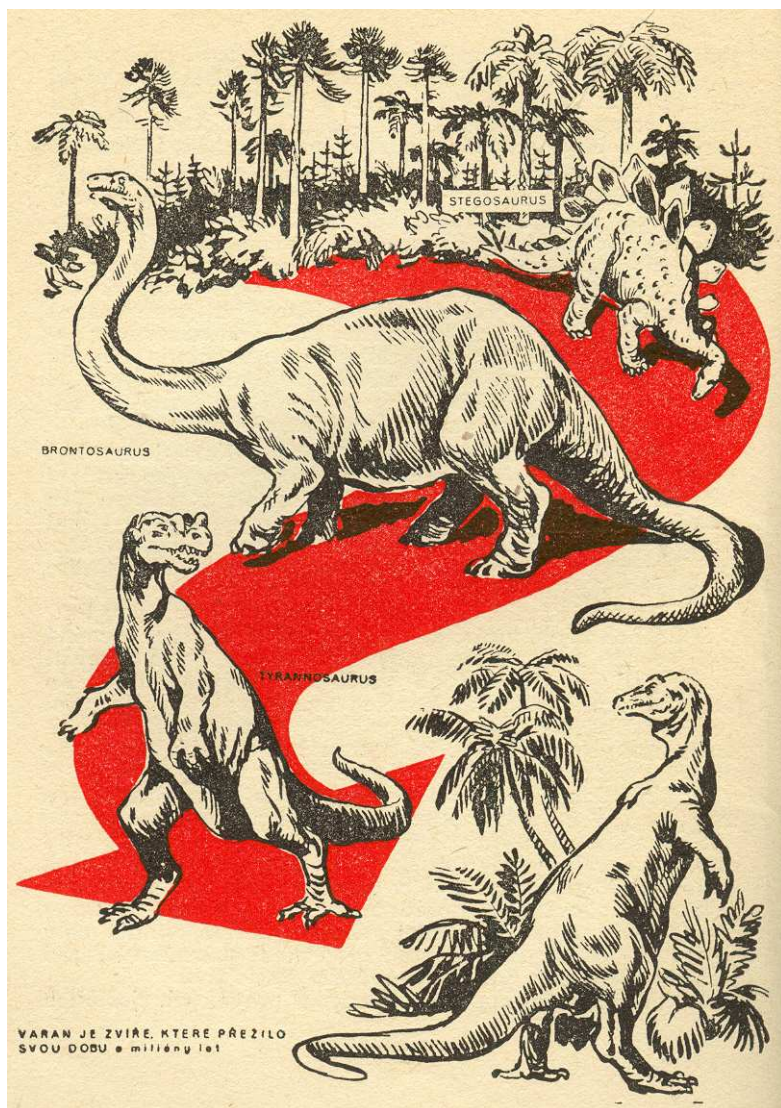
Přesto jej lidský zákon chrání. Ostrůvek Komodo mu byl vyhrazen k dědičnému pobytu, a bez výslovného svolení zákona se nesmí ještě nikdo dotknout. Množí se jen velmi pomalu a přitom ho kdekteré museum chce získat do svých sbírek. Kdyby jen desetina museí dosáhla svého, byl by varan už dávno vyhuben a lidstvo by ztratilo jednu z nejzajímavějších **živých zkamenělin**.

Ano, varan je zvíře, jež přežilo svou dobu o milióny let!

V druhohorách, v období vzdáleném od dneška ne méně než 55-180 miliónů let, pohybovali se na Zemi obrovští veleještěři, mnohonásobně větší než největší slon. Ke sklonku druhohor, před koncem tzv. doby křídové, začal rod „chodících hor masa“ vymírat, protože Země mu přestala poskytovat stravu, na kterou byl zvyklý, a protože jej čím dále tím víc vytlačoval jiný, mladý, po všech stránkách dokonalejší rod savců. Ale do kořene přece jen nevymřel. V odlehlých a zastrčených koutech Země uchránil se nepatrný výhonek podivným řetězem náhod přes nesmírné rozlohy věků až do přítomnosti. Dnešní potomek veleještěřů se samozřejmě v mnohém liší od svých prarodičů, především se pořádně zmenšil. Ale jeho způsoby — chůze, dravost, zacházení s kořistí, zuřivá obrana, celý jeho vzhled dokazuje, že stojí před námi vzácné svědectví pradávných časů, vzácné právě tím, že je **živé**.

Z nálezů a vykopávek různých pravěkých ještěřích koster jsme si udělali dost přesný obrázek, jak asi vynadaly a jak si mohly počínat, když byly obaleny živým masem a pohybujícími se svaly. Současný varan nám tu představu potvrzuje a doplňuje ji ještě podrobněji.

Varan je ŽIVÁ ZKAMENĚLINA tak jako řada jiných zvířat:

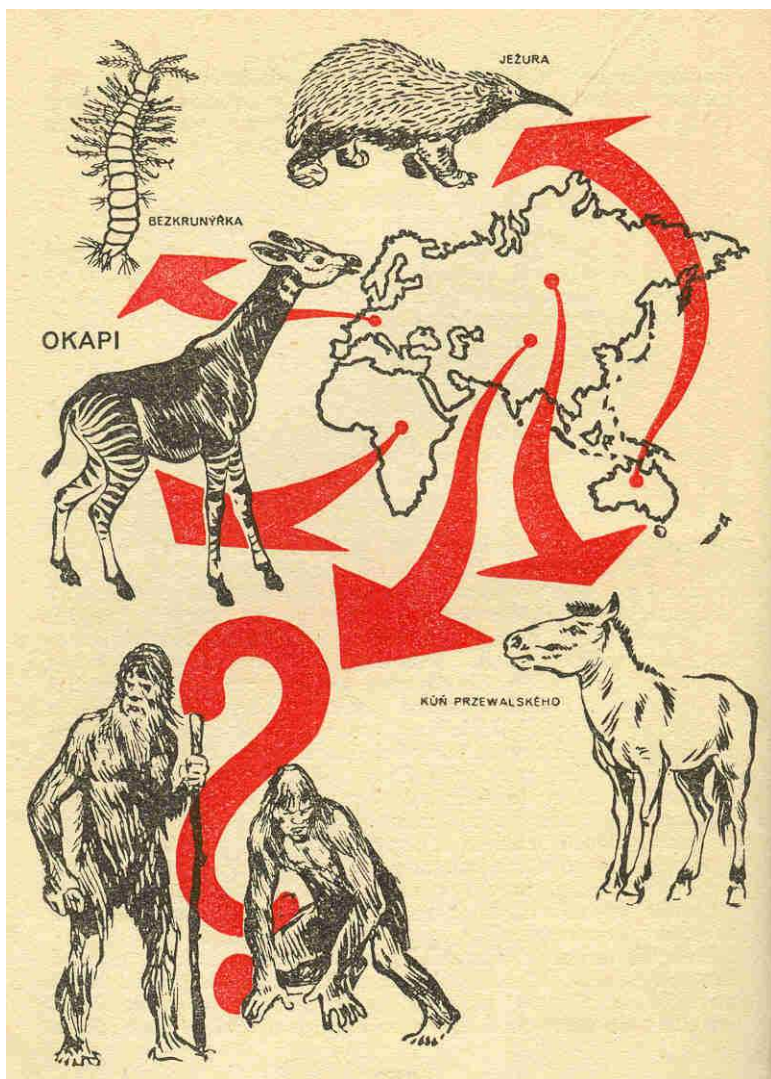

Když si naši dědečkové hráli ještě jako malí chlapci na ulicích, objevil slavný český přírodovědec prof. Vejdovský ve vodě pražských studní maličkého, všeho všudy dva milimetry dlouhého ráčka. Bělavému slepému korýškovci začali později říkat **bezkrunýřka**, pro-

tože na jeho válcovitém teličku skutečně není ani stopy po brnění, které například zdobí našeho známého raka říčního. Bylo z toho tenkrát v učeném světě pravé pozdvižení, hádka stihala hádku a nad prof. Vejdovským se dokonce stahovaly mraky podezření, že si milého ráčka prostě vymyslel. Teprve po dalších nálezech v Tasmánii, ve Švýcarsku a v podzemních vodách krasových jeskyň na Balkánském poloostrově dali kolegové profesoru Vejdovskému za pravdu a vzrušené spory se uklidnily. Proč takový poplach kolem skromného a neškodného tvorečka, kterého pražané po léta ve zdraví pili se svou studničnou vodou? Ukázalo se, že ráček patří do skupiny prastarých koryšů, o níž byli vědci pevně přesvědčeni, že vymřela už v prvohorách a druhohorách. Vida, stvoření pouhým okem sotva viditelné, a umělo překlenout svým potomstvem možná 400.000.000 let! Rod maličké bezkrunýřky přežil statisíce a milióny nejrozličnějších zvířecích druhů, přežil o mnoho miliónů let i obrovského veleještěra brontosaura.

V běhu věků prožívala Země úžasné proměny — střídaly se na ní zcela různé druhy podnebí, měnilo se rostlinstvo i povrch celých světadílů a moří. Drtivá většina zvířecích druhů nebyla schopna přežít ty nesmírné zvraty a vymírala spolu s nimi, aby byla vystřídána novými rody. Nemohla si prostě v nových podmínkách zvyknout, neuměla se uživit. Proč to dokázala právě maličká bezbranná bezkrunýřka?

Nebyla sama. V australských horách a skalách pobíhá drobná **ježura**, kterou tak pojmenovali jistě proto, že je porostla houštinou pichlavých bodlin jako ježek. Nosí mláďata ve vaku na břiše jako klokan a živí je mateřským mlékem. Ale mláďata se vylíhla z vajec jako ptáci! K ptákům se ježura hlásí např. také mžurkou na očích. A z krčních obratlů jí vyrůstají žebra jako hadovi. **Savec, který je zároveň také trochu plazem a ptákem, připomíná prastaré doby druhohor, kdy se v období zvaném trias objevili před 160 milióny let na zeměkouli první savci.** Měli také na břiše vak, někteří také snášeli vejce a v mnohém se nelišili od tehdejších plazů, z nichž se vyvinuli. Měli jistě i leccos společného s praptáky, protože ti se také oddělili od praplazů, a to přibližně v téže době jako nejstarší prasavci.

V nejhlubších pralesích střední Afriky spatřili bílí cestovatelé před půl stoletím zvíře, které trochu připomíná bezrohou žirafu. Nikdo tenkrát netušil, že by vůbec ještě na Zemi mohl žít úplně neznámý savec lak značných rozměrů. **Zdá se, že okapi má přímé předky ve velmi dávných dobách.** Kromě příbuznosti s žirafou se totiž podo-

bá palaeofragovi, savci, který žil a vymřel už v třetihorách, před sedmi milióny let.

Na pustých planinách Mongolska setkal se slavný ruský cestovatel Przewalski s koníky, kteří pobíhali zcela volně, nepatřili žádnému člověku a nebyli ochočeni k žádné práci. Ostatně se už na první pohled lišili od všech domácích koní, které známe. Byli menší, nižší a zavalitější, ale hlavu měli v poměru k trupu neobyčejně velikou, hřívu a ocas nezvykle chundelaté. **Stavbou těla se nápadně podobali kosterním zbytkům praconí z doby ledové, vykopaným v Evropě i v Asii. Vskutku, jako bychom se při pohledu na koně Przewalského přenesli švihnutím kouzelného proutku o milión let nazpět:** z temna věků se vynořuje kopytník pradávného diluvia, svobodný a divoký. Lidé, kteří tenkrát na Zemi začali žít, ho ještě neuměli zkrotit a vlastně ani nechtěli. Nevěděli, k jaké práci by se jim hodil. Vždyť si ještě sami počínali bezmála lak divoce a jednoduše jako zvířata kolem nich!

Patří **yeti, himalájský sněžný muž**, který kdysi k smrti vylekal tibetské mnichy, také do téhle rodiny? Objevil se prý jedné zimy na louce u zdí tchjanbočského kláštera, kráčel chvílemi po dvou nohách a chvílemi se spustil na všechny čtyři. Celé tělo měl pokryté šedou srstí. Pojednou se zastavil, nabral do dlaní sních, hrál si s ním a temně přitom pobrukoval. To vše poděsilo mnichy tak, že začali troubit na své dlouhé píšťaly, aby jej zažehnali jako zlého ducha.

Jde opravdu jen o vzrušenou obrazotvornost pobožných klášterníků, která přibájila lidskou podobu nějakému medvědu nebo opici?

Členové britské horolezecké výpravy, jež v roce 1953 vystoupila na nejvyšší horu světa Mount Everest, **vyfotografovali během expedice na sněhu ve výši 4 000-5 000 m několikrát záhadné stopy.** Podobaly se otiskům lidského chodidla, ale byly mnohem větší. Celý svět se začal zajímat o záhadu, která zůstává nerozřešena už přes půl století. Stopy totiž nebyly spatřeny ani fotografované poprvé. Od r. 1898, kdy cestovatel L. Waddell první potvrdil stará vyprávění domorodců vlastními údaji „**o několika širokých šlépějích nohy, které křižovaly naši stezku směrem k vysokým skalním štítům**“, vynořují se občas zprávy vědeckých výprav i líčení očitých domorodých svědků. Výpovědi se všelijak různí: délka stop např. kolísá mezi rozměrem

normálního lidského chodidla (20 cm) a velikostí víc než dvojnásobnou, šířka, která má vždycky „nadlidskou“ míru, se pohybuje mezi 12 a 25 cm. Zpráva švýcarské výpravy mluví dokonce o otisku tří drápů a o jakési ostruze na patě, kterou pravděpodobně vytlačil ve sněhu chomáček srsti... Ale v několika důležitých bodech se údaje shodují:

1. je vždycky zřetelně vidět velký palec, oddělený od ostatních čtyř kratších prstů

2. tyto prsty mají téměř stejnou délku

3. rozložení stop ukazuje vždy na tvora, který chodí po dvou nohách.

K údajům nejvěrohodnějším, protože doloženým fotografickými snímky, se druží vyprávění těch, kdo prý spatřili živého sněžného muže na vlastní oči: obrovská postava zarostlá dlouhou šedou nebo rezavou srstí, z níž vyhlíží bledý obličej s vysokým čelem, které se nahoru kuželovitě sbíhá, pohybuje se po strmých útesech velehor s jistotou kamzíka, vyhýbajíc se bezpečně zrádným trhlinám v ledu. Skáče ze skály na skálu, škube poslední zbytky chudého rostlinstva, které ještě odolává útoku zimy a vetru, a pojídá je. Zahlédli prý dokonce v jeho ruku předmět, který se podobal luku.

Tibetští horalé Šerповé však tvrdí, že našli v horách mrtvolu osamělých poutníků, které nemohl přepadnout nikdo jiný než právě „sněžný muž“... Často se také hovoří o různých druzích yetiho. Malý druh prý obývá nejnižší pásmo a sestupuje občas do obydlených údolí, největší druh žije ve výši až 6 000 m, v říši věčného ledu a sněhu, kterou nikdy neopouští.

Je na těch zvěstech mnoho nejasného, mnoho nepravdy a výmyslů a hrůzoplých představ, které vznítily krutá tvář himalájské přírody. V nejvyšším pohoří světa bývají oči oslepeny únavou, pověrečnou bází a oslnivým leskem sněhu a vidí často víc, než je pravda.

V něčem se však ty různé pohledy různých lidí, Tibetanů, Evropanů, Nepálců, cestovatelů, mnichů i nosičů, podobají. A přidáme-li toto „něco“ ke skutečnostem, které jsme docela nepochybně zjistili o stopách, musí i nejtřízlivější člověk pod sluncem přiznat, že věda zde stojí před velkým objevem.

Už těch několik málo věci, které o sněžném muži bezpečně víme, dokazuje naprosto jasně, že jde o nového, neznámého tvora.

Jedna skupina vědců soudí, že se ze záhadných bytosti vyklubou potomci indických dervišů, které vyhnala náboženská vášeň poutevničit do pustých velehor. Nebo dokonce pravníci těžkých zločinců, vyvedených kdysi dávno podle starých tibetských zvyklostí do krajín věčného sněhu namísto trestu smrti.

Ukáže-li se, že mají pravdu, bude moci věda na „sněžných mužích“ výborně studovat, jak se lidské tělo dovede přizpůsobovat nelídnému mrazu a řídkému vzduchu. Takové záležitosti budou neocenitelnou výzbrojí pro ty, kteří chtějí osidlovat divoké, neobydlené končiny zeměkoule, i pro budoucí cestovatele meziplanetárních letů.

Dohady jiných odborníků jsou střízlivější: jde prý nanejvýš o jakýsi zatím neznámý druh mohutného velehorského savce, nejspíš medvěda nebo opice. I v takovém případě se přírodovědný obzor nemálo rozšíří. Prozatím jsme byli přesvědčeni, že ve výškách kolem pěti — šesti tisíc metrů nemůže už trvale žít žádné větší zvíře — především pro nedostatek potravy a vzdušného kyslíku. Bude neobyčejně zajímavé prozkoumat dýchání a zažívání a vůbec celý způsob života takového tvora.

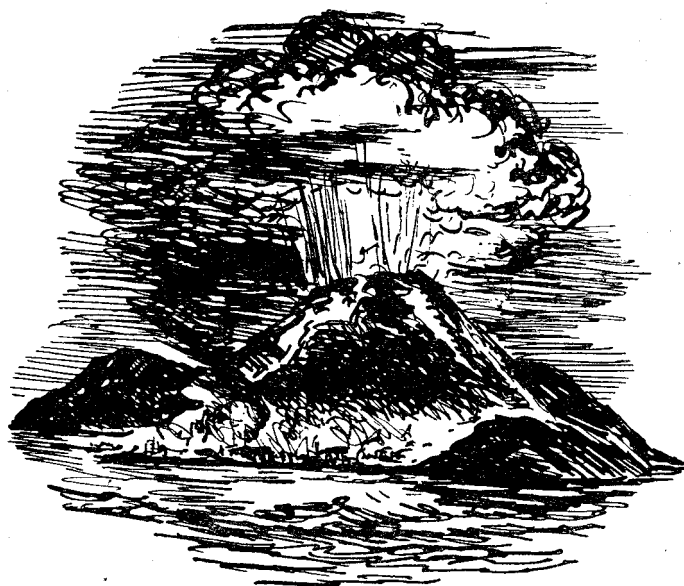
I když předpovědi třetího tábora znalců se zdají být mnoha lidem trochu pohádkové, žádný fakt je prozatím nevyvrátil. Mohou se docela dobře vyplnit — právě tak jako ty ostatní. Odvážlivec, kterému se po prvé podaří přivést yetiho před zraky lidí anebo jej alespoň zřetelně ofotografovat, bude mít podle těchto předpovědí co dělat s přímým potomkem oněch prastarých dvounožců, kteří se kdysi dávno oddělili od opic, ale nebyli ještě lidmi. Jestliže se na různých místech zeměkoule zvláštní shodou okolností dožil dneška potomek třeba i druhohorní, proč by se nemohl takovým způsobem uchovat i onen spojovací článek mezi zvířetem a pračlověkem, po němž věda tak usilovně pátrá? Objevení takového tvora by bylo klíčem k přesnému poznání vývoje člověka z opice.

Na tyto otázky umíme prozatím odpovědět jen v mlhavých obrysech. Živý předchůdce pračlověka by odpověděl podrobně a přímo každým svým pohybem, každým zvukem svého hlasu.

Storm-Johnsen se vlastně vůbec neplavil na Sundské ostrovy kvůli zvířeti, jež přežilo svou dobu, a měl na starosti docela něco jiného než varaní vejce. Měl přivést reportáž o novém výbuchu sopky Krakatoa, na který čekal celý svět.

Je to zlá sopka s neblahou pověstí. Raději řekněme **byla**, neboť z ní zůstal trčet nad mořskou hladinou mezi ostrovy Sumatrou a Jávou už jen zbytek. Zapsala se chmurně na černou listinu přírodních katastrof v noci z 26. na 27. srpen roku 1883, kdy překvapila svět strašlivým výbuchem, po němž valná část jejího ostrova i přilehlých korálových útesů zmizela v oceánu. Láva se tehdy valila žhavými řekami s boků hory a syčíc vtékala do moře, zahalena parou. Voda při pobřeží se téměř vařila. Do bělá rozpálené kamení lítalo z jícnu na kilometry daleko do všech stran a směrů jako jiskrný déšť mamutího ohňostroje. Tlakem výbuchu se nakonec celý sopečný kužel 822 metrů vysoké hory zřítil do moře. Tu vyvstala obrovská vlna, která místy sahala až do výše třiceti metrů, a zavalila hustě osídlené břehy Sumatry i Jávy milióny tun vody. Když se navracela zpět do náruče oceánu, strhla ničivou mocí do hlubin tisíce vesnic s poděšenými lidmi v lehkých domcích. Proběhla celým Indickým oceánem již umírněna, klidnější, nižší. Ale pocítili ji i na březích oceánu Tichého!

Zdálo se tenkrát, že na ostrůvku Krakatoa nezbylo ani památky po zrníčku života. Ale bylo to klamné zdání! Dnes se tam čeří už pěkné lesy, jež rychle vyrostly z úrodné lávy, a domorodí rybáři se rádi na lodičkách vydávají k ostrovu, aby nasbírali dobré naplavené dřevo.

PRO ČTENÁŘE OD 9 LET
KARAVANA
Svazek 1.

FRANTIŠEK BĚHOUNEK OSTROV DRAKŮ

Výběrem zajímavostí doplnil Jaroslav Tichý s použitím materiálů Dr. Jana Obenberga a Dr. Otakara Štěpánka. Ilustroval Václav Junek. Obálku 8 použitím kresby Václava Junka navrhl Zdeněk Kudělka. Vydalo jako svou 1343. publikaci Státní nakladatelství dětské knihy, n. p., v Praze roku 1958. Odpovědná redaktorka Dagmar Honsová, výtvarný redaktor Vlastimil Lažanský. Z nové sazby písmem Regal, s 51 kresbami v textu vytiskla Stráž, tiskařské závody, n. p., závod 4, Vimperk. Papír 70X100, 80 g, 8,98 AA (text 7,44, ilustr. 1,54), 9,10 VA, D-584587. Náklad 40 000 výtisků. Tematická skupina 14/3. 2. upravené vydání (v SNDK 1.). 1. vydání vyšlo pod názvem V HORÁCH VĚTRNÉ ŘEKY.

Brožovaný výtisk 8,50 Kčs. 56/VII-10.